

**TÜRKİYE BİLİMSEL VE
TEKNİK ARASTIRMA KURUMU**

**THE SCIENTIFIC AND TECHNICAL
RESEARCH COUNCIL OF TURKEY**

SOSYAL VE BESERİ BİLİMLER ARASTIRMA GRUBU

Social Sciences and Humanities Research Grant Group

TÜRKİYE ÖZÜRLÜLER ARASTIRMASI 2002
İKİNCİL ANALIZI

PROJE NO: SOBAG-104K077

Doç. Dr. İsmail TUFAN
Özgür ARUN

OCAK 2006
ANKARA

Önsöz

Türkiye Özürlüleri Arastirmasi 2002 verilerine ait ikincil analizler tamamlanmistir. Bu *Son Gelisme Raporu* ile birlikte, *T.C. Basbakanlik Devlet Istatistik Enstitüsü ve T.C. Basbakanlik Özürlüleri Idaresi Baskanligi* tarafından yürütölmüs olan, yukarida adi geçen arastirmanin ikincil analizlerinden çikan bulgular bilgilerinize sunulmaktadir.

Ikincil analiz projesi kapsaminda yürütölen çalismalardan, Türkiye'nin engelli nüfusuyla ilgili yeni bilgilerden, engellilere sunulan hizmetler, bunlardan yararlanma durumlari ve olanaklari hakkında, bundan sonraki girisimler açisindan birçok önemli bilgiye ulasilmistir.

Engellilerin eğitim, meslek eğitimi, sosyal güvenligi, gelir durumu, bakım ve rehabilitasyon hizmetleri gibi engelliler açisindan büyük önem taşıyan konular üzerine elde edilen bulgular, bu alanlarda görev yapan yöneticiler, uygulama alanlarında çalisın uzmanlar açisindan da ileriye yönelik yeni girisimler için birçok yeni çikis noktaları teskil edecek niteliktedirler.

Üzerinden fazla süre geçmeden eldeki veri materyalinin ikincil analizlerle ele alınmis olması, bulguların güncelligine işaret ederken, çalışma sürecinde ölkemizin ampirik bilgi birikiminin çoğalmasina da katkıda bulunulmustur.

Engellileri toplum yasamından soyutlayan unsurları azaltmak, mümkün olan yerlerde tümüyle ortadan kaldırmak, yas, cinsiyet, sosyal kesim gibi unsurlardan bağımsız olarak, engellilere fırsat eşitligi olanakları yaratmak üzere Türkiye'de yürütölen engellilik çalışmalarına katkı sağlamasını umduğumuz bu proje TÜBİTAK'ın katkılarıyla gerçekleştirilmiştir.

İçindekiler

ÖNSÖZ	3
İÇİNDEKİLER	4
TABLOLAR	8
SEKİLLER	12
ÖZET	13
GİRİŞ	15
BÖLGELERE GÖRE ENGELLİLERİN SAYI VE ORANLARI	17
ENGELLİ NÜFUSTA MEDENİ DURUM	18
GENEL VE ENGELLİ NÜFUSUN YAS GRUPLARINA GÖRE DAĞILIMI	18
GENEL VE ENGELLİ NÜFUSTA EĞİTİM DURUMU	21
ENGELLİLERİ ENGELLİLİK TÜRLERİNE AYIRARAK EĞİTİM DURUMLARININ TESPİTİ.....	23
<i>Bedensel Engeli Bulunanların Eğitim Durumu</i>	23
<i>Görme Engeli Bulunanların Eğitim Durumu</i>	23
<i>İsitmeye Engeli Bulunanların Eğitim Durumu</i>	24
<i>Konusma Engeli Bulunanların Eğitim Durumu</i>	25
<i>Zihinsel Engellilerin Eğitim Durumu</i>	25
KOMBİ – ENGELLİLİK.....	28
CİNSİYETE GÖRE DAĞILIM.....	29
MEDENİ DURUMU	30
İS ARAMAMA NEDENİ	31
SOSYAL GÜVENLİK KURULUSLARINDAN BİRİNE KAYITLILIK	32
MESLEK KURSLARI VE ÇALIŞMA DURUMU	34
ENGELLİLİĞİYLE İLGİLİ ALDIĞI HİZMETLER	34
EĞİTİM HİZMETLERİNİ ALDIĞI KURULUSLAR	35
RESMİ NORMAL OKUL	35
ÖZEL NORMAL OKUL.....	36
NORMAL OKUL ÖZEL SINIF.....	36
ÖZEL EĞİTİM OKULU (RESMİ)	37
ÖZEL EĞİTİM OKULU (ÖZEL).....	37
BAKIM VE REHABİLİTASYON HİZMETİ ALDIKLARI KURULUSLAR	37
BAKIM VE REHABİLİTASYON MERKEZİ (RESMİ).....	38
BAKIM VE REHABİLİTASYON MERKEZİ (ÖZEL).....	38
EVDE REHABİLİTASYON HİZMETİ.....	39
EVDE BAKIM HİZMETİ.....	39
MESLEK VE BECERİ EDİNME KURSLARINDAN HANGİLERİNİ ALDI?	40
ÇIRAKLIK EĞİTİMİ	40
HALK EĞİTİM KURSLARI	40
TÜRKİYE İS KURUMU’NUN DÜZENLEDİĞİ KURSLAR	41
VAKIF VE DERNEK KURSLARI.....	41
BELEDİYE KURSLARI.....	42
SOSYAL HİZMETLER VE ÇOCUK ESİRGEME KURUMU KURSLARI.....	42
DİĞER KURSLAR	43
ENGELLİLİĞİ İLE İLGİLİ HİZMET ALDIĞI KURUM VE KURULUSLAR	43
SAĞLIK KURULUSLARI.....	44

ENGELLİLİĞİ İLE İLGİLİ DERNEK, VAKIF, FEDERASYON, KONFEDERASYON.....	44
MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI	45
SOSYAL HİZMETLER ÇOCUK ESİRGEME KURUMU.....	45
TÜRKİYE İS KURUMU	46
BELEDİYELER.....	46
ENGELİYLE İLGİLİ HİZMET ALDIĞI “DİĞER” KURUM VE KURULUSLAR.....	47
ENGELİYLE İLGİLİ HERHANGİ BİR KURUM/KURULUS ULASAMAMASININ EN ÖNEMLİ SEBEBİ.....	47
BULUNDUGU ÇEVREDE ENGELINE UYGUN HİZMETLER	48
TOPLU TASIM HİZMETLERİ.....	48
BINA, CADDE, SOKAK VE YOLLARDA ENGELINE UYGUN DÜZENLEMELER.....	49
KENDİSİ VEYA AİLE FERTLERİNDEN BİRİ, BİR GÖNÜLLÜ KURULUSA ÜYE OLANLAR.....	50
GÜNLÜK AKTİVİTELERİN YERİNE GETİRİLİŞ SEKİ.....	51
GÜNLÜK AKTİVİTELERİNİ YERİNE GETİRME SEKİ VE İSYERİNDE ENGELLİLİĞİNDEN ÖTÜRÜ YASADIĞI SORUNLAR.....	51
GÜNLÜK AKTİVİTELERİNDE “BAĞIMSIZ”, “YARI BAĞIMLI” VE “TAM BAĞIMLI” ENGELLİLERİN İSYERİNDE YASADIKLARI SORUNLARLA İLGİLİ GÖRÜŞLERİ.....	51
MESLEK VE BECERİ KURSU ALDIĞI KURULUSLAR VE “GEÇEN HAFTA” İÇİNDE ÇALIŞIP ÇALIŞMADIĞI.....	52
ÇIRAKLIK EĞİTİMİ.....	52
HALK EĞİTİMİ KURSLARI.....	53
TÜRKİYE İS KURUMU KURSLARI.....	53
VAKIF, DERNEK, FEDERASYON VEYA KONFEDERASYONLARDA VERİLEN KURSLAR.....	54
BELEDİYE KURSLARI.....	54
SOSYAL HİZMETLER VE ÇOCUK ESİRGEME KURUMU’NUN KURSLARI	54
SONUÇ VE ÖNERİLER	55
EK TABLOLAR	56
GÜNLÜK AKTİVİTELERİNİ YERİNE GETİRİŞ BİÇİMİ VE ALDIĞI HİZMET TÜRLERİ.....	56
GÜNLÜK AKTİVİTELERİNİ YERİNE GETİRME BİÇİMİ VE ENGELLİLİĞİYLE İLGİLİ HİZMET ALDIĞI KURULUSLAR.....	56
SAĞLIK KURULUSUNDAN HİZMET ALANLAR VE GÜNLÜK AKTİVİTELERİNİ YERİNE GETİRME BİÇİMLERİ	56
DERNEK, VAKIF, FEDERASYON VEYA KONFEDERASYON.....	57
MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI	57
SOSYAL HİZMETLER VE ÇOCUK ESİRGEME KURUMU.....	58
TÜRKİYE İS KURUMU	59
BELEDİYELER.....	59
DİĞER KURULUSLARDAN.....	60
BİLMİYOR.....	60
EĞİTİM DURUMUNA GÖRE BAKIM HİZMETİ ALDIĞI KURULUSLAR VE YARARLANDIĞI HİZMETLER ARASINDAKİ İLİŞKİ.....	61
BAKIM VE REHABİLİTASYON HİZMETLERİNİ, BAKIM VE REHABİLİTASYON MERKEZİNDEN (RESMİ) ALANLARIN EĞİTİM DURUMUNA GÖRE DAGILIMI	61
BAKIM VE REHABİLİTASYON HİZMETLERİNİ, BAKIM VE REHABİLİTASYON MERKEZİNDEN (ÖZEL) ALANLARIN EĞİTİM DURUMUNA GÖRE DAGILIMI	63
BAKIM VE REHABİLİTASYON HİZMETLERİNDE, EVDE REHABİLİTASYON HİZMETLERİNDEN YARARLANANLARIN EĞİTİM DURUMUNA GÖRE DAGILIMI	65
BAKIM VE REHABİLİTASYON HİZMETLERİNDE, EVDE BAKIM HİZMETLERİNDEN YARARLANANLARIN EĞİTİM DURUMUNA GÖRE DAGILIMI.....	67
ENGELİYLE İLGİLİ YARARLANDIĞI HİZMETLER.....	69
<i>Eğitim Hizmetlerinden Yararlananların Eğitim Durumuna Göre Dağılımı .....</i>	<i>69</i>
<i>Bakım ve Rehabilitasyon Hizmetlerinden Yararlananların Eğitim Durumuna Göre Dağılımı .....</i>	<i>71</i>
<i>Meslek ve Beceri Edinme Hizmetlerinden Yararlananların Eğitim Durumuna Göre Dağılımı .....</i>	<i>73</i>

<i>Saglik Hizmetlerinden Yararlananlarin Egitim Durumuna Göre Dagilimi</i>	75
<i>Sosyal ve Kültürel Hizmetlerden Yararlananlarin Egitim Durumuna Göre Dagilimi</i>	77
<i>Aile Rehberligi ve Danismanlik Hizmetlerinden Yararlananlarin Egitim Durumuna Göre Dagilimi</i>	79
<i>“Diger” Hizmetlerden Yararlananlarin Egitim Durumuna Göre Dagilimi</i>	81
ENGELIYLE ILGILI HIZMETLERDEN YARARLANMA YANLAR VE ENGELIYLE ILGILI BIR KURUM/KURULUS VEYA REHABILITASYON MERKEZINE GITMEMESININ EN ÖNEMLI NEDENI	83
EGITIM HIZMETLERINDEN YARARLANMAYISININ SEBEBI.....	83
BAKIM VE REHABILITASYON HIZMETLERINDEN YARARLANMAYISININ SEBEBI.....	85
MESLEK VE BECERİ EDİNME HIZMETLERINDEN YARARLANMAYISININ SEBEBI	87
SAGLIK HIZMETLERINDEN YARARLANMAYISININ SEBEBI.....	89
SOSYAL VE KÜLTÜREL HIZMETLERDEN YARARLANMAYISININ SEBEBI	91
AILE REHBERLIGI VE DANISMANLIK HIZMETLERINDEN YARARLANMAYISININ SEBEPLERİ	93
DIGER SEBEPLER.....	95
MESLEK VE BECERİ EDİNME KURSU ALANLAR VE ENGELİNDEN ÖTÜRÜ İSİNDE VEYA İSYERİNDE YASADIĞI SORUNLAR	97
“İSYERİNİN FİZİKİ SARTLARI UYGUN DEĞİL”	97
„İS ARKADAŞLARIM BENİ KABULLENMİYOR“	98
„İSİMDE MESLEKİ BECERİLERİMİ KULLANAMIYORUM“	99
İSVERENİM BENDEN VERİM ALAMAYACAGINI DÜŞÜNÜYOR	100
“DİĞER”	101
MEDYA VE ENGELLİLER	102
“ENGELLİLERİN SORUNLARINI GÜNDEME GETİRİYORLAR”	102
“KONUYU İSTİSMAR EDİYORLAR”	103
“KONUYU ELE ALIS SEKİLLERİ ÇÖZÜME YÖNELİK OLMUYOR”	104
“KONUYU EN ÇOK İZLENEN SAATLERDE YAYINLAMİYORLAR”	105
“FİKİRİ YOK”	106
ANNENİN HAMİLELİK DÖNEMİNDE MEYDANA GELEN ORTOPEDİK, GÖRME, İSİTME VE ZİHİNSEL ENGELLİLİĞİN SEBEPLERİ	107
ANNENİN HAMİLELİĞİ DÖNEMİNDE VEYA DOĞUM SIRASINDA MEYDANA GELEN ORTOPEDİK ÖZRÜN NEDENİ..	107
ANNENİN HAMİLELİĞİ DÖNEMİNDE VEYA DOĞUM SIRASINDA MEYDANA GELEN GÖRME ÖZRÜNÜN NEDENİ	108
ANNENİN HAMİLELİĞİ DÖNEMİNDE VEYA DOĞUM SIRASINDA MEYDANA GELEN İSİTME ÖZRÜNÜN NEDENİ.....	109
ANNENİN HAMİLELİĞİ DÖNEMİNDE VEYA DOĞUM SIRASINDA MEYDANA GELEN ZİHİNSEL ÖZRÜNÜN.....	110
TEDAVİ	110
ORTOPEDİK ENGELIYLE İLGİLİ YAPILAN TEDAVİ.....	110
GÖRME ENGELIYLE İLGİLİ YAPILAN TEDAVİ.....	112
İSİTME ENGELIYLE İLGİLİ YAPILAN TEDAVİ.....	113
KONUSMA ENGELIYLE İLGİLİ YAPILAN TEDAVİ.....	114
ZİHİNSEL ENGELIYLE İLGİLİ YAPILAN TEDAVİ.....	115
BAKIM	116
GÜNLÜK AKTİVİTELERİ YERİNE GETİRME BİÇİMİ VE ENGELLİLİK TÜRÜ	116
ENGELIYLE İLGİLİ HİZMET ALDIĞI KURULUSLAR.....	117
<i>Saglik Kurulusu</i>	117
<i>Dernek, Vakif, Federasyon, Konfederasyon</i>	118
<i>Milli Egitim Bakanligi</i>	119
<i>Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu</i>	120
<i>Türkiye İis Kurumu</i>	121
<i>Belediyelerden</i>	122
<i>Diger Kuruluslardan</i>	123
<i>Bir Kurulusun Hizmetlerinden Yararlandigini Bilmeyenler</i>	124
ORTOPEDİK ENGELİNDEN ÖTÜRÜ GÜNLÜK YASAMINDA KARSILASTIĞI SORUNLAR	125
ÇOCUK FELCİ GEÇİRENLER	126
GÖRME ENGELİNİN DERECESELİ	126

ISITME KAYBI DERECESI.....	127
KONUSMA ENGELİNİN TÜRÜ.....	128
HAMİLELİKTE MEYDANA GELEN DURUMLAR	128
KONUSMA ENGELİNDEN DOLAYI GÜNLÜK YASAMINDA KARSILASTIĞI SORUNLAR.....	129
ZİHİNSEL ENGELLİLER	130
TEK BASINA YEMEK, GIYINMEK, TUVALET VE BANYO YAPMAK.....	130
ZİHİNSEL ENGELLİLİĞİ NEDENİYLE GÜNLÜK YASANTILARINI ETKİLEYEN SORUNLAR.....	131
YAS GRUPLARINA GÖRE SÜREKLİ / KRONİK RAHATSIZLIĞI OLANLAR	132

Tablolar

Tablo 1: Engellilerin coğrafi bölgelere göre oransal ve kümülatif dağılımı.	17
Tablo 2: Medeni durum.	18
Tablo 3: Genel ve engelli nüfusun karşılaştırılması ve aralarındaki oransal fark.	18
Tablo 4: Engellilerin eğitim durumunun genel nüfusun eğitim durumuyla karşılaştırılması. .	21
Tablo 5: Bedensel engellilerin eğitim durumu	23
Tablo 6: Görme engellilerin eğitim durumu.....	23
Tablo 7: İşitme engellilerin eğitim durumu.....	24
Tablo 8: Konuşma engellilerin eğitim durumu	25
Tablo 9: Zihinsel engellilerin eğitim durumu.....	25
Tablo 10: Kombi-engellilik	28
Tablo 11: Cinsiyete göre oransal ve sayısal dağılım.....	29
Tablo 12: Medeni durum bakımından engelli ve engelsizlerin karşılaştırılması.	30
Tablo 13: İş aramama nedeni.	31
Tablo 14: Sosyal güvenlik kurumlarından birine kayıtlılık.....	33
Tablo 15: Hizmetler ve Yararlanma Durumları.	34
Tablo 16: Engelliliğiyle ilgili eğitim hizmetlerinden yararlanmak.	35
Tablo 17: Resmi normal okullarda eğitim alan engelliler.	35
Tablo 18: Özel normal okullarda eğitim hizmeti alan engelliler.....	36
Tablo 19: Normal okul özel sınıfta eğitim hizmeti görmüş olan engelliler.	36
Tablo 20: Özel eğitim okulunda (resmi) eğitim hizmeti almış olan engelliler.....	37
Tablo 21: Özel eğitim okulunda (özel) eğitim hizmeti almış olan engelliler.	37
Tablo 22: Resmi bakım ve rehabilitasyon merkezlerinin hizmetlerinden yararlananlar.....	38
Tablo 23: Özel bakım ve rehabilitasyon merkezlerinin hizmetlerinden yararlananlar.	38
Tablo 24: Evde rehabilitasyon hizmetlerinden yararlananlar.....	39
Tablo 25: Evde bakım hizmetlerinden yararlananlar	39
Tablo 26: Çiraklık eğitimi alanlar.	40
Tablo 27: Halk eğitim kurslarına katılanlar.....	40
Tablo 28: Türkiye İş Kurumu'nun kurslarına katılanlar.	41
Tablo 29: Vakıf ve dernek kurslarına katılanlar.	41
Tablo 30: Belediyelerin kurslarına katılanlar.	42
Tablo 31: Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu tarafından düzenlenen kurslara katılanlar.	42
Tablo 32: „Diğer“ kurum veya kuruluşlar tarafından düzenlenen kurslara katılanlar.	43
Tablo 33: Engelliliğiyle ilgili hizmetleri sağlık kuruluşlarından alanlar.....	44
Tablo 34: Engelliliğiyle ilgili hizmetleri dernek, vakıf, federasyon veya konfederasyonlardan alanlar.	44
Tablo 35: Engelliliğiyle ilgili hizmetleri Milli Eğitim Bakanlığı'ndan alanlar.....	45
Tablo 36: Engelliliğiyle ilgili hizmetleri SHÇEK'den alanlar.	45
Tablo 37: Engelliliğiyle ilgili hizmetleri Türkiye İş Kurumu'ndan alanlar.	46
Tablo 38: Engelliliğiyle ilgili hizmetleri belediyelerden alanlar.....	46
Tablo 39: Engelliliğiyle ilgili hizmetleri „diğer“ kurum veya kuruluşlardan alanlar.	47
Tablo 40: Engelliliğiyle ilgili hizmetlerden yararlanmak için bir kurum veya kuruluşa gitmemesinin nedeni.....	47
Tablo 41: Bulduğu çevrede toplu taşıma hizmetleri bulunanlar.	48
Tablo 42: Bina, cadde, sokak ve yollarda engeline uygun düzenlemeler bulunanlar.	49
Tablo 43: Gönüllü kuruluşlara üyelik durumu.	50
Tablo 44: Günlük aktivitelerini yerine getiris biçimleri.	51
Tablo 45: Günlük aktivitelerini kendi basına bağımsız olarak yerine getirenlerin görüşleri. ..	51
Tablo 46: Çiraklık eğitimi alanlar ve geçen hafta içinde çalışmış olanlar.	52

Tablo 47: Halk eğitimi kurslarına katılanlar ve geçen hafta içinde çalışmış olanlar.	53
Tablo 48: Türkiye İş Kurumu'nun kurslarına katılanlar ve geçen hafta içinde çalışmış olanlar.	53
Tablo 49: Vakıf, dernek, federasyon veya konfederasyonlar tarafından verilen kurslara katılanlar ve geçen hafta içinde çalışmış olanlar.	54
Tablo 50: Belediye kurslarına katılanlar ve geçen hafta içinde çalışmış olanlar.	54
Tablo 51: Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu'nun kurslarına katılanlar ve geçen hafta içinde çalışmış olanlar.	54
Tablo 52: Günlük aktivitelerin yerine getirilme biçimi ve hizmet aldığı kuruluşlar.	56
Tablo 53: Sağlık kuruluşlarından hizmet alanlar ve günlük aktivitelerin yerine getirilme biçimi.	56
Tablo 54: Dernek, vakıf, federasyon veya konfederasyon gibi kuruluşlardan hizmet alanlar ve günlük aktivitelerin yerine getirilme biçimi.	57
Tablo 55: Milli Eğitim Bakanlığı'ndan hizmet alanlar ve günlük aktivitelerin yerine getirilme biçimi.	57
Tablo 56: Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu'ndan hizmet alanlar ve günlük aktivitelerin yerine getirilme biçimi.	58
Tablo 57: Türkiye İş Kurumu'ndan hizmet alanlar ve günlük aktivitelerin yerine getirilme biçimi.	59
Tablo 58: Belediyelerden hizmet alanlar ve günlük aktivitelerin yerine getirilme biçimi.	59
Tablo 59: „Diğer“ kuruluşlardan hizmet alanlar ve günlük aktivitelerin yerine getirilme biçimi.	60
Tablo 60: Herhangi bir kurultan hizmet almadığını bilmeyenler ve günlük aktivitelerin yerine getirilme biçimi.	60
Tablo 61: Bakım ve rehabilitasyon hizmetlerini „resmi“ bakım ve rehabilitasyon merkezinden alanların eğitim durumu.	61
Tablo 62: Bakım ve rehabilitasyon hizmetlerini „özel“ bakım ve rehabilitasyon merkezinden alanların eğitim durumu.	63
Tablo 63: Bakım ve rehabilitasyon hizmetlerinde „evde rehabilitasyon“ hizmetlerinden yararlananların eğitim durumu.	65
Tablo 64: Bakım ve rehabilitasyon hizmetlerinde „evde bakım“ hizmetlerinden yararlananların eğitim durumu.	67
Tablo 65: Eğitim hizmetlerinden yararlananların eğitim durumuna göre dağılımı.	69
Tablo 66: Bakım ve rehabilitasyon hizmetlerinden yararlananların eğitim durumuna göre dağılımı.	71
Tablo 67: Meslek ve beceri edinme hizmetlerinden yararlananların eğitim durumuna göre dağılımı.	73
Tablo 68: Sağlık hizmetlerinden yararlananların eğitim durumuna göre dağılımı.	75
Tablo 69: Sosyal ve kültürel hizmetlerden yararlananların eğitim durumuna göre dağılımı. ..	77
Tablo 70: Aile rehberliği ve danışmanlık hizmetlerinden yararlananların eğitim durumuna göre dağılımı.	79
Tablo 71: „Diğer“ hizmetlerden yararlananların eğitim durumuna göre dağılımı.	81
Tablo 72: Eğitim hizmetlerinden yararlanmamasının sebepleri.	83
Tablo 73: Bakım ve rehabilitasyon hizmetlerinden yararlanmamasının sebepleri.	85
Tablo 74: Meslek ve beceri edinme hizmetlerinden yararlanmamasının sebepleri.	87
Tablo 75: Sağlık hizmetlerinden yararlanmamasının sebepleri.	89
Tablo 76: Sosyal ve kültürel hizmetlerden yararlanmamasının sebepleri.	91
Tablo 77: Aile rehberliği ve danışmanlık hizmetlerinden yararlanmamasının sebepleri.	93
Tablo 78: „Diğer“ hizmetlerden yararlanmamasının sebepleri.	95
Tablo 79: İşyerinin fiziki koşullarının uygun olmadığını belirtenler.	97

Tablo 80: Is arkadaslari tarafından kabullenilmedigini belirtenler.	98
Tablo 81: Isinde mesleki becerilerini kullanamadigini belirtenler.	99
Tablo 82: Isvereninin kendisinden verim alamayacagina inandigini belirtenler.	100
Tablo 83: Isyeri ile ilgili „diger“ görüsler.	101
Tablo 84: Medyanin engellilerin sorunlarini gündeme getirdigini söyleyenler ve eğitim durumu.	102
Tablo 85: Medyanin konuyu istismar ettigini söyleyenler ve eğitim durumu.	103
Tablo 86: Medyanin konuyu ele alis seklinin çözüme yönelik olmadigini söyleyenler ve eğitim durumu.	104
Tablo 87: Konunun en çok izlenen saatlerde yayınlanmadigini söyleyenler ve eğitim durumu.	105
Tablo 88: Bu konuda hiçbir fikri olmayanlar ve eğitim durumu.	106
Tablo 89: Annenin hamileligi döneminde veya dogum sirasinda meydana gelen ortopedik engelinin nedeni.	107
Tablo 90: Annenin hamileligi döneminde veya dogum sirasinda meydana gelen görme engelinin nedeni.	108
Tablo 91: Annenin hamileligi döneminde veya dogum sirasinda meydana gelen isitme engelinin nedeni.	109
Tablo 92: Annenin hamileligi döneminde veya dogum sirasinda meydana gelen zihinsel engelinin nedeni.	110
Tablo 93: Ortopedik engeliyle ilgili yapılan tedavi.	111
Tablo 94: Görme engeliyle ilgili yapılan tedavi.	112
Tablo 95: Isitme engeliyle ilgili yapılan tedavi.	113
Tablo 96: Konusma engeliyle ilgili yapılan tedavi.	114
Tablo 97: Zihinsel engeliyle ilgili yapılan tedavi.	115
Tablo 98: Engellilik türü ve günlük aktivitelerini yerine getirme biçimi arasındaki ilişkiler.	116
Tablo 99: Engellilik türü ve sağlık kuruluşlarından engelliliğiyle ilgili hizmet alanlar.	117
Tablo 100: Engellilik türü ve dernek, vakif, federasyon veya konfederasyon gibi kuruluşlardan engelliliğiyle ilgili hizmet alanlar.	118
Tablo 101: Engellilik türü ve Milli Eğitim Bakanlığı’ndan engelliliğiyle ilgili hizmet alanlar.	119
Tablo 102: Engellilik türü ve Sosyal Hizmet ve Çocuk Esirgeme Kurumu’ndan engelliliğiyle ilgili hizmet alanlar.	120
Tablo 103: Engellilik türü ve Türkiye İş Kurumu’ndan engelliliğiyle ilgili hizmet alanlar.	121
Tablo 104: Engellilik türü ve belediyelerden engelliliğiyle ilgili hizmet alanlar.	122
Tablo 105: Engellilik türü ve „diger“ kuruluşlardan engelliliğiyle ilgili hizmet alanlar.	123
Tablo 106: Bir kuruluşun hizmetlerinden yararlanıp yararlanmadigini bilmeyenler.	124
Tablo 107: Ortopedik engelinden ötürü günlük yaşamında karsilastigi sorunlar.	125
Tablo 108: Çocuk gelci geçirenler.	126
Tablo 109: Görme engelinin derecesi.	126
Tablo 110: Isitme kaybının derecesi.	127
Tablo 111: Konusma engelinin türü.	128
Tablo 112: Hamilelikte meydana gelen durumlar.	128
Tablo 113: Konusma engelinden dolayı günlük yaşamında karsilastigi sorunlar.	129
Tablo 114: Zihinsel engellilerin yemek, giyinme, tuvalet ve banyo konularıyla ilgili bagimlilik durumları.	130
Tablo 115: Zihinsel engellilere kimin baktigi, maddi güvencesinin bulunup bulunmadigi, kısa süreli kalabilecegi bir kurumun bulunup bulunmadigi, sokakta kendisini hissedisi, toplum tarafından kabullenip kabullenilmedigi, devlet olanaklarıyla ilgili görüsleri, sosyal ve kültürel etkinliklere katilip katilamadigi ile ilgili görüsleri.	131

Tablo 116: Yas Gruplarına Göre Sürekli / Kronik Rahatsızlığı Olanlar..... 132

Sekiller

Sekil 1: Engellilerin coğrafi bölgelere göre sayısal, oransal ve kümülatif dağılımı.	17
Sekil 2: Genel nüfusta (solda) ve engelli nüfusta (sağda) yaş grupları dağılımı.	19
Sekil 3: Genel ve engelli nüfusun karşılaştırılması ve oransal fark.	20
Sekil 4: Genel ve engelli nüfusun eğitim durumlarının karşılaştırılması.	22
Sekil 5: Engelli gruplarında eğitim durumu.	27
Sekil 6: Engellilerde cinsiyete göre dağılım.	29
Sekil 7: Cinsiyete göre oransal dağılım.	30

ÖZET

Türkiye Özürlüler Arastirmasi 2002, *Ikincil Analizi* projesi kapsaminda yürütölen bu çalismada, Türkiye'nin engelli nüfusuna iliskin olarak yapilan degerlendirmeler sonucunda, engellilere sunulan hizmetler, bunlardan yararlanma durumlari ve olanaklari hakkında bilgilere ulasilmistir. Türkiye Özürlüler Arastirmasi 2002, *Ikincil Analizi* raporunda, bu kapsamda, engellilerin egitim, mesleki egitimi, sosyal güvenligi, gelir durumu, bakim ve rehabilitasyon hizmetlerinden yararlanma olanaklari gibi engelliler açisindan büyük önem tasiyan konular degerlendirilmektedir. Bu degerlendirmeler neticesinde elde edilen bulgular, egitim düzeyi düşük, sosyal güvenlik olanaklari az, gelir durumu kötü olan bir engelli kitlesinin mevcut oldugunu ortaya koymustur. Engellileri toplum yasamindan soyutlayan unsurlari azaltmak, mümkün olan yerlerde tümüyle ortadan kaldirmak, yas, cinsiyet, sosyal kesim gibi unsurlardan bagimsiz olarak, engellilere firsat esitligi olanaklari yaratmak üzere, bu alanlarda görev yapan yöneticiler ve uygulama alanlarinda çalisani uzmanlar açisindan da ileriye yönelik yeni girisimler için birçok yeni çikis noktaları teskil edecek niteliktedir.

Anahtar Kelimeler: engellilik, bakim ve rehabilitasyon, engelli egitimi, Türkiye engelli profili

ABSTRACT

In the context of the Secondary Analysis of Disability Survey of Turkey, 2002, three main issues were dealt with which were services provided to disabled, usage of these services by the disabled and service opportunities to the disabled. Under these three main topics the report particularly addressed the following issues: education, vocational training, social security, income, care and rehabilitation of the disabled. Findings indicate the existence of a disabled group who were low educated, lacked social security coverage and had low income. Report provides clues to administrators and experts working in the field in order to reduce the factors who contribute to the isolation of the disabled from society and eventually to wipe them off altogether and to provide equal opportunities to the disabled regardless of age, sex, social status.

Keywords: disability, care and rehabilitation of disabled, education of disabled people, disabled profile of Turkey

AÇIKLAMA: Tablolardaki 0, 9, 99 ve 999 kodlarının anlamları

Atlamalı sorularda 0'ları “bos” ya da “sorulması uygun değil” kategorisi olarak kabul ediniz. Örneğin 105'inci soruda 6 yasin altındakilere bu soru sorulmadığı için, bunlar “0” olarak değer almıştır. Soru 103 deki 0'ları “bilinmeyen” olarak kabul ediniz. 112'inci sorudaki 9 ve 0'lar “yaniti alınmayanlardır”. Özürlü bölümündeki (201'den sonraki sorular) 0'lar, bu soruların sorulmasının uygun olmadığı nüfusu göstermektedir. Sorumuzda 9 seçeneğimiz yok ise, 9 rakamı, var ise 99 “bilinmeyen” anlamına gelmektedir. Yas'ta ise 999 “bilinmeyen” olarak değerlendirilmelidir.

Giris

Engellilik, bedensel fonksiyonlardaki hasarlar nedeniyle meydana gelen kayiplarin yarattigi *sosyal dezavantajlardir* (Heiden 1996)¹. Türkiye’de 2002’de gerekleſtirilen *Özürllüleri Arastirmasi*’na ait verilerin ikincil analizleri, engellilerin çok büyük sosyal dezavantajlara maruz kaldiklarini ortaya koymustur. Sosyal dezavantajlarin yol açtigi sosyal esitsizlikler, engellileri toplumun marjinal gruplarından biri haline getirmiſtir (Hradil 1999)².

Elimizdeki veriler engellilerin objektif yaşam kosullari hakkında yeni bilgiler edinmemize yardımcı olmakla birlikte, belirlenen bu durumun nasıl değistirilebileceğine dair bilgi iletmemektedirler. Sorularin, durumu tespit etmekle yetinen, ama ardındaki sebepleri ortaya koyma özelliginden yoksun olusu bunun sebeplerinden sadece biridir.

Engellilerin yaşam kosullarında olumlu değisimler yaratabilecek hizmet ağinin organizasyonu ve yaygınlığında belirgin eksilikler bulunduğu saptanmıſtır. Diğer taraftan engellilerin yaşam kosullarında olumlu değisimler yaratılabilmesi, sadece hizmet aği ile bağlantılı değildir. Engellilerin ihtiyaçları ve beklentilerine duyarlı bir topluma da gereksinim duyulmaktadır.

Engellilik ve engelli insan hakkında vatandaşların bilgilendirilmesi gerekmektedir. Aile fertlerinin bile engellilere duyarlı davranmadiklarini ortaya koyan analizler, bu duyarsızlığın toplumda yaygın olabileceği düşünceşinin ağirlik kazanmasına yol açmaktadır. Uluslararası araştırmalar, engellilik hakkında bilgi sahibi insanlar ogaldıka, engellilere yönelik tutum ve düşüncelerde olumlu değisimler meydana geldiğini, toplumsal duyarlılığın arttığını göstermektedir (Baucke et. al. 1987)³.

Engellilerin bugünkü durumları “sosyal felaket” kavramıyla özetlenebilir. Eğitim düzeyleri çok düşüktür ve fakirlik çok yaygındır. Birogu toplumdan soyutlanmış durumdadırlar, en fazla yararlanabildikleri sağlık hizmetlerinden bile büyük bir bölümünün yararlanamadığı tespit edilmiştir.

Engellilere yardımcı olma *isteginin*, gerekli, ama yeterli olmadığına isaret eden bulgular, yeni girişimlere ihtiyaç doğduğu mesajını iletmektedir. Engellilik problemine tatmin edici çözümler getirilebilmesi için, öncelikle sağlam bir *teorik* temel oluşturulması gerekir. Ancak bundan sonra teorilere dayanan uygulamalara geçilebilir. Uygulama alanlarında kalifiye

---

¹ Heiden, H.-G. (Hrsg.) (1996): “Niemand darf wegen seiner Behinderung benachteiligt werden” - Grundrecht und Alltag: eine Bestandsaufnahme, Reinbek bei Hamburg.

² Hradil, S. 1999. *Soziale Ungleichheiten in Deutschland*. Leske u. Budrich: Opladen.

³ Baucke, C., Boden, U., Keuchel, U., Magin, R., Schmicker, G. Winderlich, S. & Yuson, T. 1987. *Umfrageergebnisse zum Thema geistige Behinderung im Auftrag der Altersdorfer Anstalten*. Kommunikations-Akademie Hamburg.

elemanlar görev yapmalıdır. Kalifiye eleman açığının giderilmesi için öğretim ve eğitim alanlarında da yeni girişimlere ihtiyaç vardır. Hizmet ağının, bölgesel koşullar ve kültürel yapı dikkate alınarak tasarlanmaları uygun olacaktır. Ayrıca engellilerin ve ailelerinin, hizmetler konusunda enformasyon ihtiyaçlarının karşılanması, bu alana yapılan yatırımların bosa gitmesini önleyecektir.

Engellilere yönelik sosyal politikaların, engellileri, engelsizlerle bir araya getirecek nitelikte olmaları tavsiye edilebilir. Analizler, engellilerle engelsizlerin aynı toplumun farklı alanlarında yaşadıklarını net şekilde ortaya koymaktadır. Dolayısıyla engellerin engelsizlerle *ortak yollarını* vurgulayan stratejilere yönelmek daha iyi olacaktır (Miles-Paul & Frehse 1994)⁴.

Engellilere “*mümkün olduğunca normal*” (Thimm et. al. 1985⁵, Nirje 1994⁶, Wohlhüter 1995⁷, Hahn 1994⁸) bir yaşam sunan olanakların oluşturulması, fiziksel ve sosyal *bariyerlerin* ortadan kaldırılabilmesiyle bağlantılıdır. Bunlar sadece kurumsal hizmetler sayesinde sağlanamayacaktır. Daha ziyade teorik zemin üzerinde bir araya gelerek, ortak girişimler yapabilen uzmanlara ve bilim insanlarına ihtiyacımız olacaktır. Türkiye’de böyle bir uzman ve bilim insanı potansiyeli vardır. Ama *disiplinler arası işbirliği* konusunda, onları ortak zemine çekecek koşullarda noksanlıkların giderilmesi gerekmektedir.

Engellilerin sosyal yaşama katılabilmeleri, bağımsız yaşam sürdürebilmelerine bağlıdır. Bu gerçekleştirilebildiği ölçüde “*kendisine yardımcı olabilen*” engelliler çoğalacaktır. Yardım ve hizmetlerin hedefi, engellileri başkalarına ve kurumlara bağımlı kılmak değil, aksine kendileriyle ilgili her türlü görev ve sorumluluğu üstlenebilecekleri konumlara ulaştırmaktır. Burada özellikle belirtmek gerekir ki, bu “bağımsızlık”, zihinsel engelliler için de geçerlidir. Uluslararası birçok çalışma ve uygulama, bunun mümkün olabildiğini göstermektedir.

Eğitim olanaklarından meslek yaşamına, beslenme, giyim ve konut durumlarından hukuksal haklarına kadar her alanda, engellileri “denk” kabul eden bir zihniyetin oluşması gerekmektedir. Çünkü engellilik, *sosyal yetilerin yitirilmesi*, engelliler ise *normal yaşamın gereklerine uyamayan, özürsüz kişiler* kesinlikle değildirler.

---

⁴ Miles-Paul, O. and Frehse, U. 1994. “Persönliche Assistenz. Ein Schlüssel zum selbstbestimmten Leben Behinderter.“ Pp. 12 – 27 in *Gemeinsam Leben* 1/1994.

⁵ Thimm, W., v.Ferber, C., Schiller, B., Wedekind, R. 1985. *Ein Leben so normal wie möglich führen... Zum Normalisierungskonzept in der Bundesrepublik Deutschland und in Dänemark*. Bundesvereinigung Lebenshilfe für geistig Behinderte: Marburg/Lahn

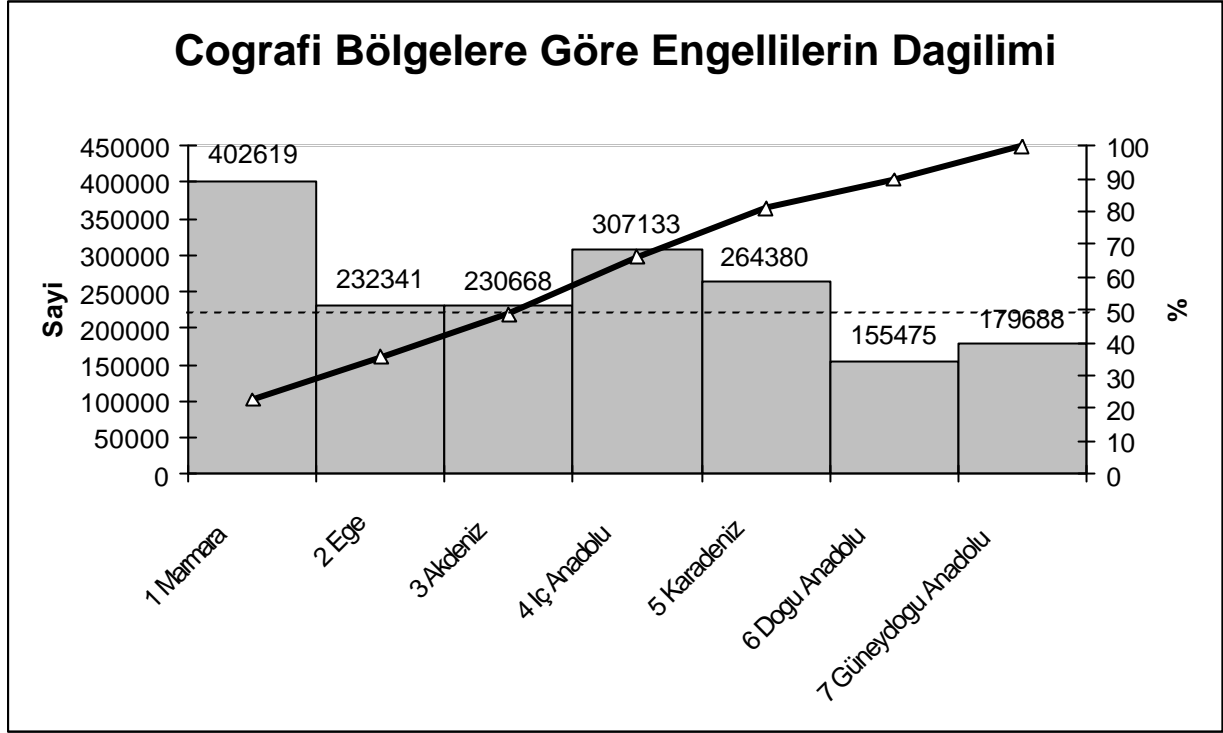
⁶ Nirje, B. 1994. „Das Normalisierungsprinzip - 25 Jahre danach.“ Pp. 12 – 32 in *Vierteljahresschrift für Heilpädagogik und ihre Nachbargebiete* 1/1994.

⁷ Wohlhüter, H. 1995. „Das Normalisierungsprinzip und andere Leitideen für die Gestaltung der Behindertenhilfe.“ Pp. 16 – 21 in *Zur Orientierung* 1/1995.

⁸ Hahn, M. T. 1994. „Selbstbestimmung im Leben, auch für Menschen mit geistiger Behinderung“ Pp. 81 – 84 in *Geistige Behinderung* 2/1994.

Bölgelere Göre Engellilerin Sayı ve Oranları

Sekil 1: Engellilerin coğrafi bölgelere göre sayısal, oransal ve kümülatif dağılımı.

Cografî bölgelere göre engelli nüfusun dağılımına bakıldığında, engelli nüfusun en yoğun olarak yaşadığı yerin Marmara bölgesi olduğu görülecektir. Marmara Bölgesi'nin, Türkiye nüfusunun yoğun olarak yaşadığı bölge olduğu düşünüldüğünde engelli nüfusun da diğer bölgelere kıyasla burada daha fazla bulunması beklenen bir durumdur. Yukarıdaki grafikte dikkat çekici olan, Karadeniz Bölgesi'nin Marmara ve İç Anadolu'dan sonra engellilerin en fazla yaşadığı yer olmasıdır. Genel nüfus yoğunluğunun bilhassa Ege ve Akdeniz bölgelerinden düşük olmasına karşın, Tablo 1'de de görülebileceği gibi, engelli nüfusun bu bölgede yüksek olması kendi başına değerlendirilmesi gereken bir olgudur.

Tablo 1: Engellilerin coğrafi bölgelere göre oransal ve kümülatif dağılımı.

Bölge	Sayı	Yüzde	Kümülatif Yüzde
Marmara	402619	22,7	22,7
Ege	232341	13,1	35,8
Akdeniz	230668	13,0	48,8
İç Anadolu	307133	17,3	66,2
Karadeniz	264380	14,9	81,1
Doğu Anadolu	155475	8,8	89,9
Güneydoğu Anadolu	179688	10,1	100,0
Toplam	1772304	100,0	

Engelli Nüfusta Medeni Durum

Tablo 2: Medeni durum.

Medeni Durum	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Hiç evlenmedi	570415	32,2	37,7
Evli	778166	43,9	51,4
Evli-ayrı yaşıyor	6828	,4	0,5
Bosandı	23828	1,3	1,6
Esi öldü	133770	7,5	8,8
9	174	,0	100,0
0	259123	14,6	
Toplam	1772305	100,0	

Engelli nüfusun medeni durumuna bakıldığında, yaridan fazlasının (%51,4) evli olduğu görülecektir. Bunun yanı sıra %37,7'si bekar ve %1,6'si bosanmıştır. Ancak, genel nüfustaki oranlardan farklı olarak, engellilerde esi ölmüş olanların oranının yüksek olduğu görülmektedir. Türkiye İstatistik Kurumu 2000 yılı nüfus bilgilerine göre, genel nüfusta esi ölmüş olanların oranı %4,78 iken bu oranin engellilerde neredeyse iki kat daha fazla olması dikkat çekicidir (%8,8).

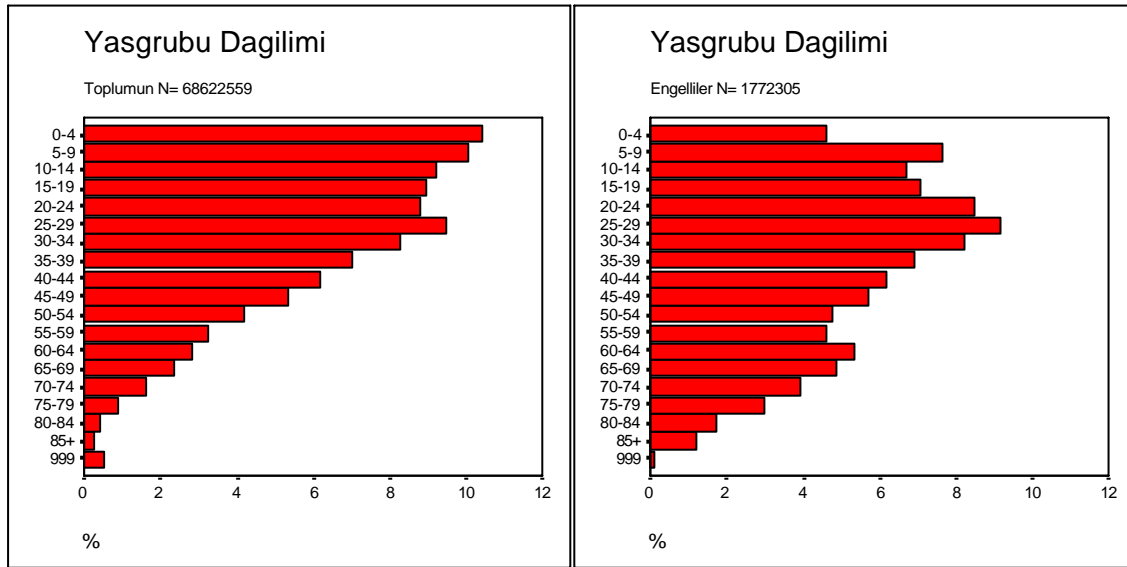
Genel ve Engelli Nüfusun Yas Gruplarına Göre Dağılımı

Tablo 3: Genel ve engelli nüfusun karşılaştırılması ve aralarındaki oransal fark.

Yas Grubu	Genel Nüfus			Engelli Nüfus			Oransal Fark
	Sayı	Yüzde	Kümülatif Yüzde	Sayı	Yüzde	Kümülatif Yüzde	
0 – 4	7152307	10,4	10,4	81640	4,6	4,6	- 5,8
5 – 9	6893990	10	20,5	135164	7,6	12,2	- 2,4
10 – 14	6310126	9,2	29,7	118377	6,7	18,9	- 2,5
15 – 19	6136836	8,9	38,6	125202	7,1	26	- 1,8
20 – 24	6028111	8,8	47,4	150196	8,5	34,5	- 0,3
25 – 29	6490236	9,5	56,8	162539	9,2	43,6	- 0,3
30 – 34	5680529	8,3	65,1	145765	8,2	51,8	- 0,1
35 – 39	4815118	7	72,1	122589	6,9	58,8	- 0,1
40 – 44	4261634	6,2	78,4	108773	6,1	64,9	- 0,1
45 – 49	3671371	5,4	83,7	101187	5,7	70,6	0,3
50 – 54	2879663	4,2	87,9	84026	4,7	75,4	0,5
55 – 59	2220809	3,2	91,1	80826	4,6	79,9	1,4
60 – 64	1914925	2,8	93,9	94458	5,3	85,2	2,5
65 – 69	1605440	2,3	96,3	86355	4,9	90,1	2,6

70 – 74	1111352	1,6	97,9	69218	3,9	94	2,3
75 – 79	616543	0,9	98,8	53315	3	97	2,1
80 – 84	283970	0,4	99,2	30642	1,7	98,8	1,3
85+	194533	0,3	99,5	20811	1,2	99,9	0,9
Toplam	68622559	100		1772305	100		

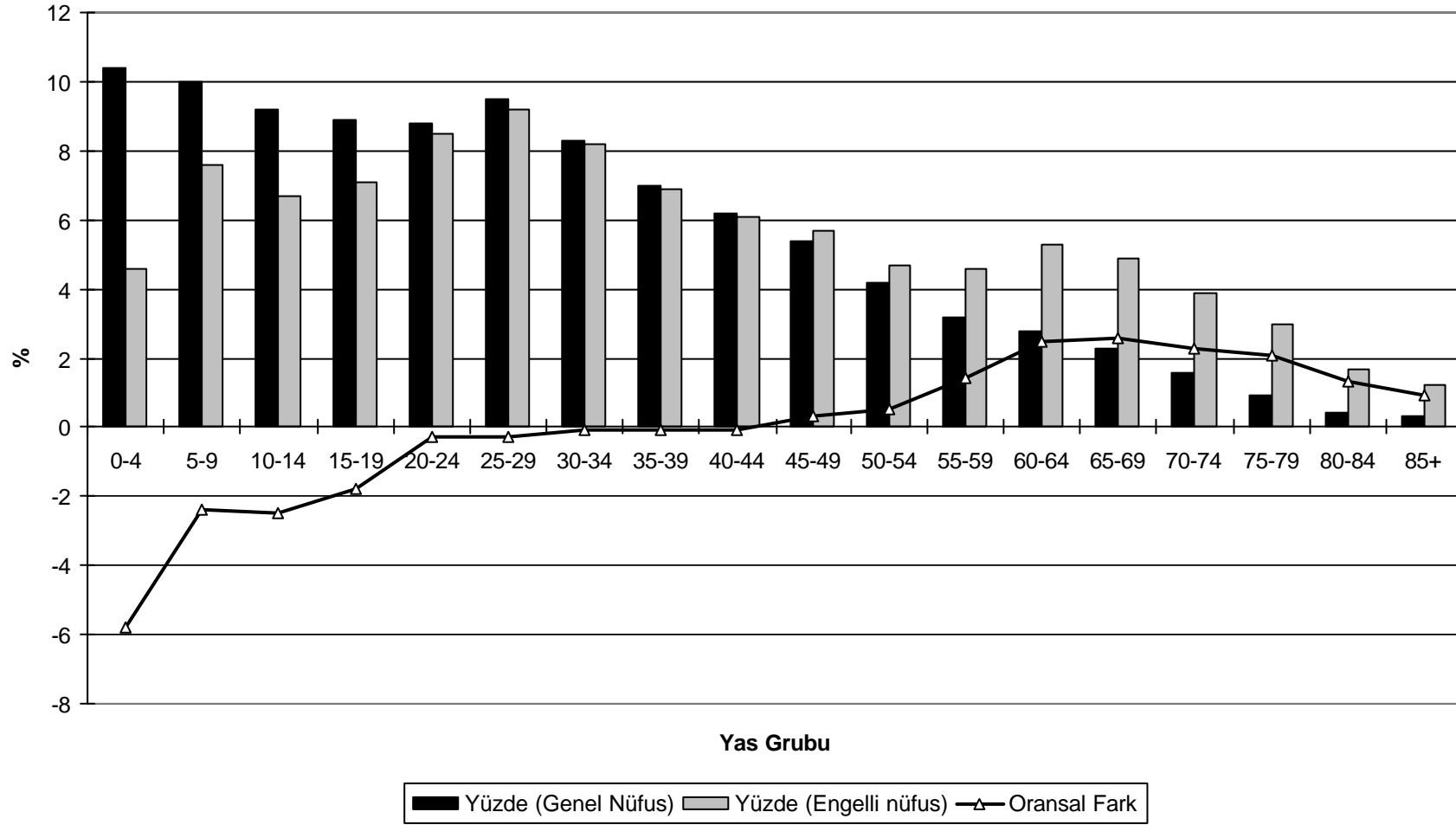
Genel olarak nüfusun yaş dağılımına bakıldığında, Türkiye'nin diğer gelişmiş ülkelere göre daha genç bir nüfusa sahip olduğu söylenebilir. Ancak, genel nüfusun yaş piramidini engelli nüfusla kıyasladığımızda, çocuklukta ve gençlikte engelliliğe daha az rastlanmakta olduğu görülecektir (bakınız Sekil 2 ve Sekil 3). Tablo 3'te, genel nüfus ve engelli nüfusun oransal farkına bakılacak olursa bu durum daha net izlenebilir. Doğumla birlikte gelen engellilik daha azken, yaşlılıkta engellilik artmaktadır. Türkiye genç olmasına karşın hızla yaslanan toplumu için politikalar üretirken, bir yandan da bireylerine nüfusunun profiline uygun olarak engellilik politikaları ve ilerleyen yastaki engelliliğe ilişkin açılımları da sunmalıdır.

Sekil 2: Genel nüfusta (solda) ve engelli nüfusta (sagda) yaş grupları dağılımı.

Genel ve Engelli Nüfusun Karsilastirilmesi

N (Toplam) = 6862259 N (Engelli) = 1772305

Sekil 3: Genel ve engelli nüfusun karsilastirilmesi ve oransal fark.

Yukarıdaki şekil engelli ve genel nüfus arasındaki farkın algılanmasına daha da yardımcı olmaktadır. Özellikle dikkat edilmesi gereken nokta, oransal farkı gösteren çizginin grafikte yaş ilerledikçe süregelen bir artış gösteriyor olmasıdır: 0 – 4 yaş grubunda engellilerin oranı belirgin şekilde daha düşükken 20 – 24 yaş grubunda aradaki farkın kapandığı ve 40 – 44 yaş grubuna kadar neredeyse X – eksenine paralel bir seyir göstermektedir. 45 – 49 yaş grubundan itibaren yükselise geçmekte ve bu yastan itibaren engelli nüfusta yaşlıların oran farkını korudukları görülmektedir. Yaşlılık ve engellilik arasındaki bağlantılara işaret eden bu gelişmenin, toplumumuzun önümüzdeki dönemlerde daha da yaşlanacağı, yani yaşlıların nüfus içindeki oran ve sayılarında belirgin artışlar meydana geleceği göz önüne alınınca, devam edeceğinden hareket edilmelidir. Uluslararası araştırmalar, burada karşımıza çıkan tabloyla uyum göstermekte ve özellikle 75 yaşından itibaren engellilik riskinin arttığı gözlemlenmektedir.

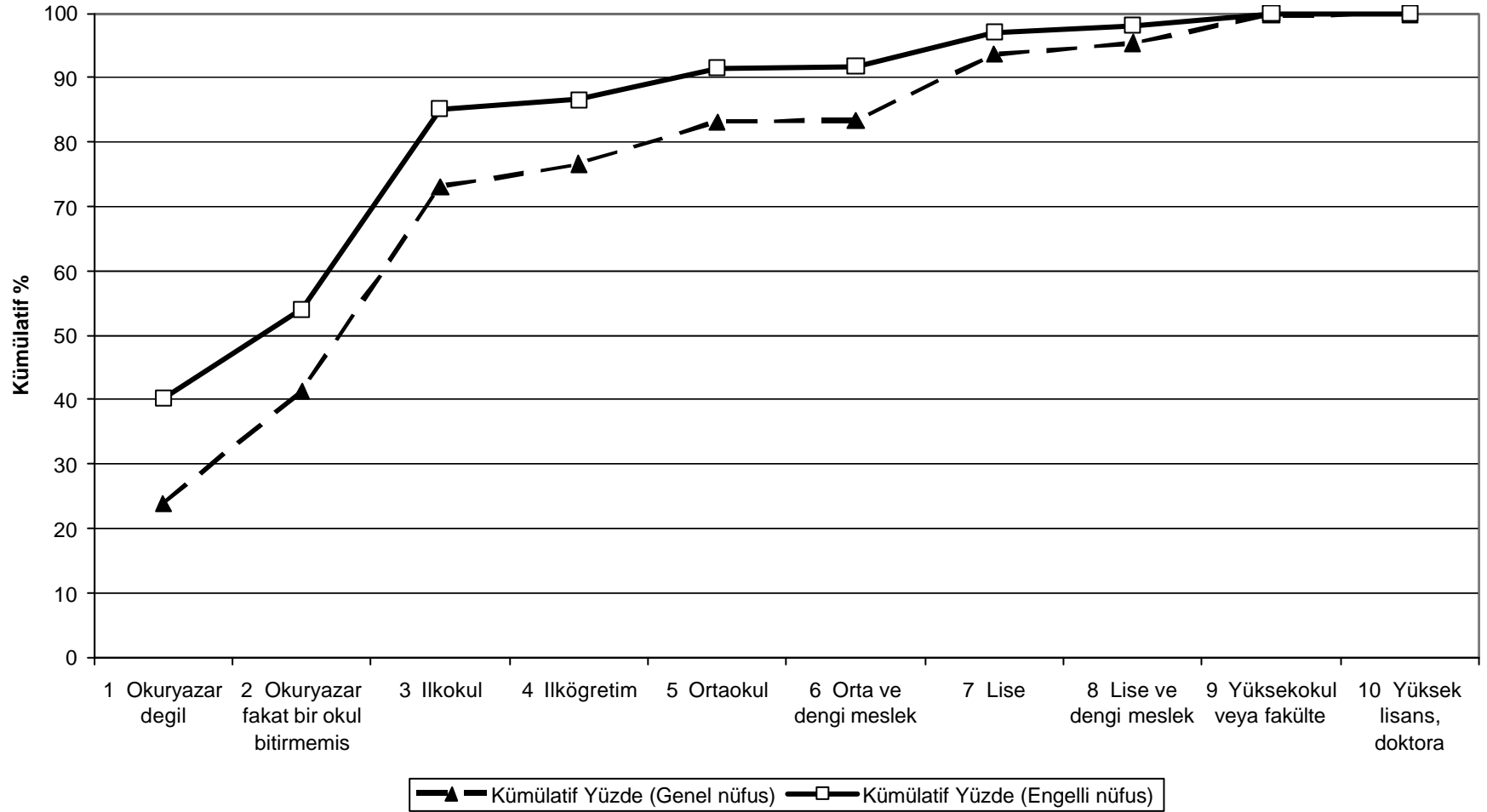
Genel ve Engelli Nüfusta Eğitim Durumu

Tablo 4: Engellilerin eğitim durumunun genel nüfusun eğitim durumuyla karşılaştırılması.

Eğitim Durumu	Genel Nüfus			Engelli Nüfus		
	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Okuryazar değil	7764060	11,3	12,9	604945	34,1	36,3
Okuryazar fakat bir okul bitirmemiş	12037120	17,5	20,1	247642	14,0	14,9
İlkokul	21738553	31,7	36,2	549681	31,0	33,0
İlköğretim	2430754	3,5	4,1	25607	1,4	1,5
Ortaokul	4499685	6,6	7,5	87257	4,9	5,2
Orta ve dengi meslek	156146	0,2	,3	3100	0,2	0,2
Lise	6997669	10,2	11,7	93635	5,3	5,6
Lise ve dengi meslek	1215056	1,8	2,0	21509	1,2	1,3
Yüksek okul veya fakülte	3028955	4,4	5,1	30382	1,7	1,8
Yüksek lisans, doktora	108454	0,2	,2	1261	0,1	0,1
Ara Toplam	59976452	87,4	100,0	1665018	93,9	100,0
99	38775	0,1		174	0,0	
0	8607332	12,5		107112	6,0	
Toplam	68622559	100		1772305	100	

2002 Türkiye Özürlüler Araştırması'nın verilerine göre, genel nüfusta ilköğretim ve öncesi eğitim düzeyindeki kişilerin oranı -okuryazar olmayanlar dahil- Türkiye nüfusunun %69,3'ünü oluşturmaktadır. Bu haliyle Türkiye'de okuryazarlık yüksek olsa da eğitim düzeyinin genel olarak düşük olduğu söylenebilir. Genel nüfusun eğitim düzeyindeki bu durum engelli nüfusta da yansımaları göstermiştir. Araştırma sonuçlarına göre genel nüfusun %12,9'u okuma yazma bilmezken, engellilerde bu oran 3 kat daha fazladır (%36,3). Bu dramatik farklılığın yanı sıra, engellilerde ilköğretim ve öncesi eğitim düzeyine sahip olanların oranı %84,2'dir. Sonuç olarak, okuryazarlığı olmayan ve eğitim seviyesi düşük bir engelli kitlesinin varlığından söz edilebilir. Ancak bu durumun başlıca nedeni "engellilerin engellenmesinden" kaynaklanmaktadır. Engelli birey eğitim hizmetlerinden ve olanaklarından yararlanamamaktadır.

Genel ve Engelli Nüfusun Eğitim Durumu

Sekil 4: Genel ve engelli nüfusun eğitim durumlarının karşılaştırılması.

Engellileri Engellilik Türlerine Ayırarak Eğitim Durumlarının Tespiti

Bedensel Engeli Bulunanların Eğitim Durumu

Tablo 5: Bedensel engellilerin eğitim durumu

Eğitim Düzeyleri	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Okuryazar değil	238252	27,8	29,5
Okuryazar fakat bir okul bitirmemiş	112163	13,1	13,9
İlkokul	316153	36,9	39,2
İlköğretim	10215	1,2	1,3
Ortaokul	47136	5,5	5,8
Orta ve dengi meslek	1099	0,1	0,1
Lise	52288	6,1	6,5
Lise ve dengi meslek	11482	1,3	1,4
Yüksekokul veya fakülte	17359	2,0	2,2
Yüksek lisans, doktora	907	0,1	0,1
Ara Toplam	807053	94,1	100,0
0	50579	5,9	
Toplam	857631	100,0	

Özelde bedensel engellilerin eğitim düzeyi genel olarak engelli nüfusun eğitim düzeyine benzerlik göstermektedir. Yine de, bedensel engellilerin hem genel olarak engelli nüfusuyla hem de diğer engel türleriyle karşılaştırıldığında eğitim olanaklarına ulaşmalarının göreceli yüksek olduğu söylenebilir. Tablo 5’te de görüleceği gibi, okur yazar olmayan bedensel engellilerin oranı (%29,5) genel olarak engelli nüfusa (%36,3) göre daha düşüktür. Bir başka deyişle, bedensel engellilerde okuryazarlık görme, işitme, dil/konuşma ve zihinsel engellilerin okuryazarlık durumundan daha yüksektir.

Görme Engelli Bulunanların Eğitim Durumu

Tablo 6: Görme engellilerin eğitim durumu

Eğitim Düzeyleri	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Okuryazar değil	135632	32,9	34,9
Okuryazar fakat bir okul bitirmemiş	56371	13,7	14,5
İlkokul	130438	31,6	33,6
İlköğretim	6269	1,5	1,6
Ortaokul	22115	5,4	5,7
Orta ve dengi meslek	1116	0,3	0,3
Lise	23789	5,8	6,1
Lise ve dengi meslek	4323	1,0	1,1
Yüksekokul veya fakülte	8278	2,0	2,1
Yüksek lisans, doktora	204	0,09	0,1
Ara Toplam	388535	94,2	100,0
0	23778	5,8	
Toplam	412312	100,0	

Görme engeline sahip bireylerin eğitim düzeyleri genel olarak engelli nüfusun eğitim düzeyine oldukça benzerlik göstermektedir. Daha önce bahsedildiği üzere, genel engelli nüfusunda ilkököl ve öncesi eğitim düzeyine sahip olanların oranı %84,2'dir . Araştırma verilerine göre, görme engellilerde ilkököl ve öncesi eğitim düzeyine sahip olanların oranı %83 olarak tespit edilmiştir. Bu haliyle değerlendirildiğinde, görme engellilerin, genelde diğer engel türlerinde de olduğu gibi, eğitim olanaklarına ulaşmalarının “engellendiğini” söylemek yanlış olmayacaktır.

İsitleme Engeli Bulunanların Eğitim Durumu

Tablo 7: İsitleme engellilerin eğitim durumu

Eğitim Durumu	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Okuryazar değil	88736	35,1	36,9
Okuryazar fakat bir okul bitirmemiş	39261	15,5	16,3
İlköğöl	73044	28,9	30,4
İlköğretim	4519	1,8	1,9
Ortaokul	14082	5,6	5,9
Orta ve dengi meslek	907	0,4	0,4
Lise	11027	4,4	4,6
Lise ve dengi meslek	4216	1,7	1,8
Yükseköğöl veya fakülte	4390	1,7	1,8
Yüksek lisans, doktora	355	0,1	0,1
Ara Toplam	240535	95,1	100,0
0	12274	4,9	
Toplam	252810	100,0	

İsitleme engeline sahip bireylerin eğitim düzeyleri de genel engelli nüfusun eğitim profiline benzer olarak oldukça düşüktür. Şimdiye kadar bahsedilen engel türleri içinde -bedensel ve görme engelliler- en düşük okuryazarlığa sahip olanlar isitleme engelli bireyleridir. Görme engellilerde okuryazar olmayanların oranı %34,9 iken bu oran isitleme engellilerde %36,9'a yükselmektedir. Yine de, bu oransal fark görme ve isitleme engelliler arasında düşüktür. Ancak, bedensel engellilerle bu iki engel grubu karşılaştırıldığında, okuryazarlığın bedensel engelliler lehine daha yüksek olduğu görülmektedir.

Konusma Engeli Bulunanların Eğitim Durumu

Tablo 8: Konusma engellilerin eğitim durumu

Eğitim Durumu	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Okuryazar değil	124398	47,3	53,1
Okuryazar fakat bir okul bitirmemiş	40161	15,3	17,1
İlkokul	42500	16,2	18,1
İlköğretim	4176	1,6	1,8
Ortaokul	9840	3,7	4,2
Orta ve dengi meslek	325	0,1	0,1
Lise	8744	3,3	3,7
Lise ve dengi meslek	2218	0,8	0,9
Yüksekokul veya fakülte	2095	0,8	0,9
Ara Toplam	234456	89,1	100,0
0	28551	10,9	
Toplam	263007	100,0	

Konusma engellilerin eğitim durumları Tablo 8’de verilmektedir. Tabloda da görüleceği üzere, okuryazar olmayan konuşma engellilerin oranı %53,1’dir. Bu oran diğer engel türleriyle karşılaştırıldığında oldukça yüksektir. Bu durum, konuşma engellilerin bedensel, görme ve işitme engellilerle karşılaştırıldığında eğitim olanaklarına ulaşım imkanlarının oldukça düşük olduğunun bir göstergesidir.

Zihinsel Engellilerin Eğitim Durumu

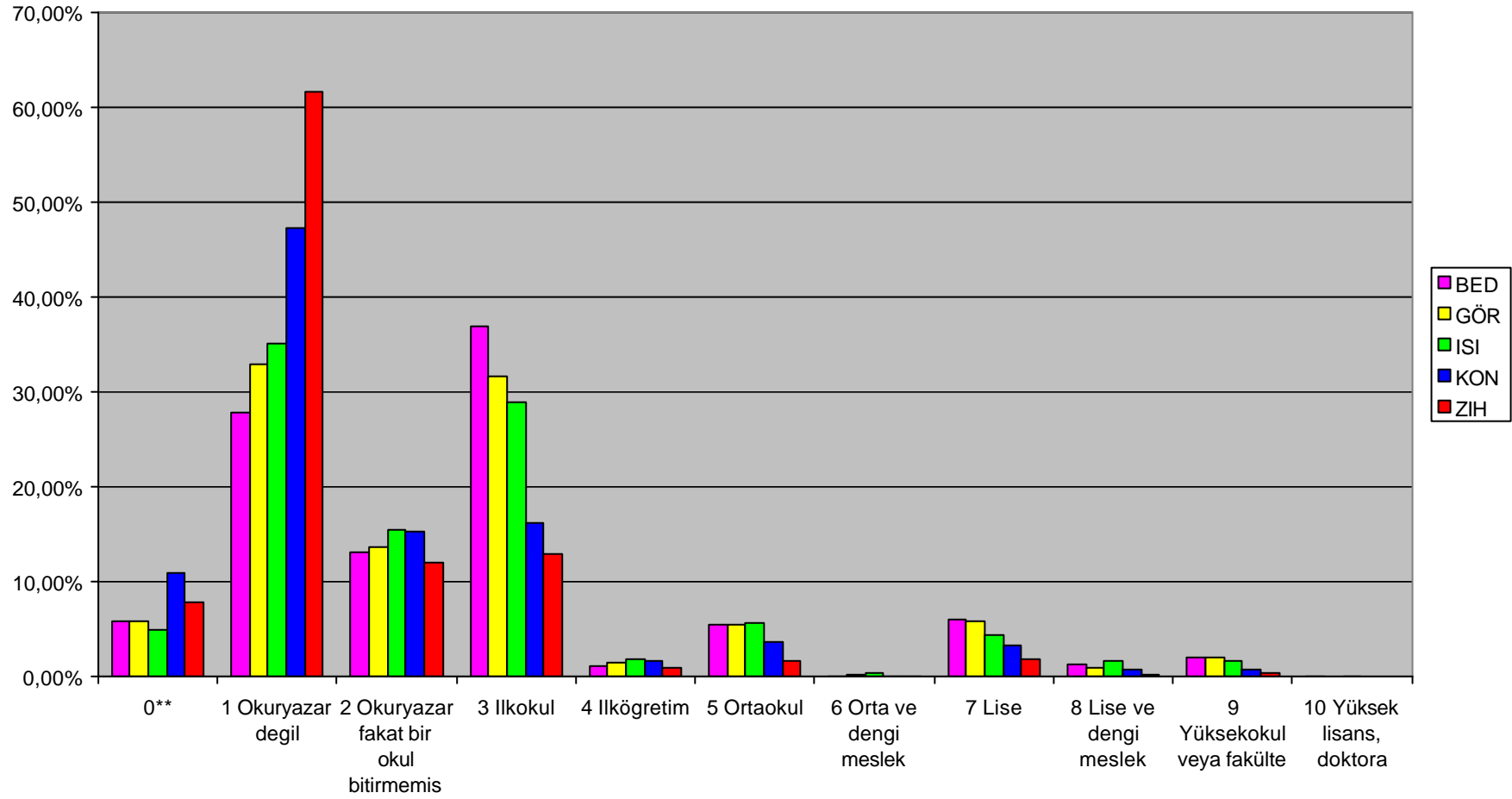
Tablo 9: Zihinsel engellilerin eğitim durumu

Eğitim Durumu	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Okuryazar değil	204127	61,6	66,9
Okuryazar fakat bir okul bitirmemiş	40120	12,1	13,1
İlkokul	43028	13,0	14,1
İlköğretim	3178	1,0	1,0
Ortaokul	5694	1,7	1,9
Orta ve dengi meslek	237	0,1	0,1
Lise	6435	1,9	2,1
Lise ve dengi meslek	878	0,3	0,3
Yüksekokul veya fakülte	1436	0,4	0,5
Ara Toplam	305133	92,1	100,0
0	25935	7,8	
99	174	0,1	
Toplam	331242	100,0	

Genel olarak engellilerin eğitim durumundaki eksikler zihinsel engelle sahip bireyler içinde geçerlidir. Ancak Tablo 9’da da görüleceği üzere, engel türleri içinde en düşük eğitim düzeyi zihinsel engelliler içinde yer almaktadır. Eğitimi düzeylerine ilişkin olarak yukarıdaki bulgular göz önüne alındığında genel olarak engelli bireylerin eğitim seviyesinin düşük olduğu görülecektir. Ancak düşük eğitim düzeyi, bizzat engelli bireyin kendinde varolan engelden dolayı değil ama kendisine yönelik olarak eğitim hizmet ve olanaklarının yokluğundan kaynaklanmaktadır. Bu durum “hizmetler” bölümünde yapılan analizler de ayrıntılı olarak tartışılmaktadır.

Dolayısıyla, engelli bireye, sahip olduğu engel türüne uygun olarak eğitim olanakları sunulmalı ve bu olanaklar sadece sunulmakla kalmamalı engelli bireylerin bu olanaklara kolayca ulaşımı da sağlanmalıdır.

Egitim Durumu

Sekil 5: Engelli gruplarında eğitim durumu.

Kombi – Engellilik

Engellilik türlerine göre ayrılan engelli gruplarının “toplam” hanesindeki sayıları toplanarak elde edilecek rakam, gerçek engelli sayısıyla aynı olmayacaktır. Analizler, engellilerin bir kısmında iki veya daha fazla engelliliğin bulunduğunu göstermektedir. Burada sadece iki tür engelliliği bulunanlar hakkındaki analizlere yer verilmiştir. Çünkü bireydeki engellilik türü sayısı çoğaldıkça, toplam engelli sayısı içindeki oranları giderek küçülmektedir.

Tablo 10: Kombi -engellilik

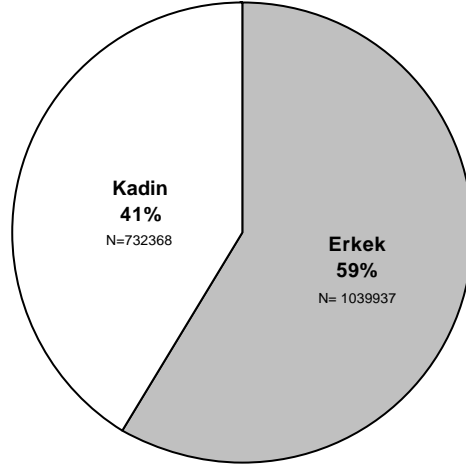
	Bedensel	Görme	İsıtme	Konusma	Zihinsel
Bedensel	857631	47036 (5,5)	27087 (3,2)	72268 (8,4)	56214 (6,6)
Görme		412132	29201 (7,1)	21009 (5,1)	17172 (4,2)
İsıtme			252810	86077 (34)	16158 (6,5)
Konusma				263007	71151 (27,1)
Zihinsel					331343
<i>Toplam</i>	<i>857631</i>	<i>459168</i>	<i>309098</i>	<i>442361</i>	<i>492038</i>

Kombi – engellilik analizlerinden elde edilen bulguları toplu halde gösteren yukarıdaki tablodaki parantez içindeki rakamlar, sol sütunda yer alan engellilik türlerinin toplam sayısı içindeki yüzdeleri ifade etmektedirler. Buna göre 857631 kişiden oluşan *bedensel* engellilerin 47036’ında (%5,5) görme, 27087’inde (%3,2) isıtme, 72268’inde (%8,4) konuşma ve 56214’ünde ise (%6,6) zihinsel engel de vardır. 412132 kişiden meydana gelen *görme* engellilerin 29201’inde (%7,1) isıtme, 21009’unda (%5,1) konuşma ve 17172’inde (%4,2) zihinsel engel bulunmaktadır. 252810 kişiden meydana gelen *isitme* engellilerin 86077’inde (%34) konuşma ve 16158’inde (%6,5) zihinsel engel vardır. 263007 konuşma engeli bulunanların 71151’inde (%27,1) aynı zamanda zihinsel engellilik vardır. Dolayısıyla gerçek engelli sayısı 2117007 değil, sadece 1673550’dir. Burada dikkat çeken en önemli sonuçlar, isıtme engeli bulunanların %34’ünde aynı zamanda konuşma engeli ve konuşma engeli bulunanların %27’inde aynı zamanda zihinsel engelin bulunduğudür.

Cinsiyete Göre Dağılım

Engellilerde Cinsiyete Göre Dağılım

Toplam N= 1772305

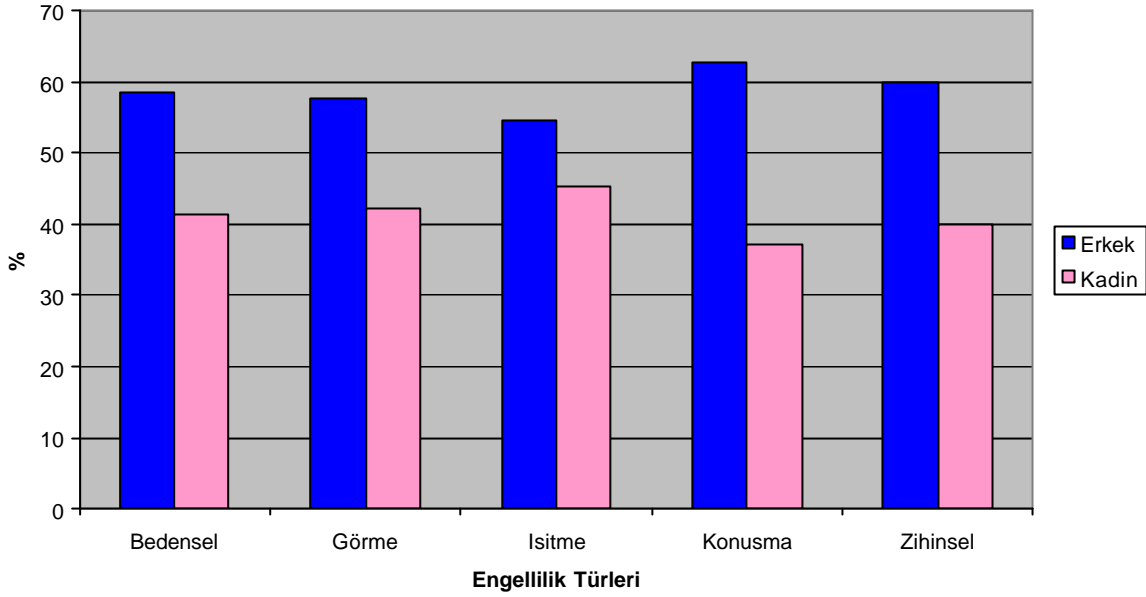
Sekil 6: Engellilerde cinsiyete göre dağılım.

Cinsiyete göre engel türlerine bakıldığında tüm engel türlerinde erkeklerin sayısının kadınlardan daha fazla olduğu görülecektir. Erkeklerin bu sayısal üstünlüğünü açıklayacak veriler ne yazık ki 2002 Özürlüler Arastirmasında yer almamaktadır. Bu nedenle erkekler lehine olan bu sayısal fazlalığı açıklamak üzere arastirmalar yapılmalıdır.

Tablo 11: Cinsiyete göre oransal ve sayısal dağılım

Engellilik Türü	Erkek		Kadin	
	%	Sayı	%	Sayı
Bedensel	58,7	503553	41,3	354079
Görme	57,8	238304	42,2	174008
Isitme	54,6	138534	45,4	114275
Konusma	62,7	164939	37,3	98068
Zihinsel	60,1	199027	39,9	132215

Engellilerde Cinsiyete Göre Dağılım

Sekil 7: Cinsiyete göre oransal dağılım

Medeni Durumu

Tablo 12: Medeni durum bakımından engelli ve engelsizlerin karşılaştırılması.

	Engelli		Engelsiz		Toplam Nüfus	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
0	259123	14,6	16256233	24,3	16515356	24,1
Hiç evlenmedi	570415	32,2	15926272	23,8	16496687	24,0
Evli	778166	43,9	31724999	47,5	32503166	47,4
Evli-ayrı yaşıyor	6828	0,4	179180	0,3	186008	0,3
Bosandı	23828	1,3	444004	0,7	467833	0,7
Esi öldü	133770	7,5	2275449	3,4	2409218	3,5
9	174	0,0	44117	0,1	44291	0,1
Toplam	1772305	100,0	66850254	100,0	68622559	100,0

Is Aramama Nedeni

Tablo 13: Is aramama nedeni.

	Bedensel E.	Görme E.	Isitme E.	Konusma E.	Zihinsel E.
Öğrenci	32735	21864	13201	12974	11865
Ev kadini/kizi	185347	103845	61076	29631	32235
Emekli	86685	45252	29905	12375	4918
Gelir sahibi	10457	6734	3514	995	2149
Çalışamaz	146447	41211	29869	69904	156543
Is bulamıyor	30083	12041	8955	15698	19194
Ise baslayacak	685	513	237	0	0
Diger	50943	36638	17788	10703	18257
0	312139	144043	87737	110124	85102
9	2110	170	527	602	978
Toplam	857631	412311	252809	263006	331241
	Bedensel E.	Görme E.	Isitme E.	Konusma E.	Zihinsel E.
Öğrenci	6,0	8,2	8,0	8,5	4,8
Ev kadini/kizi	34,1	38,7	37,1	19,5	13,1
Emekli	16,0	16,9	18,2	8,1	2,0
Gelir sahibi	1,9	2,5	2,1	0,7	,9
Çalışamaz	27,0	15,4	18,2	45,9	63,9
Is bulamıyor	5,5	4,5	5,4	10,3	7,8
Ise baslayacak	0,1	0,2	0,1	7,0	7,4
Diger	9,4	13,7	10,8	8,5	4,8
Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Tablo 13 engel türlerine göre is aramama nedenlerini göstermektedir. Tabloda verilen yüzdeler, kayıp ve bilinmeyenler (0 ve 9) çıkarıldıktan sonra geçerli olan yüzdelere karşılık gelmektedir. Buna göre değerlendirildiğinde, en fazla zihinsel engellilerin (%63,9), ikinci olarak konuşma engeli bulunanların (%45,9) “çalışamaz” durumda olduğu belirtilmiştir. Bununla birlikte, görme engeli bulunanların sadece %15,4’ü, isitme engeli bulunanların %18,2’si ve bedensel engeli bulunanların ise sadece %27’si için “çalışamaz” yargısında bulunmaktadır. Bu verilere göre engellilerin çalışma durumlarına bakıldığında ise, is yaşamına erişimlerinin kısıtlandığını söylemek yanlış olmayacaktır. Çünkü, sadece %15,4’ü için “çalışamaz” denmesine karşın, görme engellilerin sadece %16,8’i çalışma imkanı bulabilmektedir. Bir başka deyişle, her 10 görme engelliden 8’i is görme imkanına sahip olmasına karşın, bir sosyal alan olarak düşünüldüğünde is yaşamına ulaşmaları kısıtlanmıştır. Benzer durum, bedensel ve isitme engeli bulunanlar için de geçerlidir. Kısacası, engelli bireyin, ev içinde tecrit edilmek suretiyle, kamusal alana erişimi ve orada varolma imkanı kısıtlanmaktadır.

Sosyal Güvenlik Kuruluslarindan Birine Kayitlilik

Engelli bireylerin, özellikle saglik hizmetlerinden yararlanmasini saglamak için, sosyal güvenlik hizmetlerine ulasimlari gereklidir. Arastirma sonuçlarına göre, engel türüne bakilmaksizin, bireylerin yarısından fazlasinin (%65) bir sosyal güvenlik kurulusuna ye olduğu ve bu anlamda hizmetlerden yararlanma imkani bulunduğu tespit edilmistir (bakiniz Tablo 14).

Sosyal Güvenlik Kurumu	Bedensel Engelli	Görme Engelli	Isitme Engelli	Konusma Engelli	Zihinsel Engelli
SSK	234079	97796	76687	73554	74089
Çalışan Devlet Kuruluşu	37674	21009	10605	10837	13564
Emekli Sandığı	42368	23426	14227	8423	13633
BAG-KUR	104143	49358	28750	25574	28815
Yeşil Kart	108051	51900	29735	35922	45484
Özel Sağlık Sig.	1937	967	729	0	380
Özel Sandık	430	1237	205	0	410
2022 sayılı kanun kapsamında	12498	6670	4706	3390	5916
Diğer	18748	10384	5807	6374	11013
Toplam kayıtlı	522254	241738	160846	153237	179740
Toplam engelli	857631	412313	252810	263007	331242
9	297703	149566	81359	98933	137938
Sosyal Güvenlik Kurumu	Bedensel Engelli	Görme Engelli	Isitme Engelli	Konusma Engelli	Zihinsel Engelli
SSK	27,3%	23,7%	30,3%	30,4%	22,4%
Çalışan Devlet Kuruluşu	4,4%	5,1%	4,2%	4,1%	4,1%
Emekli Sandığı	4,9%	5,7%	5,6%	3,2%	4,1%
BAG-KUR	12,1%	12,0%	11,4%	13,1%	8,7%
Yeşil Kart	12,6%	12,6%	11,8%	13,7%	13,7%
Özel Sağlık Sig.	0,2%	0,2%	0,35%	0,0%	0,1%
Özel Sandık	0,1%	0,3%	0,1%	0,0%	0,1%
2022 sayılı kanun kapsamında	1,5%	1,6%	1,9%	1,3%	1,8%
Diğer	2,2%	2,5%	2,3%	2,4%	3,3%
Toplam kayıtlı	65,3%	63,7%	67,95%	68,2%	58,3%
Toplam engelli	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Tablo 14: Sosyal güvenlik kurumlarından birine kayıtlılık.

Meslek Kurslari ve Çalışma Durumu

Bir meslek kursuna katılan ve araştırma tarihinden bir hafta önce çalışanlar arasında engelli gruplarının hiçbirinde bu faktörler arasında bir ilişki bulunmamaktadır. Sadece bedensel engellilerin *binde 2*'i ve görme engeli bulunanların *binde 4*'ü çiraklık eğitimi kurslarına katılmış ve araştırma tarihinden bir hafta önce çalışmıştır. Halk eğitimi kursları, Türkiye İş Kurumu'nun düzenlediği kurslar, dernek veya vakıflar tarafından düzenlenen kurslar, belediyelerin kursları, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu'nun düzenlediği kurslar ve "diğer" kursların hiçbirinde "katılma ve çalışma" durumları arasında bir ilişki yoktur.

Engelliliğiyle İlgili Aldığı Hizmetler

Tablo 15: Hizmetler ve Yararlanma Durumları.

Hizmetler	Yararlanan	Yararlanmayan
Sağlık hizmeti	55,7	44,3
Eğitim hizmeti	12,27	87,73
Bakım ve rehabilitasyon hizmeti	5,9	94,1
Meslek ve beceri edindirme kursu	1,0	99,0
Aile rehberliği ve danışmanlık hizmeti	1,0	99,0
Sosyal ve kültürel hizmetler	0,9	99,1

2002 Türkiye Özürlüler Araştırması'nda engellilerin 6 temel hizmetten yararlanma durumlarına ilişkin olarak bir dizi soru sorulmuştur. Tablo 15 bu soruların genel olarak yanıtlarını içermektedir. Buna göre, engellilerin yararlandığı hizmetlere bakıldığında çarpıcı sonuçlar ortaya çıkmaktadır. Sağlık hizmetinden yararlandığını söyleyenlerin oranı %55,7'dir. Sağlık hizmetleri açısından değerlendirildiğinde yararlanma düzeyinin kendi içinde yetersiz olduğu açıktır. Engellilerin yarısından sadece biraz fazlası sağlık hizmeti almaktadır. Öte yandan, diğer hizmetlerle karşılaştırıldığında, sağlık hizmetlerinden yararlanma oranının görece yüksekliği sevindirici bir durum olarak göz önüne çıkmaktadır. Çünkü, Tablo 15'te de görülebileceği gibi, eğitim hizmetinden yararlananlar %12,27 ve bakım ve rehabilitasyon hizmetinden yararlananlar ise sadece %5,9'dur. Bunların dışındaki hizmetlerden yararlanma düzeyi sözü edilmeyecek ölçüde düşüktür. Bu çarpıcı tablo, Türkiye'de engelliliğin, bilhassa kurumsal düzeyde, sadece ve basitçe bir "sağlık sorunu" olarak algılandığını ortaya koymaktadır.

Aşağıdaki tablo, engel türüne göre ayrıntili olarak hizmetlerden yararlanma durumlarını göstermektedir.

Tablo 16: Engelliliğiyle ilgili eğitim hizmetlerinden yararlanmak.

Engelli türü	Hizmetler											
	Sağlık		Eğitim		Bakım		Meslek		Danışmanlık		Kültürel	
	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Hayır
Bedensel	58,3	41,7	10,3	89,7	7,0	93,0	0,7	99,3	0,8	99,2	0,6	99,4
Görme	59,0	41,0	11,0	89,0	3,5	96,5	0,9	99,1	0,3	99,7	0,6	99,4
İsitleme	58,2	41,8	15,1	84,9	5,1	94,9	1,8	98,2	1,9	98,1	1,8	98,2
Dil ve konuşma	49,2	50,8	17,7	82,3	8,8	91,2	2,2	97,8	2,5	97,5	2,1	97,9
Zihinsel	48,2	51,8	13,5	86,5	7,9	92,1	0,9	99,1	1,9	98,1	1,5	98,5

Engel türlerine göre alınan hizmetleri gösteren tablo dikkatlice incelendiğinde, verilen hizmetler arasında bir hiyerarsi olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Bazı hizmetler daha önemli bazı diğerleri ise daha önemsiz olarak görülmek suretiyle, hizmetin ne düzeyde engellilere sunulacağını karar konusu olduğu açıktır. Kurumsal düzeyde, engellilik basitçe bir “sağlık sorunu” olarak algılandığı için sağlık hizmetleri diğer hizmetlerden daha ön sırada ve önemli görülmektedir. Öte yandan, örneğin, sağlık hizmetleri göreceli daha fazla sunulurken, sağlık hizmetlerinin önemli ve ayrılmaz bir parçası olan bakım ve rehabilitasyon hizmetlerinin düşük düzeyde sunulmasının nedenlerinin sorgulanması gerekmektedir. Aşağıdaki bölümde, eğitim hizmeti alan engellilerin bu hizmetler hangi kurumdan aldıkları incelenecektir.

Eğitim Hizmetlerini Aldığı Kuruluşlar

Resmi Normal Okul

Bu bölümde, engel türüne göre, eğitim hizmetinin hangi kurumdan alındığına ilişkin yapılan değerlendirmeler yer almaktadır. Yukarıda bahsedildiği üzere, engellilerin sadece %12,27’si eğitim hizmetlerinden yararlanabilmekteydi. Buna göre, aşağıda verilen tablolarda da görülebileceği gibi, tüm engel grupları eğitim hizmetini ağırlıklı olarak resmi normal okullardan almaktadır. Resmi normal okulların dışında, hizmetin veren diğer kurumlar olsa da buralardan hizmet alımı oldukça düşüktür.

Tablo 17: Resmi normal okullarda eğitim alan engelliler.

Resmi normal okul	Bedensel Engelli	Görme Engelli	İsitleme Engelli	Konuşma Engelli	Zihinsel Engelli
Hayır	90,8%	90,2%	86,0%	83,5%	87,4%
Evet	8,2%	8,5%	10,2%	10,9%	7,5%
9	1,1%	1,3%	3,8%	5,7%	5,2%
Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100%	100,0%
Resmi normal okul	Bedensel Engelli	Görme Engelli	İsitleme Engelli	Konuşma Engelli	Zihinsel Engelli
Hayır	778447	371924	217360	219508	289451
Evet	70121	34966	25804	28639	24682
9	9063	5422	9646	14861	17109
Toplam	857631	412312	252810	263008	331242

Özel Normal Okul

Tablo 18: Özel normal okullarda eğitim hizmeti alan engelliler.

Özel normal okul	Bedensel Engelli	Görme Engelli	Isitme Engelli	Konusma Engelli	Zihinsel Engelli
Hayir	98,3%	97,9%	95,9%	93,7%	94,7%
Evet	0,6%	0,8%	0,3%	0,7%	0,1%
9	1,1%	1,3%	3,8%	5,7%	5,2%
Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100%	100,0%
Özel normal okul	Bedensel Engelli	Görme Engelli	Isitme Engelli	Konusma Engelli	Zihinsel Engelli
Hayir	843192	403501	242332	246339	313684
Evet	5376	3389	832	1808	449
9	9063	5422	9646	14861	17109
Toplam	857631	412312	252810	263008	331242

Normal Okul Özel Sınıf

Tablo 19: Normal okul özel sınıfta eğitim hizmeti görmüş olan engelliler.

Normal okul özel sınıf	Bedensel Engelli	Görme Engelli	Isitme Engelli	Konusma Engelli	Zihinsel Engelli
Hayir	98,3%	97,9%	95,9%	93,7%	94,7%
Evet	0,6%	0,8%	0,3%	0,7%	0,1%
9	1,1%	1,3%	3,8%	5,7%	5,2%
Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100%	100,0%
Normal okul özel sınıf	Bedensel Engelli	Görme Engelli	Isitme Engelli	Konusma Engelli	Zihinsel Engelli
Hayir	843192	403501	242332	246339	313684
Evet	5376	3389	832	1808	449
9	9063	5422	9646	14861	17109
Toplam	857631	412312	252810	263008	331242

Özel Eğitim Okulu (Resmi)

Tablo 20: Özel eğitim okulunda (resmi) eğitim hizmeti almış olan engelliler.

Özel eğitim okulu (resmi)	Bedensel Engelli	Görme Engelli	Isitme Engelli	Konusma Engelli	Zihinsel Engelli
Hayir	98,3%	97,9%	95,9%	93,7%	94,7%
Evet	0,6%	0,8%	0,3%	0,7%	0,1%
9	1,1%	1,3%	3,8%	5,7%	5,2%
Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100%	100,0%
Özel eğitim okulu (resmi)	Bedensel Engelli	Görme Engelli	Isitme Engelli	Konusma Engelli	Zihinsel Engelli
Hayir	843192	403501	242332	246339	313684
Evet	5376	3389	832	1808	449
9	9063	5422	9646	14861	17109
Toplam	857631	412312	252810	263008	331242

Özel Eğitim Okulu (Özel)

Tablo 21: Özel eğitim okulunda (özel) eğitim hizmeti almış olan engelliler.

Özel eğitim okulu (özel)	Bedensel Engelli	Görme Engelli	Isitme Engelli	Konusma Engelli	Zihinsel Engelli
Hayir	98,3%	97,9%	95,9%	93,7%	94,7%
Evet	0,6%	0,8%	0,3%	0,7%	0,1%
9	1,1%	1,3%	3,8%	5,7%	5,2%
Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100%	100,0%
Özel eğitim okulu (özel)	Bedensel Engelli	Görme Engelli	Isitme Engelli	Konusma Engelli	Zihinsel Engelli
Hayir	843192	403501	242332	246339	313684
Evet	5376	3389	832	1808	449
9	9063	5422	9646	14861	17109
Toplam	857631	412312	252810	263008	331242

Bakım ve Rehabilitasyon Hizmeti Aldıkları Kuruluşlar

Bu bölümde, engel türüne göre, bakım ve rehabilitasyon hizmetinin hangi kurumdan alındığına ilişkin yapılan değerlendirmeler yer almaktadır. Yukarıda bahsedildiği üzere, engellilerin sadece %5,9'u bakım ve rehabilitasyon hizmetlerinden yararlanabilmekteydi. Buna göre, aşağıda verilen tablolarda da görülebileceği üzere, tüm engel grupları bakım ve rehabilitasyon hizmetini resmi Bakım ve Rehabilitasyon Merkezlerinden almaktadır. Bunların dışında, özel merkezlerde ve evde bakım ve rehabilitasyon hizmeti olmadığı belirtilmiştir.

Bakim ve Rehabilitasyon Merkezi (Resmi)

Tablo 22: Resmi bakım ve rehabilitasyon merkezlerinin hizmetlerinden yararlananlar.

Bakim ve rehabilitasyon merkezi (resmi)	Bedensel Engelli	Görme Engelli	Isitme Engelli	Konusma Engelli	Zihinsel Engelli
Hayir	93,8%	96,9%	95,3%	92,0%	92,8%
Evet	4,0%	2,2%	3,5%	6,0%	4,4%
9	2,2%	,9%	1,2%	2,0%	2,8%
Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Bakim ve rehabilitasyon merkezi (resmi)	Bedensel Engelli	Görme Engelli	Isitme Engelli	Konusma Engelli	Zihinsel Engelli
Hayir	804478	399686	240984	241839	307241
Evet	34473	8919	8786	15879	14609
9	18680	3708	3040	5289	9393
Toplam	857631	412313	252810	263007	331243

Bakim ve Rehabilitasyon Merkezi (Özel)

Tablo 23: Özel bakım ve rehabilitasyon merkezlerinin hizmetlerinden yararlananlar.

Bakim ve rehabilitasyon merkezi (özel)	Bedensel Engelli	Görme Engelli	Isitme Engelli	Konusma Engelli	Zihinsel Engelli
Hayir	97,8%	99,1%	98,8%	98,0%	97,2%
Evet	0%	0%	0%	0%	0%
9	2,2%	0,9%	1,2%	2,0%	2,8%
Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Bakim ve rehabilitasyon merkezi (özel)	Bedensel Engelli	Görme Engelli	Isitme Engelli	Konusma Engelli	Zihinsel Engelli
Hayir	838951	408604	249770	257718	321849
Evet	0	0	0	0	0
9	18680	3708	3040	5289	9393
Toplam	857631	412313	252810	263007	331242

Evde Rehabilitasyon Hizmeti

Tablo 24: Evde rehabilitasyon hizmetlerinden yararlananlar.

Evde rehabilitasyon hizmeti	Bedensel Engelli	Görme Engelli	Isitme Engelli	Konusma Engelli	Zihinsel Engelli
Hayir	97,8%	99,1%	98,8%	98,0%	97,2%
Evet	0%	0%	0%	0%	0%
9	2,2%	0,9%	1,2%	2,0%	2,8%
Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Evde rehabilitasyon hizmeti	Bedensel Engelli	Görme Engelli	Isitme Engelli	Konusma Engelli	Zihinsel Engelli
Hayir	838951	408604	249770	257718	321849
Evet	0	0	0	0	0
9	18680	3708	3040	5289	9393
Toplam	857631	412312	252810	263007	331242

Evde Bakim Hizmeti

Tablo 25: Evde bakım hizmetlerinden yararlananlar

Evde bakım hizmeti	Bedensel Engelli	Görme Engelli	Isitme Engelli	Konusma Engelli	Zihinsel Engelli
Hayir	97,8%	99,1%	98,8%	98,0%	97,2
Evet	0%	0%	0%	0%	0%
9	2,2%	0,9%	1,2%	2,0%	2,8
Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Evde bakım hizmeti	Bedensel Engelli	Görme Engelli	Isitme Engelli	Konusma Engelli	Zihinsel Engelli
Hayir	838951	408604	249770	257718	321849
Evet	0	0	0	0	0
9	18680	3708	3040	5289	9393
Toplam	857631	412312	252810	263007	331242

Meslek ve Beceri Edinme Kurslarından Hangilerini Aldı?

Bu bölümde, eğitim ve bakım ve rehabilitasyon hizmetlerine benzer olarak, engel türüne göre, meslek ve beceri edindirme kurslarından hangilerinin alındığına ilişkin yapılan değerlendirmeler yer almaktadır. Yukarıda bahsedildiği üzere, engellilerin sadece %1'i meslek ve beceri edindirme kurslarından yararlanabilmekteydi. Buna göre, aşağıda verilen tablolarda da görülebileceği üzere, tüm engel grupları içinde meslek ve beceri edindirme kurslarından yararlananlar çiraklık eğitimi almış ve bunun dışındaki kurslardan yararlanmamıştır.

Çiraklık Eğitimi

Tablo 26: Çiraklık eğitimi alanlar.

Çiraklık Eğitimi	Bedensel Engelli	Görme Engelli	İsitleme Engelli	Konusma Engelli	Zihinsel Engelli
Hayır	99,4%	99,2%	98,5%	98,3%	99,2%
Evet	0,1%	0,1%	0,2%	0,1%	0,1%
9	0,5%	0,7%	1,3%	1,7%	0,7%
Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Çiraklık Eğitimi	Bedensel Engelli	Görme Engelli	İsitleme Engelli	Konusma Engelli	Zihinsel Engelli
Hayır	852410	409035	249133	258490	328614
Evet	513	264	404	167	184
9	4709	3014	3272	4350	2444
Toplam	857632	412313	252809	263007	331242

Halk Eğitim Kursları

Tablo 27: Halk eğitim kurslarına katılanlar.

Halk Eğitim Kursları	Bedensel Engelli	Görme Engelli	İsitleme Engelli	Konusma Engelli	Zihinsel Engelli
Hayır	99,5%	99,3%	98,7%	98,3%	99,3%
Evet	0%	0%	0%	0%	0%
9	0,5%	0,7%	1,3%	1,7%	0,7%
Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Halk Eğitim Kursları	Bedensel Engelli	Görme Engelli	İsitleme Engelli	Konusma Engelli	Zihinsel Engelli
Hayır	852922	409299	249538	258658	328798
Evet	0	0	0	0	0
9	4709	3014	3272	4350	2444
Toplam	857631	412313	252810	263008	331242

Türkiye İş Kurumu'nun Düzenlediği Kurslar

Tablo 28: Türkiye İş Kurumu'nun kurslarına katılanlar.

Türkiye İş Kurumu Kursları	Bedensel Engelli	Görme Engelli	İsitleme Engelli	Konuşma Engelli	Zihinsel Engelli
Hayır	99,5%	99,3%	98,7%	98,3%	99,3%
Evet	0%	0%	0%	0%	0%
9	0,5%	0,7%	1,3%	1,7%	0,7%
Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Türkiye İş Kurumu Kursları	Bedensel Engelli	Görme Engelli	İsitleme Engelli	Konuşma Engelli	Zihinsel Engelli
Hayır	852922	409299	249538	258658	328798
Evet	0	0	0	0	0
9	4709	3014	3272	4350	2444
Toplam	857631	412313	252810	263008	331242

Vakif ve Dernek Kursları

Tablo 29: Vakif ve dernek kurslarına katılanlar.

Vakif/Dernek Kursları	Bedensel Engelli	Görme Engelli	İsitleme Engelli	Konuşma Engelli	Zihinsel Engelli
Hayır	99,5%	99,3%	98,7%	98,3%	99,3%
Evet	0%	0%	0%	0%	0%
9	0,5%	0,7%	1,3%	1,7%	0,7
Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Vakif/Dernek Kursları	Bedensel Engelli	Görme Engelli	İsitleme Engelli	Konuşma Engelli	Zihinsel Engelli
Hayır	852922	409299	249538	258658	328798
Evet	0	0	0	0	0
9	4709	3014	3272	4350	2444
Toplam	857631	412313	252810	263008	331242

Belediye Kurslari

Tablo 30: Belediyelerin kurslarına katılanlar.

Belediye Kurslari	Bedensel Engelli	Görme Engelli	Isitme Engelli	Konusma Engelli	Zihinsel Engelli
Hayir	99,5%	99,3%	98,7%	98,3%	99,3%
Evet	0%	0%	0%	0%	0%
9	0,5%	0,7%	1,3%	1,7%	0,7%
Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Belediye Kurslari	Bedensel Engelli	Görme Engelli	Isitme Engelli	Konusma Engelli	Zihinsel Engelli
Hayir	852922	409299	249538	258658	328798
Evet	0	0	0	0	0
9	4709	3014	3272	4350	2444
Toplam	857631	412313	252810	263008	331242

Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kurslari

Tablo 31: Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu tarafından düzenlenen kurslara katılanlar.

SHÇEK Kurslari	Bedensel Engelli	Görme Engelli	Isitme Engelli	Konusma Engelli	Zihinsel Engelli
Hayir	99,5%	99,3%	98,7%	98,3%	99,3%
Evet	0%	0%	0%	0%	0%
9	0,5%	0,7%	1,3%	1,7%	0,7%
Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
SHÇEK Kurslari	Bedensel Engelli	Görme Engelli	Isitme Engelli	Konusma Engelli	Zihinsel Engelli
Hayir	852922	409299	249538	258658	328798
Evet	0	0	0	0	0
9	4709	3014	3272	4350	2444
Toplam	857631	412313	252810	263008	331242

Diger Kurslar

Tablo 32: „Diger“ kurum veya kuruluslar tarafından duzenlenen kurslara katilanlar.

Diger Kurslar	Bedensel Engelli	Görme Engelli	Isitme Engelli	Konusma Engelli	Zihinsel Engelli
Hayir	99,4%	99,3%	98,6%	98,1%	99,2%
Evet	0,04%	0%	0,1%	0,2%	0,05%
9	0,5%	0,7%	1,3%	1,7%	0,7%
Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Diger Kurslar	Bedensel Engelli	Görme Engelli	Isitme Engelli	Konusma Engelli	Zihinsel Engelli
Hayir	852565	409299	249206	258025	328636
Evet	357	0	331	633	163
9	4709	3014	3272	4350	2444
Toplam	857631	412313	252809	263008	331243

Engelliligi Ile Ilgili Hizmet Aldigi Kurum ve Kuruluslar

Bu bölümde engelli bireyin aldigi hizmetleri hangi kurum ya da kuruluslardan aldigi sorgulanmaya çalisilacaktır.

Hatirlanacagi üzere, “engelliligiyle ilgili hizmetler” bölümünde genel olarak engellilerin %55,7’sinin saglik hizmetlerinden yararlandigi belirtilmistir. Bu durumun göstergesi olarak, asagida verilen Tablo 39’da hizmetin agirlikli olarak saglik kuruluslarindan alindigi görülmektedir. Bunun disinda, engellilerin hizmet aldigi kuruluslar, herhangi bir Dernek, Vakif ya da Konfederasyon, Belediyeler, Milli Egitim Bakanligi, Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumu ve Türkiye Is Kurumu olarak siralanabilir. Ancak, engelli bireye agirlikli olarak saglik hizmeti verilmesi nedeniyle, bunun disinda kalan kurum ve kuruluslardan yararlanma oranı da oldukça düsüktür. Türkiye’de engellilik çoğunlukla bir “saglik sorunu” olarak görüldüğü için, saglik hizmeti disinda engelli bireye hizmet veren diger kurum ve kurulusların da baska herhangi bir hizmeti verme durumları yok denecek kadar azdır (bakınız Tablo 33, 34, 35, 36, 37, 38 ve 39).

Saglik Kuruluslari

Tablo 33: Engelliliğiyle ilgili hizmetleri saglik kuruluslarindan alanlar.

Saglik Kuruluslari	Bedensel Engelli	Görme Engelli	Isitme Engelli	Konusma Engelli	Zihinsel Engelli
0	2,7%	2,0%	2,8%	3,6%	3,5%
Evet	50,7%	52,2%	51,4%	43,0%	42,0%
Hayir	38,6%	37,9%	39,7%	47,5%	48,0%
9	7,9%	8,0%	6,1%	5,9%	6,5%
Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Saglik Kuruluslari	Bedensel Engelli	Görme Engelli	Isitme Engelli	Konusma Engelli	Zihinsel Engelli
0	23113	8043	6995	9369	11608
Evet	435014	215100	130047	113186	138972
Hayir	331423	156359	100413	125042	159066
9	68082	32809	15355	15410	21597
Toplam	857632	412311	252810	263007	331243

Engelliligi Ile Ilgili Dernek, Vakif, Federasyon, Konfederasyon

Tablo 34: Engelliliğiyle ilgili hizmetleri dernek, vakif, federasyon veya konfederasyonlardan alanlar.

Dernek/Vakif/ Federasyon/ Konfederasyon	Bedensel Engelli	Görme Engelli	Isitme Engelli	Konusma Engelli	Zihinsel Engelli
0	2,7%	2,0%	2,8%	3,6%	3,5%
Evet	1,3%	1,4%	1,7%	2,4%	1,9%
Hayir	87,6%	88,4%	89,1%	87,9%	87,6%
9	8,4%	8,2%	6,4%	6,1%	7,0%
Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Dernek/Vakif/ Federasyon/ Konfederasyon	Bedensel Engelli	Görme Engelli	Isitme Engelli	Konusma Engelli	Zihinsel Engelli
0	23113	8043	6995	9369	11608
Evet	11191	5764	4258	6419	6448
Hayir	751659	364630	225265	231295	290088
9	71668	33875	16292	15924	23099
Toplam	857631	412312	252810	263007	331243

Milli Eğitim Bakanlığı

Tablo 35: Engelliliğiyle ilgili hizmetleri Milli Eğitim Bakanlığı'ndan alanlar.

Milli Eğitim Bakanlığı	Bedensel Engelli	Görme Engelli	Isitme Engelli	Konusma Engelli	Zihinsel Engelli
0	2,7%	2,0%	2,8%	3,6%	3,5%
Evet	1,5%	1,8%	3,9%	5,2%	3,0%
Hayir	87,4%	88,0%	86,9%	85,1%	86,6%
9	8,3%	8,3%	6,5%	6,1%	6,9%
Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Milli Eğitim Bakanlığı	Bedensel Engelli	Görme Engelli	Isitme Engelli	Konusma Engelli	Zihinsel Engelli
0	23113	8043	6995	9369	11608
Evet	13211	7511	9767	13735	10010
Hayir	749731	362713	219596	223819	286795
9	71576	34046	16452	16084	22829
Toplam	857631	412313	252810	263007	331242

Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumu

Tablo 36: Engelliliğiyle ilgili hizmetleri SHÇEK'den alanlar.

SHÇEK	Bedensel Engelli	Görme Engelli	Isitme Engelli	Konusma Engelli	Zihinsel Engelli
0	2,7%	2,0%	2,8%	3,6%	3,5%
Evet	,4%	,4%	,7%	1,0%	,6%
Hayir	88,5%	89,4%	90,0%	89,3%	89,0%
9	8,3%	8,3%	6,5%	6,1%	6,9%
Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
SHÇEK	Bedensel Engelli	Görme Engelli	Isitme Engelli	Konusma Engelli	Zihinsel Engelli
0	23113	8043	6995	9369	11608
Evet	3680	1711	1809	2696	1891
Hayir	759273	368472	227554	234858	294754
9	71565	34086	16452	16084	22989
Toplam	857631	412312	252810	263007	331242

Türkiye İş Kurumu

Tablo 37: Engelliliğiyle ilgili hizmetleri Türkiye İş Kurumu'ndan alanlar.

Türkiye İş Kurumu	Bedensel Engelli	Görme Engelli	İsitleme Engelli	Konusma Engelli	Zihinsel Engelli
0	2,7%	2,0%	2,8%	3,6%	3,5%
Evet	,5%	,4%	,5%	,8%	,1%
Hayir	88,5%	89,4%	90,3%	89,6%	89,4%
9	8,4%	8,3%	6,4%	6,0%	6,9%
Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Türkiye İş Kurumu	Bedensel Engelli	Görme Engelli	İsitleme Engelli	Konusma Engelli	Zihinsel Engelli
0	23113	8043	6995	9369	11608
Evet	3962	1477	1349	2229	387
Hayir	758846	368746	228381	235692	296258
9	71710	34046	16084	15717	22989
Toplam	857631	412312	252809	263007	331242

Belediyeler

Tablo 38: Engelliliğiyle ilgili hizmetleri belediyelerden alanlar.

Belediyeler	Bedensel Engelli	Görme Engelli	İsitleme Engelli	Konusma Engelli	Zihinsel Engelli
0	2,7%	2,0%	2,8%	3,6%	3,5%
Evet	,8%	,9%	1,5%	1,8%	1,3%
Hayir	88,1%	88,8%	89,1%	88,5%	88,3%
9	8,4%	8,4%	6,5%	6,1%	6,9%
Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Belediyeler	Bedensel Engelli	Görme Engelli	İsitleme Engelli	Konusma Engelli	Zihinsel Engelli
0	23113	8043	6995	9369	11608
Evet	6838	3895	3895	4758	4141
Hayir	755634	365944	225373	232809	292504
9	72046	34430	16547	16070	22989
Toplam	857631	412312	252810	263006	331242

Engeliyle İlgili Hizmet Aldığı “Diğer” Kurum ve Kuruluşlar

Tablo 39: Engelliliğiyle ilgili hizmetleri „diğer“ kurum veya kuruluşlardan alanlar.

Diger	Bedensel Engelli	Görme Engelli	İsitleme Engelli	Konusma Engelli	Zihinsel Engelli
0	2,7%	2,0%	2,8%	3,6%	3,5%
Evet	1,1%	,6%	,8%	1,2%	,7%
Hayir	82,5%	84,6%	84,3%	83,5%	81,5%
9	13,7%	12,9%	12,2%	11,7%	14,3%
Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Diger	Bedensel Engelli	Görme Engelli	İsitleme Engelli	Konusma Engelli	Zihinsel Engelli
0	23113	8043	6995	9369	11608
Evet	9446	2302	2095	3216	2412
Hayir	707156	348724	212998	219718	269864
9	117916	53244	30722	30704	47358
Toplam	857631	412313	252810	263007	331242

Engeliyle İlgili Herhangi Bir Kurum/Kuruluş Ulaşamamasının En Önemli Sebebi

Tablo 40: Engelliliğiyle ilgili hizmetlerden yararlanmak için bir kurum veya kuruluşa gitememesinin nedeni.

Nedenler	Yüzde	Kümülatif Yüzde
Ekonomik durumumuz yeterli değil	57,3	57,3
Yakın çevrede böyle bir kurum yok	11,9	69,2
Bu tür merkezlerden haberim yok	6,6	75,8
Aile içinde çözüm bulundu	6,4	82,2
Yaşı küçük	6,3	88,5
Bu tür kurumların yeterli hizmet vereceğine inanmıyorum	3,3	91,8
Basvurdum ama kabul edilmedi	2,3	94,1
Diğer	6,1	100,0
Toplam	100,0	

Daha önceki bölümlerden hatırlanacağı gibi, engelli birey sağlık hizmeti dışında kalan hizmetlerden yararlanamamaktadır. Bu durumun nedenleri sorgulandığında önemli bulgular ortaya çıkmaktadır. Buna göre, engelli birey halihazırda bir takım kurum ve kuruluşlar tarafından kendisine verilen hizmetlerden yararlanamamasının en önemli nedeni olarak ekonomik durumunun yeterli olmadığını belirtmektedir (%57,3). Hizmetlerden yararlanamamanın bir göstergesi olarak ekonomik durumunun yeterli olmadığı nedeninin öne sürülmesi fakirliğin de bir göstergesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Ne yazık ki, 2002 Türkiye Özürlüler Arastirması'nda sorulmuş olmasına karşın gelir durumları veri tabanında yer almamaktadır. Bu araştırmanın önemli eksiklerinden biridir. Yine de, fakirliğe ilişkin bir takım bulgular, burada olduğu gibi diğer bazı soruların analiz edilmesiyle ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla, bu durumda fakirliğe ilişkin kesin bulgulara ulaşmak mümkün olmasa da, hizmet alımı sırasında ekonomik yetersizliğin engellerden biri olarak ortaya konması, Türkiye'deki engelli kitlesinin genel ekonomik profilini yansıtır niteliktedir. Bu bulgular ışığında, Türkiye'nin gelir durumu oldukça kötü bir engelli kitlesiyle karşı karşıya olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

Bulunduğu Çevrede Engeline Uygun Hizmetler

Toplu Tasım Hizmetleri

Engellilerin önemli sorunları hizmetleri alamamaları olarak daha önce belirtilmiştir. Ancak, Arastirma'da bahsedilen hizmetlerin bulunabilirliği ve ulaşılabilirliği de sorgulanması gereken bir durumdur. Bu bölümde hizmetlerin bulunabilirliği ve ne kadar ulaşılabilir olduğu üzerinde durulacaktır.

Tablo 41: Bulunduğu çevrede toplu tasım hizmetleri bulunanlar.

	Bedensel Engelli	Görme Engelli	İsitleme Engelli	Konusma Engelli	Zihinsel Engelli
Evet	4,9%	4,3%	4,9%	5,3%	3,3%
Hayir	68,2%	65,2%	65,2%	66,9%	66,5%
Bilmiyor	17,8%	21,5%	21,9%	20,3%	21,5%
9	9,0%	9,1%	8,0%	7,5%	8,7%
Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
	Bedensel Engelli	Görme Engelli	İsitleme Engelli	Konusma Engelli	Zihinsel Engelli
Evet	42205	17787	12344	13844	10887
Hayir	585066	268663	164892	175948	220281
Bilmiyor	152766	88473	55247	53483	71254
9	77594	37390	20327	19732	28820
Toplam	857631	412313	252810	263007	331242

Tablo 41’de, engellilerin yasadığı çevrede toplu taşıma hizmeti bulunup bulunmadığına ilişkin bilgiler gösterilmektedir. Tabloya göre, kamusal alana ulaşmanın da göstergelerinden birisi sayılabilecek toplum taşıma hizmetleri yeterli düzeyde bulunmamaktadır. Bu hizmetin yakın çevrede bulunduğunu söyleyenlerin oranı sadece %4 civarındadır. Çevrede toplu taşıma hizmetinin olmadığını gösteren oranlarının yüksek olması dikkat çeken noktalardan birisidir. Ancak burada bir diğer önemli konu, bu hizmetin varlığından haberdar olmama durumudur. Engelli bireylerin genel olarak %20’si toplu taşıma hizmetinin varlığından haberdar değildir. Bu açıdan bakıldığında, hizmetin olmaması kamusal alana ulaşmakta ne kadar önemli bir engelse, hizmetin varlığı hakkında bilgi sahibi olmamakta engelli bireyi o kamusal alandan tecrit etmeye yönelik etkenlerden bir diğeri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bina, Cadde, Sokak ve Yollarda Engeline Uygun Düzenlemeler

Tablo 42: Bina, cadde, sokak ve yollarda engeline uygun düzenlemeler bulunanlar.

	Bedensel Engelli	Görme Engelli	İsitmeye Engelli	Konusma Engelli	Zihinsel Engelli
Evet	3,0%	2,6%	2,3%	3,1%	1,8%
Hayır	68,7%	65,0%	66,8%	67,6%	66,4%
Bilmiyor	18,0%	22,0%	21,9%	19,6%	21,5%
9	10,3%	10,3%	9,1%	9,6%	10,3%
Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
	Bedensel Engelli	Görme Engelli	İsitmeye Engelli	Konusma Engelli	Zihinsel Engelli
Evet	25433	10906	5717	8223	6101
Hayır	589516	268174	168779	177860	219994
Bilmiyor	154547	90912	55373	51564	71119
9	88134	42320	22941	25360	34028
Toplam	857630	412312	252810	263007	331242

Yukarıdaki tabloda engelli bireyin yaşadığı bina, cadde, sokak ve yollarda engeline uygun olarak bir takım düzenlemelerin bulunma durumu sorgulanmaktadır. Buna göre, hangi düzeyde olursa olsun bir düzenlemenin bulunduğunu belirtenlerin oranı engel türüne göre sırasıyla; konuşma engellilerde %3,1, bedensel engellilerde %3, görme engellilerde %2,6, isitmeye engellilerde %2,3 ve zihinsel engellilerde %1,8’dir. Hangi engel türünde olursa olsun genel olarak engelli bireylerin %68’inin yaşadığı çevrede engeline bağlı olarak herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. Bunun yanı sıra, engelliler %20 oranında bu konuya ilişkin olarak herhangi bir bilgisi olmadığını belirtmiştir. Bu, daha önce de vurgulandığı üzere, engelli bireyin kamusal alandan tecrit edildiğinin önemli göstergelerinden biridir.

Kendisi veya Aile Fertlerinden Biri, Bir Gönüllü Kurulusa Üye Olanlar

Tablo 43: Gönüllü kuruluslara üyelik durumu.

	Bedensel Engelli	Görme Engelli	Isitme Engelli	Konusma Engelli	Zihinsel Engelli
Kendisi	2,3%	2,4%	2,9%	2,4%	1,1%
Anne veya babasi	0,2%	0,2%	0,7%	1,0%	0,8%
Kardesi	0,2%	0,2%	0,4%	0,3%	0,2%
Esi	0,2%	0,2%	1,0%	0,8%	0,0%
Oglu/kizi	0,2%	0,3%	0,1%	0,1%	0,2%
Hiçbiri	90,7%	90,4%	89,5%	91,1%	92,4%
9	6,3%	6,5%	6,2%	5,1%	5,4%
Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
	Bedensel Engelli	Görme Engelli	Isitme Engelli	Konusma Engelli	Zihinsel Engelli
Kendisi	20096	9956	7360	6224	3627
Anne veya babasi	1490	927	1706	2500	2500
Kardesi	2053	883	888	721	760
Esi	1626	833	2598	2151	0
Oglu/kizi	1459	1205	376	204	517
Hiçbiri	777587	372757	226328	239607	305950
9	54459	26969	15658	13292	17888
Toplam	857631	412312	252810	263007	331242

Engelli bireylere, herhangi bir gönüllü kurulusa üye olup olmadıkları sorulmuştur. Bu soruda, engelli bireylerin kendilerinin ya da birincil düzeydeki aile üyelerinin karşılaştıkları sorunları örgütlü bir biçimde çözüm arama durumlarını sorgular düzeydedir. Buna göre bakıldığında, kendisi gönüllü bir kurulusa üye olanların oranı oldukça düşüktür. Engel türüne göre, herhangi bir sivil toplum kurulusuna üyeliği bulunanların oranları sırasıyla, isitme engellilerde %2,9, görme ve konuşma engellilerde %2,4, bedensel engellilerde %2,3 ve zihinsel engellilerde %1,1'dir. Birincil düzeyde aile bireylerinin üyelik durumları da göz önüne alındığında bu oranlar %3 civarında kalmaktadır. Bu durum, genel olarak Türkiye toplumunun da profilini yansıtır düzeyde, engelli bireylerin bir araya gelerek sorunlarına çözüm arama alışkanlığı bulunmadığını gösterir niteliktedir.

Günlük Aktivitelerin Yerine Getirilis Sekli

Tablo 44: Günlük aktivitelerini yerine getiris biçimleri.

	Bedensel Engelli	Görme Engelli	Isitme Engelli	Konusma Engelli	Zihinsel Engelli
Kendi basina bagimsiz	61,2%	70,3%	75,7%	54,5%	33,1%
Yari bagimli	20,5%	18,4%	16,5%	19,2%	30,3%
Tam bagimli	18,1%	11,2%	7,7%	25,8%	36,2%
Henüz uygun yasta degil	0,2%	0,1%	0,1%	0,5%	0,4%
Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Tablo 44’de engelli bireylerin engel türüne göre günlük aktivitelerini yerine getiris biçimleri değerlendirilmektedir. Buna göre, en fazla kendi basina bagimsiz hareket edebilenlerin isitme engelliler olduğu görülmektedir (%75,7). Bunu sirasiyla, görme engelliler (%70,3), bedensel engelliler (%61,2) ve konusma engelliler (%54,5) izlemektedir. Kendi basina bagimsiz etme durumu en fazla kisitli olanlar ise zihinsel engellilerdir. Engellilere sunulmasi planlanan tüm hizmetlerin ulasilabilir nitelikte olması yukaridaki bölümlerde değerlendirilmeye çalisilan fiziksel çevre, eğitim, saglik, yas, cinsiyet vb. faktörlerin yani sıra engelli bireyin engel türüne ve kendi basina hareket kabiliyetine de oldukça bagimlidir. Dolayisiyla, bu tablo engellilere yönelik politika gelistirenlerin mutlaka göz önünde tutmasi gereken bir durumu yansitmaktadır.

Günlük Aktiviteleri Yerine Getirme Sekli ve Isyerinde Engelliliginden Ötürü Yasadigi Sorunlar

Günlük Aktivitelerinde “Bagimsiz”, “Yari Bagimli” ve “Tam Bagimli” Engellilerin Isyerinde Yasadıkları Sorunlarla Ilgili Görüşleri

Tablo 45: Günlük aktivitelerini kendi basina bagimsiz olarak yerine getirenlerin görüşleri.

Isyerindeki Sorunlari		Bagimsiz	Yari Bagimli	Tam Bagimli
Is yerinin fiziki sartlari uygun degil	evet	24,3%	46,4%	67,8%
	hayir	75,7%	53,6%	32,2%
Is arkadaslarim beni kabullenmiyor	evet	6,5%	14%	27,4%
	hayir	93,5%	86%	72,6%
Isimde mesleki bilgi ve becerilerimi kullanamiyorum	evet	19,6%	29,5%	27,4%
	hayir	80,4%	70,5%	72,6%
Isverenim benden verim alamayacagini düşünüyor	evet	7,4%	22,4%	27,4%
	hayir	92,6%	87,6%	72,6%

Fiziksel çevrenin uygun olmamasının yani sıra çalışan engellilerde hareket kabiliyeti de iş yaşamını etkileyen bir faktör olarak ortaya çıkmaktadır. Yukarıdaki tablo, günlük aktivitelerini yerine getirme biçimine göre işyerindeki sorunları değerlendiren verileri sunmaktadır. İşyerinin fiziki şartlarından en fazla rahatsızlık duyanlar günlük aktivitelerini yerine getirirken bir baskısına tam bağımlı olanlardır (%67,8). Günlük aktivitelerini yerine getirirken bir baskısına yarı bağımlı olanların ise %46,4'ü işyerinin fiziki şartlarının uygun olmadığını belirtmektedir. Beklenildiği üzere, bu konuda en az düzeyde şikayeti olanlar günlük aktivitelerini kendi başına bağımsız yapabilenlerdir (%24,3). Şikayet düzeylerindeki farklılaşma bir yana, her şeye rağmen çok az da olsa çalışma imkanı bulabilen engellilerin iş yaşamında fiziksel çevreden rahatsız olmaları bu çevreye ilişkin olarak halihazırdaki tasarımın uygun olmadığının bir göstergesidir.

Tabloda dikkat çeken bir diğer konu, çevrenin bilissel tasarımına ilişkindir. Bu bilissel tasarım engelli bireye duyulan güvensizliği ve önyargıları yansıtmaktadır. Buna göre, çalışma arkadaşlarının kendisini kabullenmediğini belirtenlerin oranı hareket etme kabiliyetiyle oldukça ilişkilidir. Günlük aktivitelerini yerine getirmede bir baskısının yardımına ihtiyaç duymayanlar yarı ve tam bağımlılara göre daha “normal” görülmektedir. Benzer hiyerarşik durum “işyerinde mesleki tecrübelerini ve bilgilerini kullanamayanlar” ve “işverenin kendisine güven duymadığını” söyleyenler için de geçerlidir. Bu biziatihi engellilere ilişkin olarak toplumun genelinde bulunan bir önyargının da göstergesidir. Şimdiye kadar bahsedilen sonuçlar engelli bireyin önce fiziksel olarak sonra da bilissel olarak tecrit edilmekte olduğunu göstermektedir. Her ne kadar kamusal alanda varolma çabası bulunsu dahi bu onun engel türüne ve derecesine göre şekillenmekte ve “normalden” uzak olma durumuyla doğru orantılı olarak engelli bireyin fiziksel ve bilissel reddi şekillenmektedir.

Meslek ve Beceri Kursu Aldığı Kuruluşlar ve “Geçen Hafta” İçinde Çalışıp Çalışmadığı

Bu bölümde, meslek ve beceri aldığı kuruluşa göre son bir hafta içinde bir işte çalışma durumları değerlendirilecektir. Aşağıda birbirini izleyen tablolar, engelli bireyin aldığı eğitim hizmeti doğrultusunda çalışıp çalışmadığını sorgulamaktadır.

Çıraklık Eğitimi

Tablo 46: Çıraklık eğitimi alanlar ve geçen hafta içinde çalışmış olanlar.

Çıraklık Eğitimi	Evet, geçen hafta çalıştı	Hayır, geçen hafta çalışmadı
Hayır	16,1%	82,5%
Evet	52,4%	47,6%
Toplam	100,0%	100,0%

Yukarıdaki tabloya göre çiraklık eğitimi alan engellilerin %52,4'ü son bir hafta içinde bir işte çalışmıştır. Buna göre, verilen çiraklık eğitiminin son bir hafta içinde iş bulma ve çalışma durumunu olumlu yönde etkilediği söylenebilir. Ancak, engelli bireylerin çalışma durumunda sürdürülebilirlik oldukça önemlidir. Ne var ki, 2002 Türkiye Özürlüler Araştırması'nda ise başlayanların ne kadar süredir aynı işte çalıştıkları hakkında herhangi bir bilgi yer almamaktadır.

Halk Eğitimi Kursları

Tablo 47: Halk eğitimi kurslarına katılanlar ve geçen hafta içinde çalışmış olanlar.

Halk Eğitimi Kursları	Evet, geçen hafta çalıştı	Hayır, geçen hafta çalışmadı
Hayır	16,2%	82,4%
Evet	0,0%	0,0%
Toplam	100,0%	100,0%

Tabloya göre, halk eğitim kursundan faydalanan herhangi bir engelli birey bulunmamaktadır. Dolayısıyla verilmeyen bir kursun herhangi bir biçimde iş bulma konusunda bir etkisi olduğundan bahsedilemez.

Türkiye İş Kurumu Kursları

Tablo 48: Türkiye İş Kurumu'nun kurslarına katılanlar ve geçen hafta içinde çalışmış olanlar.

Halk Eğitimi Kursları	Evet, geçen hafta çalıştı	Hayır, geçen hafta çalışmadı
Hayır	16,2%	82,4%
Evet	0,0%	0,0%
Toplam	100,0%	100,0%

Tabloya göre, Türkiye İş Kurumu kursundan faydalanan herhangi bir engelli birey bulunmamaktadır. Dolayısıyla verilmeyen bir kursun herhangi bir biçimde iş bulma konusunda bir etkisi olduğundan bahsedilemez.

Vakif, Dernek, Federasyon veya Konfederasyonlarda Verilen Kurslar

Tablo 49: Vakif, dernek, federasyon veya konfederasyonlar tarafından verilen kurslara katılanlar ve geçen hafta içinde çalışmış olanlar.

Halk Egitimi Kurslari	Evet, geçen hafta çalışti	Hayir, geçen hafta çalışmadi
Hayir	16,2%	82,4%
Evet	0,0%	0,0%
Toplam	100,0%	100,0%

Tabloya göre, Vakif, Dernek, Federasyon veya Konfederasyonlarda verilen kurslardan faydalanan herhangi bir engelli birey bulunmamaktadır. Dolayısıyla verilmeyen bir kursun herhangi bir biçimde is bulma konusunda bir etkisi olduğundan bahsedilemez.

Belediye Kurslari

Tablo 50: Belediye kurslarına katılanlar ve geçen hafta içinde çalışmış olanlar.

Halk Egitimi Kurslari	Evet, geçen hafta çalışti	Hayir, geçen hafta çalışmadi
Hayir	16,2%	82,4%
Evet	0,0%	0,0%
Toplam	100,0%	100,0%

Tabloya göre, Belediye kurslarından faydalanan herhangi bir engelli birey bulunmamaktadır. Dolayısıyla verilmeyen bir kursun herhangi bir biçimde is bulma konusunda bir etkisi olduğundan bahsedilemez.

Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu'nun Kurslari

Tablo 51: Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu'nun kurslarına katılanlar ve geçen hafta içinde çalışmış olanlar.

Halk Egitimi Kurslari	Evet, geçen hafta çalışti	Hayir, geçen hafta çalışmadi
Hayir	16,2%	82,4%
Evet	0,0%	0,0%
Toplam	100,0%	100,0%

Tabloya göre, Vakif, Dernek, Federasyon veya Konfederasyonlarda verilen kurslardan faydalanan herhangi bir engelli birey bulunmamaktadır. Dolayısıyla verilmeyen bir kursun herhangi bir biçimde is bulma konusunda bir etkisi olduğundan bahsedilemez.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Engellileri çeşitli perspektiflerden inceleyerek güncel durumları hakkında elde edilen yeni bulgular, engellilere yönelik girişimler açısından önemli mesajlar iletmektedir:

- Eğitim, meslek eğitimi, istihdam, gelir durumu, tedavi ve sosyokültürel yasama katılma gibi her alanda, engelliliğin “engellemek” anlamına geldiğini gösteren net bulgular ortaya çıkmıştır. Özellikle engelliliğin çoğunlukla tıbbi bir problem olarak görüldüğüne dair güçlü belirtilere rastlanmıştır.
- Engellilik ve eğitimsizlik, engellilik ve yoksulluk, engellilik ve soyutlanma durumlarının birbiriyle bağlantılı oldukları, engellilik çalışmalarında, öncelikle bu sorunların üzerine gidilmesi gerektiği anlaşılmıştır.
- Engellilik ve “anne hatası” arasında hiçbir bağlantıya rastlanmamış, aksine engelli çocuk dünyaya getiren annelerde “suç” arayan ve muhtemelen Türk toplumunda da yaygın olan önyargıya karşı mücadele etmenin doğru olacağı ortaya çıkmıştır.
- Engellilere çeşitli hizmet sunan kurum ve kuruluşların, engellilere ulaşabilmede belirgin bir sorunla karşı karşıya oldukları da belirlenmiş, *kurum – engelli* arasındaki belirgin kopukluğun nedenleri üzerinde durmanın gerekli ve şart olduğu anlaşılmıştır.
- Engellilerin sağlık hizmetlerinden yararlanmada, öncelikli olarak ele alınması gereken bir problem yaşamadıkları, ama engelliliğiyle ilgili “tedavi” görme şansını yakalayabilenlerin çok az oldukları saptanmıştır. Özellikle bakım ve rehabilitasyon hizmetlerinden yararlanamadıkları tespit edilmiştir.
- Engelliliğin türü ve sosyal yasama katılma arasında da belirgin bağlantılar bulunduğu belirlenmiş, sosyal yasama intibak etmelerini sağlayabilmek için yapılabilecek girişimlerin noksanlığından şikayet eden engellilerin çoğunlukta oldukları görülmüştür.
- Analizler, eğitim düzeyi düşük, sosyal güvenlik olanakları az, gelir durumu kötü olan bir engelli kitlesinin mevcut olduğunu ortaya koymuştur.

EK TABLOLAR

Günlük Aktivitelerini Yerine Getiris Biçimi ve Aldığı Hizmet Türleri

Tablo 52: Günlük aktivitelerin yerine getirilisi biçimi ve hizmet aldığı kuruluşlar.

Hizmet Türü	Bagimsiz	Yari bagimli	Tam bagimli
Hizmet almıyor	96,1%	93,2%	93,3%
Bakim ve Rehabilitasyon Merkezi (resmi)	2,7%	4,7%	5,2%
Bakim ve Rehabilitasyon Merkezi (Özel)	0	0	0
Evde Rehabilitasyon	0	0	0
Evde Bakim	0	0	0
9	1,2%	2,2%	1,5%
Toplam	100,0%	100,0%	100,0%

Günlük Aktivitelerini Yerine Getirme Biçimi ve Engelliliğiyle İlgili Hizmet Aldığı Kuruluşlar

Sağlık Kuruluşundan Hizmet Alanlar ve Günlük Aktivitelerini Yerine Getirme Biçimleri

Tablo 53: Sağlık kuruluşlarından hizmet alanlar ve günlük aktivitelerin yerine getirilisi biçimi.

Sağlık Kuruluşu	0	Kendi basına bagimsiz	Yari bagimli	Tam bagimli	Henüz günlük aktivitelerini yerine getirecek yasta degil	9	Toplam
0	2,9%	2,8%	2,3%	3,3%	3,7%	3,8%	2,9%
Evet	45,7%	52,6%	50,2%	48,7%	43,2%	21,0%	48,6%
Hayir	42,9%	41,2%	44,6%	44,5%	53,1%	19,1%	40,9%
9	8,5%	3,4%	2,9%	3,5%	0,0%	56,1%	7,6%
Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Sağlık Kuruluşu	0	Kendi basına bagimsiz	Yari bagimli	Tam bagimli	Henüz günlük aktivitelerini yerine getirecek	9	Toplam

					yasta degil		
0	7515	24504	6624	7271	131	4527	50572
Evet	118351	467705	142181	107047	1526	24791	861601
Hayir	111171	366217	126282	97629	1873	22571	725743
9	22087	30089	8236	7657	0	66321	134390
Toplam	259124	888515	283323	219604	3530	118210	1772306

Dernek, Vakif, Federasyon veya Konfederasyon

Tablo 54: Dernek, vakif, federasyon veya konfederasyon gibi kuruluslardan hizmet alanlar ve günlük aktivitelerin yerine getirilis biçimi.

Dernek, Vakif, Federasyon, Konfederasyon	0	Kendi basina bagimsiz	Yari bagimli	Tam bagimli	Henüz günlük aktivitelerini yerine getirecek yasta degil	9	Toplam
0	2,9%	2,8%	2,3%	3,3%	3,7%	3,8%	2,9%
Evet	1,3%	1,3%	2,3%	1,7%	0,0%	0,2%	1,5%
Hayir	86,8%	92,3%	91,9%	91,3%	96,3%	39,4%	87,8%
9	9,1%	3,7%	3,5%	3,7%	0,0%	56,5%	7,9%
Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Dernek, Vakif, Federasyon, Konfederasyon	0	Kendi basina bagimsiz	Yari bagimli	Tam bagimli	Henüz günlük aktivitelerini yerine getirecek yasta degil	9	Toplam
0	7515	24504	6624	7271	131	4527	50572
Evet	3311	11718	6617	3796	0	270	25712
Hayir	224810	819772	260301	200456	3399	46593	1555331
9	23488	32522	9781	8080	0	66820	140691
Toplam	259124	888516	283323	219603	3530	118210	1772306

Milli Egitim Bakanligi

Tablo 55: Milli Egitim Bakanligi'ndan hizmet alanlar ve günlük aktivitelerin yerine getirilis biçimi.

Milli Egitim Bakanligi	0	Kendi basina bagimsiz	Yari bagimli	Tam bagimli	Henüz günlük aktivitelerini yerine getirecek yasta degil	9	Toplam

0	2,9%	2,8%	2,3%	3,3%	3,7%	3,8%	2,9%
Evet	3,3%	2,5%	2,3%	0,8%	6,5%	0,9%	2,3%
Hayir	84,8%	91,1%	91,9%	92,2%	89,8%	38,6%	86,9%
9	9,1%	3,7%	3,5%	3,7%	0,0%	56,7%	8,0%
Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Milli Egitim Bakanligi	0	Kendi basina bagimsiz	Yari bagimli	Tam bagimli	Henüz günlük aktivitelerini yerine getirecek yasta degil	9	Toplam
0	7515	24504	6624	7271	131	4527	50572
Evet	8461	21899	6606	1852	228	1061	40107
Hayir	219660	809530	260316	202400	3171	45642	1540719
9	23488	32583	9777	8080	0	66980	140908
Toplam	259124	888516	283323	219603	3530	118210	1772306

Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu

Tablo 56: Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu'ndan hizmet alanlar ve günlük aktivitelerin yerine getirilis biçimi.

SHÇEK	0	Kendi basina bagimsiz	Yari bagimli	Tam bagimli	Henüz günlük aktivitelerini yerine getirecek yasta degil	9	Toplam
0	2,9%	2,8%	2,3%	3,3%	3,7%	3,8%	2,9%
Evet	0,8%	0,3%	0,9%	0,6%	0,0%	0,1%	,5%
Hayir	87,3%	93,2%	93,4%	92,4%	96,3%	39,3%	88,7%
9	9,0%	3,7%	3,5%	3,7%	0,0%	56,8%	8,0%
Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
SHÇEK	0	Kendi basina bagimsiz	Yari bagimli	Tam bagimli	Henüz günlük aktivitelerini yerine getirecek yasta degil	9	Toplam
0	7515	24504	6624	7271	131	4527	50572
Evet	2086	2916	2426	1418	0	139	8985
Hayir	226213	828331	264492	202834	3399	46422	1571691
9	23310	32764	9781	8080	0	67122	141057
Toplam	259124	888515	283323	219603	3530	118210	1772305

Türkiye Is Kurumu

Tablo 57: Türkiye Is Kurumu'ndan hizmet alanlar ve günlük aktivitelerin yerine getirilis biçimi.

Türkiye Is Kurumu	0	Kendi basina bagimsiz	Yari bagimli	Tam bagimli	Henüz günlük aktivitelerini yerine getirecek yasta degil	9	Toplam
0	2,9%	2,8%	2,3%	3,3%	3,7%	3,8%	2,9%
Evet	0,0%	0,8%	0,2%	0,1%	0,0%	0,1%	0,4%
Hayir	88,0%	92,8%	94,0%	92,9%	96,3%	39,4%	88,8%
9	9,1%	3,7%	3,5%	3,7%	0,0%	56,6%	7,9%
Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Türkiye Is Kurumu	0	Kendi basina bagimsiz	Yari bagimli	Tam bagimli	Henüz günlük aktivitelerini yerine getirecek yasta degil	9	Toplam
0	7515	24504	6624	7271	131	4527	50572
Evet	0	6801	519	135	0	155	7610
Hayir	228121	824686	266399	204118	3399	46566	1573289
9	23488	32524	9781	8080	0	66962	140835
Toplam	259124	888515	283323	219604	3530	118210	1772306

Belediyeler

Tablo 58: Belediyelerden hizmet alanlar ve günlük aktivitelerin yerine getirilis biçimi.

Belediyeler	0	Kendi basina bagimsiz	Yari bagimli	Tam bagimli	Henüz günlük aktivitelerini yerine getirecek yasta degil	9	Toplam
0	2,9%	2,8%	2,3%	3,3%	3,7%	3,8%	2,9%
Evet	0,6%	0,6%	1,9%	1,9%	0,0%	0,0%	,9%
Hayir	87,4%	92,9%	92,2%	91,1%	96,3%	39,5%	88,2%
9	9,1%	3,7%	3,6%	3,8%	0,0%	56,6%	8,0%
Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Belediyeler	0	Kendi basina bagimsiz	Yari bagimli	Tam bagimli	Henüz günlük aktivitelerini yerine getirecek yasta degil	9	Toplam
0	7515	24504	6624	7271	131	4527	50572

Evet	1552	5162	5369	4072	0	0	16155
Hayir	226569	825830	261245	200014	3399	46721	1563778
9	23488	33020	10084	8246	0	66962	141800
Toplam	259124	888516	283322	219603	3530	118210	1772305

Diger Kuruluslardan

Tablo 59: „Diger“ kuruluslardan hizmet alanlar ve günlük aktivitelerin yerine getirilis biçimi.

Diger kuruluslar	0	Kendi basina bagimsiz	Yari bagimli	Tam bagimli	Henüz günlük aktivitelerini yerine getirecek yasta degil	9	Toplam
0	2,9%	2,8%	2,3%	3,3%	3,7%	3,8%	2,9%
Evet	0,5%	1,0%	1,4%	0,9%	0,0%	0,4%	,9%
Hayir	82,6%	87,0%	87,1%	84,8%	91,3%	36,2%	82,7%
9	14,0%	9,2%	9,2%	11,1%	5,0%	59,6%	13,5%
Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Diger kuruluslar	0	Kendi basina bagimsiz	Yari bagimli	Tam bagimli	Henüz günlük aktivitelerini yerine getirecek yasta degil	9	Toplam
0	7515	24504	6624	7271	131	4527	50572
Evet	1315	8773	3891	1908	0	432	16319
Hayir	214000	773366	246700	186136	3222	42843	1466267
9	36293	81872	26108	24288	177	70408	239146
Toplam	259123	888515	283323	219603	3530	118210	1772304

Bilmiyor

Tablo 60: Herhangi bir kurulustan hizmet alip almadigini bilmeyenler ve günlük aktivitelerin yerine getirilis biçimi.

Diger kuruluslar	0	Kendi basina bagimsiz	Yari bagimli	Tam bagimli	Henüz günlük aktivitelerini yerine getirecek yasta degil	9	Toplam
0	88,6%	94,0%	94,8%	93,3%	96,3%	40,1%	89,7%
Evet	2,9%	2,8%	2,3%	3,3%	3,7%	3,8%	2,9%
Hayir	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
9	8,5%	3,2%	2,9%	3,4%	,0%	56,1%	7,5%
Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Diger kuruluslar	0	Kendi basina bagimsiz	Yari bagimli	Tam bagimli	Henüz günlük aktivitelerini yerine getirecek yasta degil	9	Toplam
0	229522	835450	268463	204894	3399	47362	1589090
Evet	7515	24504	6624	7271	131	4527	50572
Hayir	0	0	0	0	0	0	0
9	22087	28561	8236	7439	0	66321	132644
Toplam	259124	888515	283323	219604	3530	118210	1772306

Egitim Durumuna Göre Bakim Hizmeti Aldigi Kuruluslar ve Yararlandigi Hizmetler Arasindaki Iliski

Bakim ve Rehabilitasyon Hizmetlerini, Bakim ve Rehabilitasyon Merkezinden (Resmi) Alanlarin Egitim Durumuna Göre Dagilimi

Tablo 61: Bakim ve rehabilitasyon hizmetlerini „resmi“ bakım ve rehabilitasyon merkezinden alanlarin eğitim durumu.

Devami arka sayfadadir

En son bitirdigi okul	Rehabilitasyon Merkezi (Resmi)			Toplam
	0	Evet	9	
0	100130	3021	3961	107112
Okuryazar degil	580411	15353	9181	604945
Okuryazar fakat bir okul bitirmemis	232084	10220	5338	247642
Ilkokul	523726	19198	6757	549681
Ilköğretim	23736	1480	391	25607
Ortaokul	82226	3500	1531	87257
Orta ve dengi meslek	2697	143	260	3100
Lise	86090	4943	2601	93634
Lise ve dengi meslek	19722	1067	720	21509
Yüksekokul veya fakülte	27518	2111	753	30382
Yüksek lisans, doktora	1261	0	0	1261
99	174	0	0	174
Toplam	1679775	61036	31493	1772304

Devami arka sayfadadır

	Rehabilitasyon Merkezi (Resmi)			
En son bitirdiği okul	0	Evet	9	Toplam
0	6,0%	4,9%	12,6%	6,0%
Okuryazar değil	34,6%	25,2%	29,2%	34,1%
Okuryazar fakat bir okul bitirmemiş	13,8%	16,7%	16,9%	14,0%
İlkokul	31,2%	31,5%	21,5%	31,0%
İlköğretim	1,4%	2,4%	1,2%	1,4%
Ortaokul	4,9%	5,7%	4,9%	4,9%
Orta ve dengi meslek	,2%	,2%	,8%	,2%
Lise	5,1%	8,1%	8,3%	5,3%
Lise ve dengi meslek	1,2%	1,7%	2,3%	1,2%
Yüksekokul veya fakülte	1,6%	3,5%	2,4%	1,7%
Yüksek lisans, doktora	,1%	,0%	,0%	,1%
99	,0%	,0%	,0%	,0%
Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Satıra göre yüzde	Rehabilitasyon Merkezi (Resmi)			
En son bitirdiği okul	0	Evet	9	Toplam
0	93,5%	2,8%	3,7%	100,0%
Okuryazar değil	95,9%	2,5%	1,5%	100,0%
Okuryazar fakat bir okul bitirmemiş	93,7%	4,1%	2,2%	100,0%
İlkokul	95,3%	3,5%	1,2%	100,0%
İlköğretim	92,7%	5,8%	1,5%	100,0%
Ortaokul	94,2%	4,0%	1,8%	100,0%
Orta ve dengi meslek	87,0%	4,6%	8,4%	100,0%
Lise	91,9%	5,3%	2,8%	100,0%
Lise ve dengi meslek	91,7%	5,0%	3,3%	100,0%
Yüksekokul veya fakülte	90,6%	6,9%	2,5%	100,0%
Yüksek lisans, doktora	100,0%	,0%	,0%	100,0%
99	100,0%	,0%	,0%	100,0%
Toplam	94,8%	3,4%	1,8%	100,0%

Bakim ve Rehabilitasyon Hizmetlerini, Bakim ve Rehabilitasyon Merkezinden (Özel) Alanların Eğitim Durumuna Göre Dağılımı

Tablo 62: Bakim ve rehabilitasyon hizmetlerini „özel“ bakım ve rehabilitasyon merkezinden alanların eğitim durumu.

Devami arka sayfadadır

	Rehabilitasyon Merkezi (Özel)			
En son bitirdiği okul	0	Evet	9	Toplam
0	103151	0	3961	107112
Okuryazar değil	595764	0	9181	604945
Okuryazar fakat bir okul bitirmemiş	242305	0	5338	247643
İlkokul	542924	0	6757	549681
İlköğretim	25216	0	391	25607
Ortaokul	85726	0	1531	87257
Orta ve dengi meslek	2840	0	260	3100
Lise	91034	0	2601	93635
Lise ve dengi meslek	20789	0	720	21509
Yüksekokul veya fakülte	29629	0	753	30382
Yüksek lisans, doktora	1261	0	0	1261
99	174	0	0	174
Toplam	1740813	0	31493	1772306
	Rehabilitasyon Merkezi (Özel)			
En son bitirdiği okul	0	Evet	9	Toplam
0	5,9%	0,0%	12,6%	6,0%
Okuryazar değil	34,2%	0,0%	29,2%	34,1%
Okuryazar fakat bir okul bitirmemiş	13,9%	0,0%	16,9%	14,0%
İlkokul	31,2%	0,0%	21,5%	31,0%
İlköğretim	1,4%	0,0%	1,2%	1,4%
Ortaokul	4,9%	0,0%	4,9%	4,9%
Orta ve dengi meslek	,2%	0,0%	,8%	,2%
Lise	5,2%	0,0%	8,3%	5,3%
Lise ve dengi meslek	1,2%	0,0%	2,3%	1,2%
Yüksekokul veya fakülte	1,7%	0,0%	2,4%	1,7%
Yüksek lisans, doktora	,1%	0,0%	,0%	,1%
99	,0%	0,0%	,0%	,0%

Toplam	100,0%	0,0%	100,0%	100,0%
	Rehabilitasyon Merkezi (Özel)			
En son bitirdigi okul	0	Evet	9	Toplam
0	96,3%	0,0%	3,7%	100,0%
Okuryazar degil	98,5%	0,0%	1,5%	100,0%
Okuryazar fakat bir okul bitirmemis	97,8%	0,0%	2,2%	100,0%
Ilkokul	98,8%	0,0%	1,2%	100,0%
Ilköğretim	98,5%	0,0%	1,5%	100,0%
Ortaokul	98,2%	0,0%	1,8%	100,0%
Orta ve dengi meslek	91,6%	0,0%	8,4%	100,0%
Lise	97,2%	0,0%	2,8%	100,0%
Lise ve dengi meslek	96,7%	0,0%	3,3%	100,0%
Yüksekokul veya fakülte	97,5%	0,0%	2,5%	100,0%
Yüksek lisans, doktora	100,0%	0,0%	,0%	100,0%
99	100,0%	0,0%	,0%	100,0%
Toplam	98,2%	0,0%	1,8%	100,0%

Bakim ve Rehabilitasyon Hizmetlerinde, Evde Rehabilitasyon Hizmetlerinden Yararlananların Eğitim Durumuna Göre Dağılımı

Tablo 63: Bakim ve rehabilitasyon hizmetlerinde „evde rehabilitasyon“ hizmetlerinden yararlananların eğitim durumu.

Devami arka sayfadadır

	Evde Rehabilitasyon Hizmeti			
En son bitirdiği okul	0	Evet	9	Toplam
0	103151	0	3961	107112
Okuryazar değil	595764	0	9181	604945
Okuryazar fakat bir okul bitirmemiş	242305	0	5338	247643
İlkokul	542924	0	6757	549681
İlköğretim	25216	0	391	25607
Ortaokul	85726	0	1531	87257
Orta ve dengi meslek	2840	0	260	3100
Lise	91034	0	2601	93635
Lise ve dengi meslek	20789	0	720	21509
Yüksekokul veya fakülte	29629	0	753	30382
Yüksek lisans, doktora	1261	0	0	1261
99	174	0	0	174
Toplam	1740813	0	31493	1772306
	Evde Rehabilitasyon Hizmeti			
En son bitirdiği okul	0	Evet	9	Toplam
0	5,9%	0,0%	12,6%	6,0%
Okuryazar değil	34,2%	0,0%	29,2%	34,1%
Okuryazar fakat bir okul bitirmemiş	13,9%	0,0%	16,9%	14,0%
İlkokul	31,2%	0,0%	21,5%	31,0%
İlköğretim	1,4%	0,0%	1,2%	1,4%
Ortaokul	4,9%	0,0%	4,9%	4,9%
Orta ve dengi meslek	,2%	0,0%	,8%	,2%
Lise	5,2%	0,0%	8,3%	5,3%
Lise ve dengi meslek	1,2%	0,0%	2,3%	1,2%
Yüksekokul veya fakülte	1,7%	0,0%	2,4%	1,7%
Yüksek lisans, doktora	,1%	0,0%	,0%	,1%
99	,0%	0,0%	,0%	,0%
Toplam	100,0%	0,0%	100,0%	100,0%

En son bitirdiği okul	Evde Rehabilitasyon Hizmeti			Toplam
	0	Evet	9	
0	96,3%	0,0%	3,7%	100,0%
Okuryazar değil	98,5%	0,0%	1,5%	100,0%
Okuryazar fakat bir okul bitirmemiş	97,8%	0,0%	2,2%	100,0%
İlkokul	98,8%	0,0%	1,2%	100,0%
İlköğretim	98,5%	0,0%	1,5%	100,0%
Ortaokul	98,2%	0,0%	1,8%	100,0%
Orta ve dengi meslek	91,6%	0,0%	8,4%	100,0%
Lise	97,2%	0,0%	2,8%	100,0%
Lise ve dengi meslek	96,7%	0,0%	3,3%	100,0%
Yüksekokul veya fakülte	97,5%	0,0%	2,5%	100,0%
Yüksek lisans, doktora	100,0%	0,0%	,0%	100,0%
99	100,0%	0,0%	,0%	100,0%
Toplam	98,2%	0,0%	1,8%	100,0%

Bakim ve Rehabilitasyon Hizmetlerinde, Evde Bakim Hizmetlerinden Yararlananların Eğitim Durumuna Göre Dağılımı

Tablo 64: Bakim ve rehabilitasyon hizmetlerinde „evde bakım“ hizmetlerinden yararlananların eğitim durumu.

Devami arka sayfadadır

En son bitirdiği okul	Evde Bakım Hizmeti			Toplam
	0	Evet	9	
0	103151	0	3961	107112
Okuryazar değil	595764	0	9181	604945
Okuryazar fakat bir okul bitirmemiş	242305	0	5338	247643
İlkokul	542924	0	6757	549681
İlköğretim	25216	0	391	25607
Ortaokul	85726	0	1531	87257
Orta ve dengi meslek	2840	0	260	3100
Lise	91034	0	2601	93635
Lise ve dengi meslek	20789	0	720	21509
Yüksek okul veya fakülte	29629	0	753	30382
Yüksek lisans, doktora	1261	0	0	1261
99	174	0	0	174
Toplam	1740813	0	31493	1772306
En son bitirdiği okul	Evde Bakım Hizmeti			Toplam
	0	Evet	9	
0	5,9%	0,0%	12,6%	6,0%
Okuryazar değil	34,2%	0,0%	29,2%	34,1%
Okuryazar fakat bir okul bitirmemiş	13,9%	0,0%	16,9%	14,0%
İlkokul	31,2%	0,0%	21,5%	31,0%
İlköğretim	1,4%	0,0%	1,2%	1,4%
Ortaokul	4,9%	0,0%	4,9%	4,9%
Orta ve dengi meslek	,2%	0,0%	,8%	,2%
Lise	5,2%	0,0%	8,3%	5,3%
Lise ve dengi meslek	1,2%	0,0%	2,3%	1,2%
Yüksek okul veya fakülte	1,7%	0,0%	2,4%	1,7%
Yüksek lisans, doktora	,1%	0,0%	,0%	,1%

99	,0%	0,0%	,0%	,0%
Toplam	100,0%	0,0%	100,0%	100,0%
Evde Bakim Hizmeti				
En son bitirdigi okul	0	Evet	9	Toplam
0	96,3%	0,0%	3,7%	100,0%
Okuryazar degil	98,5%	0,0%	1,5%	100,0%
Okuryazar fakat bir okul bitirmemis	97,8%	0,0%	2,2%	100,0%
Ilkokul	98,8%	0,0%	1,2%	100,0%
Ilkogretim	98,5%	0,0%	1,5%	100,0%
Ortaokul	98,2%	0,0%	1,8%	100,0%
Orta ve dengi meslek	91,6%	0,0%	8,4%	100,0%
Lise	97,2%	0,0%	2,8%	100,0%
Lise ve dengi meslek	96,7%	0,0%	3,3%	100,0%
Yuksekokul veya fakulte	97,5%	0,0%	2,5%	100,0%
Yukse lisans, doktora	100,0%	0,0%	,0%	100,0%
99	100,0%	0,0%	,0%	100,0%
Toplam	98,2%	0,0%	1,8%	100,0%

Engeliyle İlgili Yararlandığı Hizmetler

Eğitim Hizmetlerinden Yararlananların Eğitim Durumuna Göre Dağılımı

Tablo 65: Eğitim hizmetlerinden yararlananların eğitim durumuna göre dağılımı.

Devami arka sayfadadır

En son bitirdiği okul	Eğitim Hizmeti			Toplam
	Evet	Hayir	9	
0	5038	88217	13858	107113
Okuryazar değil	23775	523877	57292	604944
Okuryazar fakat bir okul bitirmemiş	53957	169768	23918	247643
İlkokul	69991	429102	50588	549681
İlköğretim	8207	14992	2408	25607
Ortaokul	15335	64401	7521	87257
Orta ve dengi meslek	465	2475	161	3101
Lise	14089	69584	9962	93635
Lise ve dengi meslek	2759	16946	1804	21509
Yüksekokul veya fakülte	2826	24534	3022	30382
Yüksek lisans, doktora	0	1261	0	1261
99	0	174	0	174
Toplam	196442	1405331	170534	1772307
En son bitirdiği okul	Eğitim Hizmeti			Toplam
	Evet	Hayir	9	
0	2,6%	6,3%	8,1%	6,0%
Okuryazar değil	12,1%	37,3%	33,6%	34,1%
Okuryazar fakat bir okul bitirmemiş	27,5%	12,1%	14,0%	14,0%
İlkokul	35,6%	30,5%	29,7%	31,0%
İlköğretim	4,2%	1,1%	1,4%	1,4%
Ortaokul	7,8%	4,6%	4,4%	4,9%
Orta ve dengi meslek	,2%	,2%	,1%	,2%
Lise	7,2%	5,0%	5,8%	5,3%
Lise ve dengi meslek	1,4%	1,2%	1,1%	1,2%
Yüksekokul veya fakülte	1,4%	1,7%	1,8%	1,7%
Yüksek lisans, doktora	,0%	,1%	,0%	,1%
99	,0%	,0%	,0%	,0%

Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
	Egitim Hizmeti			
En son bitirdigi okul	Evet	Hayir	9	Toplam
0	4,7%	82,4%	12,9%	100,0%
Okuryazar degil	3,9%	86,6%	9,5%	100,0%
Okuryazar fakat bir okul bitirmemis	21,8%	68,6%	9,7%	100,0%
Ilkokul	12,7%	78,1%	9,2%	100,0%
Ilköğretim	32,0%	58,5%	9,4%	100,0%
Ortaokul	17,6%	73,8%	8,6%	100,0%
Orta ve dengi meslek	15,0%	79,8%	5,2%	100,0%
Lise	15,0%	74,3%	10,6%	100,0%
Lise ve dengi meslek	12,8%	78,8%	8,4%	100,0%
Yüksekokul veya fakülte	9,3%	80,8%	9,9%	100,0%
Yüksek lisans, doktora	,0%	100,0%	,0%	100,0%
99	,0%	100,0%	,0%	100,0%
Toplam	11,1%	79,3%	9,6%	100,0%

Bakim ve Rehabilitasyon Hizmetlerinden Yararlananların Eğitim Durumuna Göre Dağılımı

Tablo 66: Bakim ve rehabilitasyon hizmetlerinden yararlananların eğitim durumuna göre dağılımı.

Devami arka sayfadadır

	Bakim ve Rehabilitasyon Hizmetleri			
En son bitirdiği okul	Evet	Hayır	9	Toplam
0	6982	86760	13370	107112
Okuryazar değil	24534	518583	61828	604945
Okuryazar fakat bir okul bitirmemiş	15558	200655	31430	247643
İlkokul	25955	465127	58599	549681
İlköğretim	1870	20789	2947	25606
Ortaokul	5031	73207	9019	87257
Orta ve dengi meslek	403	2536	161	3100
Lise	7545	76050	10040	93635
Lise ve dengi meslek	1787	17337	2385	21509
Yüksekokul veya fakülte	2864	24236	3282	30382
Yüksek lisans, doktora	0	1261	0	1261
99	0	174	0	174
Toplam	92529	1486715	193061	1772305
	Bakim ve Rehabilitasyon Hizmetleri			
En son bitirdiği okul	Evet	Hayır	9	Toplam
0	7,5%	5,8%	6,9%	6,0%
Okuryazar değil	26,5%	34,9%	32,0%	34,1%
Okuryazar fakat bir okul bitirmemiş	16,8%	13,5%	16,3%	14,0%
İlkokul	28,1%	31,3%	30,4%	31,0%
İlköğretim	2,0%	1,4%	1,5%	1,4%
Ortaokul	5,4%	4,9%	4,7%	4,9%
Orta ve dengi meslek	,4%	,2%	,1%	,2%
Lise	8,2%	5,1%	5,2%	5,3%
Lise ve dengi meslek	1,9%	1,2%	1,2%	1,2%
Yüksekokul veya fakülte	3,1%	1,6%	1,7%	1,7%
Yüksek lisans, doktora	,0%	,1%	,0%	,1%

99	,0%	,0%	,0%	,0%
Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Bakim ve Rehabilitasyon Hizmetleri				
En son bitirdigi okul	Evet	Hayir	9	Toplam
0	6,5%	81,0%	12,5%	100,0%
Okuryazar degil	4,1%	85,7%	10,2%	100,0%
Okuryazar fakat bir okul bitirmemis	6,3%	81,0%	12,7%	100,0%
Ilkokul	4,7%	84,6%	10,7%	100,0%
Ilkogretim	7,3%	81,2%	11,5%	100,0%
Ortaokul	5,8%	83,9%	10,3%	100,0%
Orta ve dengi meslek	13,0%	81,8%	5,2%	100,0%
Lise	8,1%	81,2%	10,7%	100,0%
Lise ve dengi meslek	8,3%	80,6%	11,1%	100,0%
Yuksekokul veya fakulte	9,4%	79,8%	10,8%	100,0%
Yukse lisans, doktora	,0%	100,0%	,0%	100,0%
99	,0%	100,0%	,0%	100,0%
Toplam	5,2%	83,9%	10,9%	100,0%

Meslek ve Beceri Edinme Hizmetlerinden Yararlananların Eğitim Durumuna Göre Dağılımı

Tablo 67: Meslek ve beceri edinme hizmetlerinden yararlananların eğitim durumuna göre dağılımı.

Devami arka sayfadadır

					Meslek ve Beceri Edinme Hizmetleri			
En son bitirdiği okul	Evet	Hayir	9	Toplam				
0	378	89671	17064	107113				
Okuryazar değil	3425	530867	70653	604945				
Okuryazar fakat bir okul bitirmemiş	1330	210429	35884	247643				
İlkokul	4565	479749	65368	549682				
İlköğretim	1093	20750	3764	25607				
Ortaokul	1365	75687	10205	87257				
Orta ve dengi meslek	227	2712	161	3100				
Lise	2005	79871	11759	93635				
Lise ve dengi meslek	840	18455	2213	21508				
Yüksekokul veya fakülte	0	27100	3282	30382				
Yüksek lisans, doktora	0	1261	0	1261				
99	0	174	0	174				
Toplam	15228	1536726	220353	1772307				
					Meslek ve Beceri Edinme Hizmetleri			
En son bitirdiği okul	Evet	Hayir	9	Toplam				
0	2,5%	5,8%	7,7%	6,0%				
Okuryazar değil	22,5%	34,5%	32,1%	34,1%				
Okuryazar fakat bir okul bitirmemiş	8,7%	13,7%	16,3%	14,0%				
İlkokul	30,0%	31,2%	29,7%	31,0%				
İlköğretim	7,2%	1,4%	1,7%	1,4%				
Ortaokul	9,0%	4,9%	4,6%	4,9%				
Orta ve dengi meslek	1,5%	,2%	,1%	,2%				
Lise	13,2%	5,2%	5,3%	5,3%				
Lise ve dengi meslek	5,5%	1,2%	1,0%	1,2%				
Yüksekokul veya fakülte	,0%	1,8%	1,5%	1,7%				
Yüksek lisans, doktora	,0%	,1%	,0%	,1%				
99	,0%	,0%	,0%	,0%				
Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%				
					Meslek ve Beceri Edinme Hizmetleri			
En son bitirdiği okul	Evet	Hayir	9	Toplam				

0	,4%	83,7%	15,9%	100,0%
Okuryazar degil	,6%	87,8%	11,7%	100,0%
Okuryazar fakat bir okul bitirmemis	,5%	85,0%	14,5%	100,0%
Ilkokul	,8%	87,3%	11,9%	100,0%
Ilkögretim	4,3%	81,0%	14,7%	100,0%
Ortaokul	1,6%	86,7%	11,7%	100,0%
Orta ve dengi meslek	7,3%	87,5%	5,2%	100,0%
Lise	2,1%	85,3%	12,6%	100,0%
Lise ve dengi meslek	3,9%	85,8%	10,3%	100,0%
Yüksekokul veya fakülte	,0%	89,2%	10,8%	100,0%
Yüksek lisans, doktora	,0%	100,0%	,0%	100,0%
99	,0%	100,0%	,0%	100,0%
Toplam	,9%	86,7%	12,4%	100,0%

Saglik Hizmetlerinden Yararlananlarin Egitim Durumuna Göre Dagilimi

Tablo 68: Saglik hizmetlerinden yararlananlarin egitim durumuna göre dagilimi.

Devami arka sayfadadir

	Saglik Hizmetleri			
En son bitirdigi okul	Evet	Hayir	9	Toplam
0	52297	47645	7171	107113
Okuryazar degil	269513	298819	36613	604945
Okuryazar fakat bir okul bitirmemis	125593	101211	20838	247642
Ilkokul	314861	201013	33808	549682
Ilköğretim	14464	9212	1930	25606
Ortaokul	52818	29414	5025	87257
Orta ve dengi meslek	1674	1265	161	3100
Lise	53639	33887	6109	93635
Lise ve dengi meslek	15678	4661	1169	21508
Yüksekokul veya fakülte	21830	6849	1703	30382
Yüksek lisans, doktora	284	977	0	1261
99	174	0	0	174
Toplam	922825	734953	114527	1772305
	Saglik Hizmetleri			
En son bitirdigi okul (s1055)	Evet	Hayir	9	Toplam
0	5,7%	6,5%	6,3%	6,0%
Okuryazar degil	29,2%	40,7%	32,0%	34,1%
Okuryazar fakat bir okul bitirmemis	13,6%	13,8%	18,2%	14,0%
Ilkokul	34,1%	27,4%	29,5%	31,0%
Ilköğretim	1,6%	1,3%	1,7%	1,4%
Ortaokul	5,7%	4,0%	4,4%	4,9%
Orta ve dengi meslek	,2%	,2%	,1%	,2%
Lise	5,8%	4,6%	5,3%	5,3%
Lise ve dengi meslek	1,7%	,6%	1,0%	1,2%
Yüksekokul veya fakülte	2,4%	,9%	1,5%	1,7%
Yüksek lisans, doktora	,0%	,1%	,0%	,1%

99	,0%	,0%	,0%	,0%
Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
	Saglik Hizmetleri			
En son bitirdigi okul (s1055)	Evet	Hayir	9	Toplam
0	48,8%	44,5%	6,7%	100,0%
Okuryazar degil	44,6%	49,4%	6,1%	100,0%
Okuryazar fakat bir okul bitirmemis	50,7%	40,9%	8,4%	100,0%
Ilkokul	57,3%	36,6%	6,2%	100,0%
Ilkogretim	56,5%	36,0%	7,5%	100,0%
Ortaokul	60,5%	33,7%	5,8%	100,0%
Orta ve dengi meslek	54,0%	40,8%	5,2%	100,0%
Lise	57,3%	36,2%	6,5%	100,0%
Lise ve dengi meslek	72,9%	21,7%	5,4%	100,0%
Yuksekokul veya fakulte	71,9%	22,5%	5,6%	100,0%
Yukse lisans, doktora	22,5%	77,5%	,0%	100,0%
99	100,0%	,0%	,0%	100,0%
Toplam	52,1%	41,5%	6,5%	100,0%

Sosyal ve Kültürel Hizmetlerden Yararlananların Eğitim Durumuna Göre Dağılımı

Tablo 69: Sosyal ve kültürel hizmetlerden yararlananların eğitim durumuna göre dağılımı.

Devami arka sayfadadır

	Sosyal ve Kültürel Hizmetler			
En son bitirdiği okul	Evet	Hayır	9	Toplam
0	527	89377	17207	107111
Okuryazar değil	2643	529201	73100	604944
Okuryazar fakat bir okul bitirmemiş	2932	207865	36845	247642
İlkokul	3053	477033	69595	549681
İlköğretim	1020	20774	3812	25606
Ortaokul	804	76215	10238	87257
Orta ve dengi meslek	0	2939	161	3100
Lise	1829	79187	12618	93634
Lise ve dengi meslek	333	18751	2425	21509
Yüksekokul veya fakülte	1192	25529	3661	30382
Yüksek lisans, doktora	0	1261	0	1261
99	0	174	0	174
Toplam	14333	1528306	229662	1772301
	Sosyal ve Kültürel Hizmetler			
En son bitirdiği okul	Evet	Hayır	9	Toplam
0	3,7%	5,8%	7,5%	6,0%
Okuryazar değil	18,4%	34,6%	31,8%	34,1%
Okuryazar fakat bir okul bitirmemiş	20,5%	13,6%	16,0%	14,0%
İlkokul	21,3%	31,2%	30,3%	31,0%
İlköğretim	7,1%	1,4%	1,7%	1,4%
Ortaokul	5,6%	5,0%	4,5%	4,9%
Orta ve dengi meslek	,0%	,2%	,1%	,2%
Lise	12,8%	5,2%	5,5%	5,3%
Lise ve dengi meslek	2,3%	1,2%	1,1%	1,2%
Yüksekokul veya fakülte	8,3%	1,7%	1,6%	1,7%
Yüksek lisans, doktora	,0%	,1%	,0%	,1%

99	,0%	,0%	,0%	,0%
Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Sosyal ve Kültürel Hizmetler				
En son bitirdigi okul	Evet	Hayir	9	Toplam
0	,5%	83,4%	16,1%	100,0%
Okuryazar degil	,4%	87,5%	12,1%	100,0%
Okuryazar fakat bir okul bitirmemis	1,2%	83,9%	14,9%	100,0%
Ilkokul	,6%	86,8%	12,7%	100,0%
Ilköğretim	4,0%	81,1%	14,9%	100,0%
Ortaokul	,9%	87,3%	11,7%	100,0%
Orta ve dengi meslek	,0%	94,8%	5,2%	100,0%
Lise	2,0%	84,6%	13,5%	100,0%
Lise ve dengi meslek	1,5%	87,2%	11,3%	100,0%
Yüksekokul veya fakülte	3,9%	84,0%	12,0%	100,0%
Yüksek lisans, doktora	,0%	100,0%	,0%	100,0%
99	,0%	100,0%	,0%	100,0%
Toplam	,8%	86,2%	13,0%	100,0%

Aile Rehberligi ve Danismanlik Hizmetlerinden Yararlananlarin Egitim Durumuna Göre Dagilimi

Tablo 70: Aile rehberligi ve danismanlik hizmetlerinden yararlananlarin egitim durumuna göre dagilimi.

Devami arka sayfadadir

Aile Rehberligi ve Danismanlik Hizmetleri				
En son bitirdigi okul	Evet	Hayir	9	Toplam
0	1882	89315	15916	107113
Okuryazar degil	5441	525924	73579	604944
Okuryazar fakat bir okul bitirmemis	3444	207529	36669	247642
Ilkokul	1933	477986	69762	549681
Ilköğretim	462	21335	3810	25607
Ortaokul	1189	75462	10606	87257
Orta ve dengi meslek	0	2939	161	3100
Lise	1680	80040	11915	93635
Lise ve dengi meslek	0	18921	2588	21509
Yüksekokul veya fakülte	0	26751	3631	30382
Yüksek lisans, doktora	0	1261	0	1261
99	0	174	0	174
Toplam	16031	1527637	228637	1772305
Aile Rehberligi ve Danismanlik Hizmetleri				
En son bitirdigi okul	Evet	Hayir	9	Toplam
0	11,7%	5,8%	7,0%	6,0%
Okuryazar degil	33,9%	34,4%	32,2%	34,1%
Okuryazar fakat bir okul bitirmemis	21,5%	13,6%	16,0%	14,0%
Ilkokul	12,1%	31,3%	30,5%	31,0%
Ilköğretim	2,9%	1,4%	1,7%	1,4%
Ortaokul	7,4%	4,9%	4,6%	4,9%
Orta ve dengi meslek	,0%	,2%	,1%	,2%
Lise	10,5%	5,2%	5,2%	5,3%
Lise ve dengi meslek	,0%	1,2%	1,1%	1,2%
Yüksekokul veya fakülte	,0%	1,8%	1,6%	1,7%
Yüksek lisans, doktora	,0%	,1%	,0%	,1%

99	,0%	,0%	,0%	,0%
Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Aile Rehberligi ve Danismanlik Hizmetleri				
En son bitirdigi okul	Evet	Hayir	9	Toplam
0	1,8%	83,4%	14,9%	100,0%
Okuryazar degil	,9%	86,9%	12,2%	100,0%
Okuryazar fakat bir okul bitirmemis	1,4%	83,8%	14,8%	100,0%
Ilkokul	,4%	87,0%	12,7%	100,0%
Ilkogretim	1,8%	83,3%	14,9%	100,0%
Ortaokul	1,4%	86,5%	12,2%	100,0%
Orta ve dengi meslek	,0%	94,8%	5,2%	100,0%
Lise	1,8%	85,5%	12,7%	100,0%
Lise ve dengi meslek	,0%	88,0%	12,0%	100,0%
Yuksekokul veya fakulte	,0%	88,0%	12,0%	100,0%
Yukse lisans, doktora	,0%	100,0%	,0%	100,0%
99	,0%	100,0%	,0%	100,0%
Toplam	,9%	86,2%	12,9%	100,0%

“Diger” Hizmetlerden Yararlananların Eğitim Durumuna Göre Dağılımı

Tablo 71: „Diger“ hizmetlerden yararlananların eğitim durumuna göre dağılımı.

Devami arka sayfadadır

“Diger” Hizmetler				
En son bitirdiği okul	Evet	Hayir	9	Toplam
0	477	59584	47051	107112
Okuryazar değil	5778	319694	279473	604945
Okuryazar fakat bir okul bitirmemiş	2319	125777	119547	247643
İlkokul	3277	300111	246293	549681
İlköğretim	222	10546	14839	25607
Ortaokul	374	44057	42827	87258
Orta ve dengi meslek	161	1445	1494	3100
Lise	846	54295	38493	93634
Lise ve dengi meslek	0	14084	7425	21509
Yüksekokul veya fakülte	433	17732	12216	30381
Yüksek lisans, doktora	0	557	704	1261
99	0	0	174	174
Toplam	13887	947882	810536	1772305
“Diger” Hizmetler				
En son bitirdiği okul	Evet	Hayir	9	Toplam
0	3,4%	6,3%	5,8%	6,0%
Okuryazar değil	41,6%	33,7%	34,5%	34,1%
Okuryazar fakat bir okul bitirmemiş	16,7%	13,3%	14,7%	14,0%
İlkokul	23,6%	31,7%	30,4%	31,0%
İlköğretim	1,6%	1,1%	1,8%	1,4%
Ortaokul	2,7%	4,6%	5,3%	4,9%
Orta ve dengi meslek	1,2%	,2%	,2%	,2%
Lise	6,1%	5,7%	4,7%	5,3%
Lise ve dengi meslek	,0%	1,5%	,9%	1,2%
Yüksekokul veya fakülte	3,1%	1,9%	1,5%	1,7%
Yüksek lisans, doktora	,0%	,1%	,1%	,1%
99	,0%	,0%	,0%	,0%
Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
“Diger” Hizmetler				

En son bitirdiği okul	Evet	Hayir	9	Toplam
0	,4%	55,6%	43,9%	100,0%
Okuryazar değil	1,0%	52,8%	46,2%	100,0%
Okuryazar fakat bir okul bitirmemiş	,9%	50,8%	48,3%	100,0%
İlkokul	,6%	54,6%	44,8%	100,0%
İlköğretim	,9%	41,2%	57,9%	100,0%
Ortaokul	,4%	50,5%	49,1%	100,0%
Orta ve dengi meslek	5,2%	46,6%	48,2%	100,0%
Lise	,9%	58,0%	41,1%	100,0%
Lise ve dengi meslek	,0%	65,5%	34,5%	100,0%
Yüksek okul veya fakülte	1,4%	58,4%	40,2%	100,0%
Yüksek lisans, doktora	,0%	44,2%	55,8%	100,0%
99	,0%	,0%	100,0%	100,0%
Toplam	,8%	53,5%	45,7%	100,0%

Engeliyle İlgili Hizmetlerden Yararlanmayanlar ve Engeliyle İlgili Bir Kurum/Kurulus veya Rehabilitasyon Merkezine Gitmemesinin En Önemli Nedeni

Eğitim Hizmetlerinden Yararlanmayışının Sebebi

Tablo 72: Eğitim hizmetlerinden yararlanmamasının sebepleri.

Devami arka sayfadadır

	Eğitim Hizmeti			
Sebebi	Evet	Hayir	9	Toplam
0	104803	595902	110241	810946
Yasi küçük	3180	33751	3618	40549
Yakin çevrede reha. merk. Yok	6055	69143	1716	76914
Bu tür merkezlerden haberim yok	2705	37829	1949	42483
Bu tür merkezlerin yeterli hizmet verecegine inanmıyorum	2536	18472	477	21485
Ekonomik durumumuz yeterli degil	26541	335373	9807	371721
Basvurdum, ama kabul edilmedi	1398	13138	306	14842
Aile içinde çözüm bulundu	2764	36056	2432	41252
Diger	3904	33893	1458	39255
9	42554	231775	29827	304156
Toplam	196440	1405332	161831	1763603
	Eğitim Hizmeti			
Sebebi	Evet	Hayir	9	Toplam
0	53,4%	42,4%	68,1%	46,0%
Yasi küçük	1,6%	2,4%	2,2%	2,3%
Yakin çevrede reha. merk. yok	3,1%	4,9%	1,1%	4,4%
Bu tür merkezlerden haberim yok	1,4%	2,7%	1,2%	2,4%
Bu tür merkezlerin yeterli hizmet verecegine inanmıyorum	1,3%	1,3%	,3%	1,2%
Ekonomik durumumuz yeterli degil	13,5%	23,9%	6,1%	21,1%
Basvurdum, ama kabul edilmedi	,7%	,9%	,2%	,8%
Aile içinde çözüm bulundu	1,4%	2,6%	1,5%	2,3%
Diger	2,0%	2,4%	,9%	2,2%
9	21,7%	16,5%	18,4%	17,2%
Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
	Eğitim Hizmeti			
Sebebi	Evet	Hayir	9	Toplam

0	12,9%	73,5%	13,6%	100,0%
Yasi küçük	7,8%	83,2%	8,9%	100,0%
Yakin çevrede reha. merk. yok	7,9%	89,9%	2,2%	100,0%
Bu tür merkezlerden haberim yok	6,4%	89,0%	4,6%	100,0%
Bu tür merkezlerin yeterli hizmet vereceğine inanmıyorum	11,8%	86,0%	2,2%	100,0%
Ekonomik durumumuz yeterli değil	7,1%	90,2%	2,6%	100,0%
Basvurdum, ama kabul edilmedi	9,4%	88,5%	2,1%	100,0%
Aile içinde çözüm bulundu	6,7%	87,4%	5,9%	100,0%
Diğer	9,9%	86,3%	3,7%	100,0%
9	14,0%	76,2%	9,8%	100,0%
Toplam	11,1%	79,7%	9,2%	100,0%

Bakim ve Rehabilitasyon Hizmetlerinden Yararlanmayisinin Sebebi

Tablo 73: Bakim ve rehabilitasyon hizmetlerinden yararlanmamasinin sebepleri.

Devami arka sayfadadir

	Bakim ve Rehabilitasyon Hizmeti			
Sebeup	Evet	Hayir	9	Toplam
0	59616	632293	119038	810947
Yasi küçük	2359	34793	3397	40549
Yakin çevrede reha. merk. yok	1926	72059	2929	76914
Bu tür merkezlerden haberim yok	378	37956	4149	42483
Bu tür merkezlerin yeterli hizmet verecegine inanmıyorum	854	19948	683	21485
Ekonomik durumumuz yeterli degil	4430	353039	14252	371721
Basvurdum, ama kabul edilmedi	559	13977	306	14842
Aile içinde çözüm bulundu	1223	37427	2601	41251
Diger	559	37045	1651	39255
9	20625	248180	35352	304157
Toplam	92529	1486717	184358	1763604
	Bakim ve Rehabilitasyon Hizmeti			
Sebeup	Evet	Hayir	9	Toplam
0	64,4%	42,5%	64,6%	46,0%
Yasi küçük	2,5%	2,3%	1,8%	2,3%
Yakin çevrede reha. merk. yok	2,1%	4,8%	1,6%	4,4%
Bu tür merkezlerden haberim yok	,4%	2,6%	2,3%	2,4%
Bu tür merkezlerin yeterli hizmet verecegine inanmıyorum	,9%	1,3%	,4%	1,2%
Ekonomik durumumuz yeterli degil	4,8%	23,7%	7,7%	21,1%
Basvurdum, ama kabul edilmedi	,6%	,9%	,2%	,8%
Aile içinde çözüm bulundu	1,3%	2,5%	1,4%	2,3%

Diger	,6%	2,5%	,9%	2,2%
9	22,3%	16,7%	19,2%	17,2%
Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Bakim ve Rehabilitasyon Hizmeti				
Sebepler	Evet	Hayir	9	Toplam
0	7,4%	78,0%	14,7%	100,0%
Yasi küçük	5,8%	85,8%	8,4%	100,0%
Yakin çevrede reha. merk. yok	2,5%	93,7%	3,8%	100,0%
Bu tür merkezlerden haberim yok	,9%	89,3%	9,8%	100,0%
Bu tür merkezlerin yeterli hizmet verecegine inanmiyorum	4,0%	92,8%	3,2%	100,0%
Ekonomik durumumuz yeterli degil	1,2%	95,0%	3,8%	100,0%
Basvurdum, ama kabul edilmedi	3,8%	94,2%	2,1%	100,0%
Aile içinde çözüm bulundu	3,0%	90,7%	6,3%	100,0%
Diger	1,4%	94,4%	4,2%	100,0%
9	6,8%	81,6%	11,6%	100,0%
Toplam	5,2%	84,3%	10,5%	100,0%

Meslek ve Beceri Edinme Hizmetlerinden Yararlanmayisinin Sebebi

Tablo 74: Meslek ve beceri edinme hizmetlerinden yararlanmamasinin sebepleri.

Devami arka sayfadadir

Sebebi	Meslek ve Beceri Edinme Hizmeti			Toplam
	Evet	Hayir	9	
0	9036	670109	131802	810947
Yasi küçük	0	34934	5615	40549
Yakin çevrede reha. merk. yok	549	72421	3944	76914
Bu tür merkezlerden haberim yok	201	37855	4428	42484
Bu tür merkezlerin yeterli hizmet verecegine inanmiyorum	169	20287	1028	21484
Ekonomik durumumuz yeterli degil	1849	351775	18098	371722
Basvurdum, ama kabul edilmedi	442	13927	472	14841
Aile içinde çözüm bulundu	237	37915	3099	41251
Diger	533	36264	2458	39255
9	2211	261240	40706	304157
Toplam	15227	1536727	211650	1763604
Sebebi	Meslek ve Beceri Edinme Hizmeti			Toplam
	Evet	Hayir	9	
0	59,3%	43,6%	62,3%	46,0%
Yasi küçük	,0%	2,3%	2,7%	2,3%
Yakin çevrede reha. merk. yok	3,6%	4,7%	1,9%	4,4%
Bu tür merkezlerden haberim yok	1,3%	2,5%	2,1%	2,4%
Bu tür merkezlerin yeterli hizmet verecegine inanmiyorum	1,1%	1,3%	,5%	1,2%
Ekonomik durumumuz yeterli degil	12,1%	22,9%	8,6%	21,1%
Basvurdum, ama kabul edilmedi	2,9%	,9%	,2%	,8%
Aile içinde çözüm bulundu	1,6%	2,5%	1,5%	2,3%

Diger	3,5%	2,4%	1,2%	2,2%
9	14,5%	17,0%	19,2%	17,2%
Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Meslek ve Beceri Edinme Hizmeti				
Sebeup	Evet	Hayir	9	Toplam
0	1,1%	82,6%	16,3%	100,0%
Yasi küçük	,0%	86,2%	13,8%	100,0%
Yakin çevrede reha. merk. yok	,7%	94,2%	5,1%	100,0%
Bu tür merkezlerden haberim yok	,5%	89,1%	10,4%	100,0%
Bu tür merkezlerin yeterli hizmet verecegine inanmıyorum	,8%	94,4%	4,8%	100,0%
Ekonomik durumumuz yeterli degil	,5%	94,6%	4,9%	100,0%
Basvurdum, ama kabul edilmedi	3,0%	93,8%	3,2%	100,0%
Aile içinde çözüm bulundu	,6%	91,9%	7,5%	100,0%
Diger	1,4%	92,4%	6,3%	100,0%
9	,7%	85,9%	13,4%	100,0%
Toplam	,9%	87,1%	12,0%	100,0%

Saglik Hizmetlerinden Yararlanmayisinin Sebebi

Tablo 75: Saglik hizmetlerinden yararlanmamasinin sebepleri.

Devami arka sayfadadir

Sebebi	Saglik Hizmeti			Toplam
	Evet	Hayir	9	
0	654935	89675	66337	810947
Yasi küçük	16615	22037	1897	40549
Yakin çevrede reha. merk. yok	9835	64260	2819	76914
Bu tür merkezlerden haberim yok	6634	31867	3983	42484
Bu tür merkezlerin yeterli hizmet verecegine inanmıyorum	3279	17111	1094	21484
Ekonomik durumumuz yeterli degil	29990	330880	10851	371721
Basvurdum, ama kabul edilmedi	2114	12573	155	14842
Aile içinde çözüm bulundu	9867	29166	2218	41251
Diger	5497	32250	1508	39255
9	184059	105134	14963	304156
Toplam	922825	734953	105825	1763603
Sebebi	Saglik Hizmeti			Toplam
	Evet	Hayir	9	
0	71,0%	12,2%	62,7%	46,0%
Yasi küçük	1,8%	3,0%	1,8%	2,3%
Yakin çevrede reha. merk. yok	1,1%	8,7%	2,7%	4,4%
Bu tür merkezlerden haberim yok	,7%	4,3%	3,8%	2,4%
Bu tür merkezlerin yeterli hizmet verecegine inanmıyorum	,4%	2,3%	1,0%	1,2%
Ekonomik durumumuz yeterli degil	3,2%	45,0%	10,3%	21,1%
Basvurdum, ama kabul edilmedi	,2%	1,7%	,1%	,8%
Aile içinde çözüm bulundu	1,1%	4,0%	2,1%	2,3%
Diger	,6%	4,4%	1,4%	2,2%
9	19,9%	14,3%	14,1%	17,2%

Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
	Saglik Hizmeti			
Sebepl	Evet	Hayir	9	Toplam
0	80,8%	11,1%	8,2%	100,0%
Yasi küçük	41,0%	54,3%	4,7%	100,0%
Yakin çevrede reha. merk. yok	12,8%	83,5%	3,7%	100,0%
Bu tür merkezlerden haberim yok	15,6%	75,0%	9,4%	100,0%
Bu tür merkezlerin yeterli hizmet verecegine inanmiyorum	15,3%	79,6%	5,1%	100,0%
Ekonomik durumumuz yeterli degil	8,1%	89,0%	2,9%	100,0%
Basvurdum, ama kabul edilmedi	14,2%	84,7%	1,0%	100,0%
Aile içinde çözüm bulundu	23,9%	70,7%	5,4%	100,0%
Diger	14,0%	82,2%	3,8%	100,0%
9	60,5%	34,6%	4,9%	100,0%
Toplam	52,3%	41,7%	6,0%	100,0%

Sosyal ve Kültürel Hizmetlerden Yararlanmayışının Sebebi

Tablo 76: Sosyal ve kültürel hizmetlerden yararlanmamasının sebepleri.

Devami arka sayfadadır

					Sosyal ve Kültürel Hizmetler			
Sebebi	Evet	Hayir	9	Toplam				
0	9730	666082	135134	810946				
Yasi küçük	0	34934	5615	40549				
Yakin çevrede reha. merk. yok	227	72314	4374	76915				
Bu tür merkezlerden haberim yok	0	37459	5025	42484				
Bu tür merkezlerin yeterli hizmet verecegine inanmiyorum	0	20052	1432	21484				
Ekonomik durumumuz yeterli degil	515	350177	21029	371721				
Basvurdum, ama kabul edilmedi	160	14210	472	14842				
Aile içinde çözüm bulundu	399	37188	3664	41251				
Diger	0	36884	2371	39255				
9	3303	259008	41846	304157				
Toplam	14334	1528308	220962	1763604				
					Sosyal ve Kültürel Hizmetler			
Sebebi	Evet	Hayir	9	Toplam				
0	67,9%	43,6%	61,2%	46,0%				
Yasi küçük	,0%	2,3%	2,5%	2,3%				
Yakin çevrede reha. merk. yok	1,6%	4,7%	2,0%	4,4%				
Bu tür merkezlerden haberim yok	,0%	2,5%	2,3%	2,4%				
Bu tür merkezlerin yeterli hizmet verecegine inanmiyorum	,0%	1,3%	,6%	1,2%				
Ekonomik durumumuz yeterli degil	3,6%	22,9%	9,5%	21,1%				
Basvurdum, ama kabul edilmedi	1,1%	,9%	,2%	,8%				
Aile içinde çözüm bulundu	2,8%	2,4%	1,7%	2,3%				
Diger	,0%	2,4%	1,1%	2,2%				
9	23,0%	16,9%	18,9%	17,2%				
Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%				
					Sosyal ve Kültürel Hizmetler			
Sebebi	Evet	Hayir	9	Toplam				
0	1,2%	82,1%	16,7%	100,0%				
Yasi küçük	,0%	86,2%	13,8%	100,0%				
Yakin çevrede reha. merk. yok	,3%	94,0%	5,7%	100,0%				
Bu tür merkezlerden haberim yok	,0%	88,2%	11,8%	100,0%				
Bu tür merkezlerin yeterli hizmet verecegine	,0%	93,3%	6,7%	100,0%				

inanmıyorum				
Ekonomik durumumuz yeterli değil	,1%	94,2%	5,7%	100,0%
Basvurdum, ama kabul edilmedi	1,1%	95,7%	3,2%	100,0%
Aile içinde çözüm bulundu	1,0%	90,2%	8,9%	100,0%
Diğer	,0%	94,0%	6,0%	100,0%
9	1,1%	85,2%	13,8%	100,0%
Toplam	,8%	86,7%	12,5%	100,0%

Aile Rehberligi ve Danismanlik Hizmetlerinden Yararlanmayisinin Sebepleri

Tablo 77: Aile rehberligi ve danismanlik hizmetlerinden yararlanmamasinin sebepleri.

Devami arka sayfadadir

Aile Rehberligi ve Danismanlik				
Sebepler	Evet	Hayir	9	Toplam
0	9756	665177	136013	810946
Yasi küçük	625	35116	4808	40549
Yakin çevrede reha. merk. yok	450	72592	3872	76914
Bu tür merkezlerden haberim yok	853	36252	5378	42483
Bu tür merkezlerin yeterli hizmet verecegine inanmıyorum	354	19888	1242	21484
Ekonomik durumumuz yeterli degil	1076	349998	20647	371721
Basvurdum, ama kabul edilmedi	0	14370	472	14842
Aile içinde çözüm bulundu	293	37295	3664	41252
Diger	0	36756	2499	39255
9	2625	260193	41339	304157
Toplam	16032	1527637	219934	1763603
Aile Rehberligi ve Danismanlik				
Sebepler	Evet	Hayir	9	Toplam
0	60,9%	43,5%	61,8%	46,0%
Yasi küçük	3,9%	2,3%	2,2%	2,3%
Yakin çevrede reha. merk. yok	2,8%	4,8%	1,8%	4,4%
Bu tür merkezlerden haberim yok	5,3%	2,4%	2,4%	2,4%
Bu tür merkezlerin yeterli hizmet verecegine inanmıyorum	2,2%	1,3%	,6%	1,2%
Ekonomik durumumuz yeterli degil	6,7%	22,9%	9,4%	21,1%
Basvurdum, ama kabul edilmedi	,0%	,9%	,2%	,8%
Aile içinde çözüm	1,8%	2,4%	1,7%	2,3%

bulundu				
Diger	,0%	2,4%	1,1%	2,2%
9	16,4%	17,0%	18,8%	17,2%
Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Aile Rehberligi ve Danismanlik				
Sebeup	Evet	Hayir	9	Toplam
0	1,2%	82,0%	16,8%	100,0%
Yasi küçük	1,5%	86,6%	11,9%	100,0%
Yakin çevrede reha. merk. yok	,6%	94,4%	5,0%	100,0%
Bu tür merkezlerden haberim yok	2,0%	85,3%	12,7%	100,0%
Bu tür merkezlerin yeterli hizmet verecegine inanmiyorum	1,6%	92,6%	5,8%	100,0%
Ekonomik durumumuz yeterli degil	,3%	94,2%	5,6%	100,0%
Basvurdum, ama kabul edilmedi	,0%	96,8%	3,2%	100,0%
Aile içinde çözüm bulundu	,7%	90,4%	8,9%	100,0%
Diger	,0%	93,6%	6,4%	100,0%
9	,9%	85,5%	13,6%	100,0%
Toplam	,9%	86,6%	12,5%	100,0%

Diger Sebepler

Tablo 78: „Diger“ hizmetlerden yararlanmamasinin sebepleri.

Devami arka sayfadadir

	Diger			
Sebepler	Evet	Hayir	9	Toplam
0	7236	413204	390506	810946
Yasi küçük	477	21979	18092	40548
Yakin çevrede reha. merk. yok	275	34287	42352	76914
Bu tür merkezlerden haberim yok	125	23204	19154	42483
Bu tür merkezlerin yeterli hizmet verecegine inanmiyorum	167	11226	10091	21484
Ekonomik durumumuz yeterli degil	2427	208533	160762	371722
Basvurdum, ama kabul edilmedi	0	7813	7029	14842
Aile içinde çözüm bulundu	410	27039	13802	41251
Diger	582	23555	15118	39255
9	2187	177043	124927	304157
Toplam	13886	947883	801833	1763602
	Diger			
Sebepler	Evet	Hayir	9	Toplam
0	52,1%	43,6%	48,7%	46,0%
Yasi küçük	3,4%	2,3%	2,3%	2,3%
Yakin çevrede reha. merk. yok	2,0%	3,6%	5,3%	4,4%
Bu tür merkezlerden haberim yok	,9%	2,4%	2,4%	2,4%
Bu tür merkezlerin yeterli hizmet verecegine inanmiyorum	1,2%	1,2%	1,3%	1,2%
Ekonomik durumumuz yeterli degil	17,5%	22,0%	20,0%	21,1%
Basvurdum, ama kabul edilmedi	,0%	,8%	,9%	,8%
Aile içinde çözüm bulundu	3,0%	2,9%	1,7%	2,3%

Diger	4,2%	2,5%	1,9%	2,2%
9	15,7%	18,7%	15,6%	17,2%
Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
	Diger			
Sebeup	Evet	Hayir	9	Toplam
0	,9%	51,0%	48,2%	100,0%
Yasi küçük	1,2%	54,2%	44,6%	100,0%
Yakin çevrede reha. merk. yok	,4%	44,6%	55,1%	100,0%
Bu tür merkezlerden haberim yok	,3%	54,6%	45,1%	100,0%
Bu tür merkezlerin yeterli hizmet verecegine inanmiyorum	,8%	52,3%	47,0%	100,0%
Ekonomik durumumuz yeterli degil	,7%	56,1%	43,2%	100,0%
Basvurdum, ama kabul edilmedi	,0%	52,6%	47,4%	100,0%
Aile içinde çözüm bulundu	1,0%	65,5%	33,5%	100,0%
Diger	1,5%	60,0%	38,5%	100,0%
9	,7%	58,2%	41,1%	100,0%
Toplam	,8%	53,7%	45,5%	100,0%

Meslek ve Beceri Edinme Kursu Alanlar ve Engelinden Ötürü Isinde veya Isyerinde Yasadigi Sorunlar

“Isyerinin Fiziki Sartlari Uygun Degil”

Tablo 79: Isyerinin fiziki kosullarinin uygun olmadigini belirtenler.

	Çiraklik Egitimi Alanlar	Halk Egitim Kurslari	Türkiye Is Kurumu'nun Kurslari	Vakif, Dernek vs. Kurslari	Belediye Kurslari	SHÇEK Kurslari	Diger Kurslar
0	746	0	0	0	0	0	819
Evet	432	0	0	0	0	0	0
Hayir	187	0	0	0	0	0	0
9	0	0	0	0	0	0	0
Toplam	1365	0	0	0	0	0	819
	Çiraklik Egitimi Alanlar	Halk Egitim Kurslari	Türkiye Is Kurumu'nun Kurslari	Vakif, Dernek vs. Kurslari	Belediye Kurslari	SHÇEK Kurslari	Diger Kurslar
0	54,7%	0%	0%	0%	0%	0%	100,0%
Evet	31,6%	0%	0%	0%	0%	0%	,0%
Hayir	13,7%	0%	0%	0%	0%	0%	,0%
9	,0%	0%	0%	0%	0%	0%	,0%
Toplam	100,0%	0%	0%	0%	0%	0%	100,0%

„Is Arkadaslarim Beni Kabullemiyor“

Tablo 80: Is arkadaslari tarafından kabullenilmedigini belirtenler.

	Çiraklik Egitimi Alanlar	Halk Egitim Kurslari	Türkiye Is Kurumu'nun Kurslari	Vakif, Dernek vs. Kurslari	Belediye Kurslari	SHÇEK Kurslari	Diger Kurslar
0	746	0	0	0	0	0	819
Evet	104	0	0	0	0	0	0
Hayir	515	0	0	0	0	0	0
9	0	0	0	0	0	0	0
Toplam	1365	0	0	0	0	0	819
	Çiraklik Egitimi Alanlar	Halk Egitim Kurslari	Türkiye Is Kurumu'nun Kurslari	Vakif, Dernek vs. Kurslari	Belediye Kurslari	SHÇEK Kurslari	Diger Kurslar
0	54,7%	0%	0%	0%	0%	0%	100,0%
Evet	7,6%	0%	0%	0%	0%	0%	,0%
Hayir	37,7%	0%	0%	0%	0%	0%	,0%
9	,0%	0%	0%	0%	0%	0%	,0%
Toplam	100,0%	0%	0%	0%	0%	0%	100,0%

„Isimde Mesleki Becerilerimi Kullanamıyorum“

Tablo 81: Isinde mesleki becerilerini kullanamadigini belirtenler.

	Çiraklık Eğitimi Alanlar	Halk Eğitim Kursları	Türkiye İş Kurumu'nun Kursları	Vakif, Dernek vs. Kursları	Belediye Kursları	SHÇEK Kursları	Diğer Kurslar
0	746	0	0	0	0	0	819
Evet	264	0	0	0	0	0	0
Hayır	355	0	0	0	0	0	0
9	0	0	0	0	0	0	0
Toplam	1365	0	0	0	0	0	819
	Çiraklık Eğitimi Alanlar	Halk Eğitim Kursları	Türkiye İş Kurumu'nun Kursları	Vakif, Dernek vs. Kursları	Belediye Kursları	SHÇEK Kursları	Diğer Kurslar
0	54,7%	0%	0%	0%	0%	0%	100,0%
Evet	19,3%	0%	0%	0%	0%	0%	,0%
Hayır	26,0%	0%	0%	0%	0%	0%	,0%
9	,0%	0%	0%	0%	0%	0%	,0%
Toplam	100,0%	0%	0%	0%	0%	0%	100,0%

Isverenim Benden Verim Alamayacagini Düşünüyor

Tablo 82: Isvereninin kendisinden verim alamayacagina inandigini belirtenler.

	Çiraklık Eğitimi Alanlar	Halk Eğitim Kursları	Türkiye İş Kurumu'nun Kursları	Vakif, Dernek vs. Kursları	Belediye Kursları	SHÇEK Kursları	Diğer Kurslar
0	746	0	0	0	0	0	819
Evet	0	0	0	0	0	0	0
Hayır	619	0	0	0	0	0	0
9	0	0	0	0	0	0	0
Toplam	1365	0	0	0	0	0	819
	Çiraklık Eğitimi Alanlar	Halk Eğitim Kursları	Türkiye İş Kurumu'nun Kursları	Vakif, Dernek vs. Kursları	Belediye Kursları	SHÇEK Kursları	Diğer Kurslar
0	54,7%	0%	0%	0%	0%	0%	100,0%
Evet	,0%	0%	0%	0%	0%	0%	,0%
Hayır	45,3%	0%	0%	0%	0%	0%	,0%
9	,0%	0%	0%	0%	0%	0%	,0%
Toplam	100,0%	0%	0%	0%	0%	0%	100,0%

“Diger”

Tablo 83: İsyeri ile ilgili „diger“ görüsler.

	Çiraklık Eğitimi Alanlar	Halk Eğitim Kurslari	Türkiye İş Kurumu'nun Kurslari	Vakif, Dernek vs. Kurslari	Belediye Kurslari	SHÇEK Kurslari	Diger Kurslar
0	746	0	0	0	0	0	819
Evet	0	0	0	0	0	0	0
Hayir	515	0	0	0	0	0	0
9	104	0	0	0	0	0	0
Toplam	1365	0	0	0	0	0	819
	Çiraklık Eğitimi Alanlar	Halk Eğitim Kurslari	Türkiye İş Kurumu'nun Kurslari	Vakif, Dernek vs. Kurslari	Belediye Kurslari	SHÇEK Kurslari	Diger Kurslar
0	54,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Evet	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Hayir	37,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
9	7,6%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Toplam	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%

Medya ve Engelliler

“Engellilerin Sorunlarini Gündeme Getiriyorlar”

Tablo 84: Medyanin engellilerin sorunlarini gündeme getirdigini söyleyenler ve eğitim durumu.

Eğitim Durumu	0	evet	hayir	9	Toplam
0	98033	1744	5292	1006	106075
Okuryazar degil	390157	50432	134665	26735	601989
Okuryazar fakat bir okul bitirmemis	161189	21875	47389	13632	244085
İlkokul	251433	91362	165682	35454	543931
İlköğretim	12199	3168	6939	2994	25300
Ortaokul	41311	15143	23845	5790	86089
Orta ve dengi meslek	1092	1334	673	0	3099
Lise	38411	17840	29162	6919	92332
Lise ve dengi meslek	10562	3778	5433	1735	21508
Yüksekokul veya fakülte	11067	3399	13281	2635	30382
Yüksek lisans, doktora	162	205	893	0	1260
99	174	0	0	0	174
Toplam	1015790	210280	433254	96900	1756224
Eğitim Durumu	0	evet	hayir	9	Toplam
0	92,4%	1,6%	5,0%	,9%	100,0%
Okuryazar degil	64,8%	8,4%	22,4%	4,4%	100,0%
Okuryazar fakat bir okul bitirmemis	66,0%	9,0%	19,4%	5,6%	100,0%
İlkokul	46,2%	16,8%	30,5%	6,5%	100,0%
İlköğretim	48,2%	12,5%	27,4%	11,8%	100,0%
Ortaokul	48,0%	17,6%	27,7%	6,7%	100,0%
Orta ve dengi meslek	35,2%	43,0%	21,7%	,0%	100,0%
Lise	41,6%	19,3%	31,6%	7,5%	100,0%
Lise ve dengi meslek	49,1%	17,6%	25,3%	8,1%	100,0%
Yüksekokul veya fakülte	36,4%	11,2%	43,7%	8,7%	100,0%
Yüksek lisans, doktora	12,9%	16,3%	70,9%	,0%	100,0%
99	100,0%	,0%	,0%	,0%	100,0%
Toplam	57,8%	12,0%	24,7%	5,5%	100,0%

“Konuyu Istismar Ediyorlar”

Tablo 85: Medyanın konuyu istismar ettiğini söyleyenler ve eğitim durumu.

Eğitim Durumu	0	evet	hayir	9	Toplam
0	98033	3017	4020	1006	106076
Okuryazar degil	390295	81105	94784	35805	601989
Okuryazar fakat bir okul bitirmemis	161189	33907	32457	16533	244086
İlkokul	251433	123158	123001	46339	543931
İlköğretim	12199	5588	4813	2700	25300
Ortaokul	41311	20235	17770	6773	86089
Orta ve dengi meslek	1092	128	1636	244	3100
Lise	38411	25019	21797	7105	92332
Lise ve dengi meslek	10562	4579	4671	1697	21509
Yüksekokul veya fakülte	11067	9725	7911	1679	30382
Yüksek lisans, doktora	162	471	628	0	1261
99	174	0	0	0	174
Toplam	1015928	306932	313488	119881	1756229
Eğitim Durumu	0	evet	hayir	9	Toplam
0	92,4%	2,8%	3,8%	,9%	100,0%
Okuryazar degil	64,8%	13,5%	15,7%	5,9%	100,0%
Okuryazar fakat bir okul bitirmemis	66,0%	13,9%	13,3%	6,8%	100,0%
İlkokul	46,2%	22,6%	22,6%	8,5%	100,0%
İlköğretim	48,2%	22,1%	19,0%	10,7%	100,0%
Ortaokul	48,0%	23,5%	20,6%	7,9%	100,0%
Orta ve dengi meslek	35,2%	4,1%	52,8%	7,9%	100,0%
Lise	41,6%	27,1%	23,6%	7,7%	100,0%
Lise ve dengi meslek	49,1%	21,3%	21,7%	7,9%	100,0%
Yüksekokul veya fakülte	36,4%	32,0%	26,0%	5,5%	100,0%
Yüksek lisans, doktora	12,8%	37,4%	49,8%	,0%	100,0%
99	100,0%	,0%	,0%	,0%	100,0%
Toplam	57,8%	17,5%	17,9%	6,8%	100,0%

“Konuyu Ele Alis Sekilleri Çözümüne Yönelik Olmuyor”

Tablo 86: Medyanın konuyu ele alis seklinin çözüme yönelik olmadığını söyleyenler ve eğitim durumu.

Eğitim Durumu	0	evet	hayir	9	Toplam
0	98033	3167	3788	1087	106075
Okuryazar degil	390295	88831	88936	33927	601989
Okuryazar fakat bir okul bitirmemis	161189	37356	29711	15829	244085
İlkokul	251433	146556	109013	36928	543930
İlköğretim	12199	5526	4496	3078	25299
Ortaokul	41311	25386	13863	5529	86089
Orta ve dengi meslek	1092	1069	694	244	3099
Lise	38411	29990	16547	7384	92332
Lise ve dengi meslek	10562	7522	2346	1078	21508
Yüksek okul veya fakülte	11067	11829	5436	2050	30382
Yüksek lisans, doktora	162	337	762	0	1261
99	174	0	0	0	174
Toplam	1015928	357569	275592	107134	1756223
Eğitim Durumu	0	evet	hayir	9	Toplam
0	92,4%	3,0%	3,6%	1,0%	100,0%
Okuryazar degil	64,8%	14,8%	14,8%	5,6%	100,0%
Okuryazar fakat bir okul bitirmemis	66,0%	15,3%	12,2%	6,5%	100,0%
İlkokul	46,2%	26,9%	20,0%	6,8%	100,0%
İlköğretim	48,2%	21,8%	17,8%	12,2%	100,0%
Ortaokul	48,0%	29,5%	16,1%	6,4%	100,0%
Orta ve dengi meslek	35,2%	34,5%	22,4%	7,9%	100,0%
Lise	41,6%	32,5%	17,9%	8,0%	100,0%
Lise ve dengi meslek	49,1%	35,0%	10,9%	5,0%	100,0%
Yüksek okul veya fakülte	36,4%	38,9%	17,9%	6,7%	100,0%
Yüksek lisans, doktora	12,8%	26,7%	60,4%	,0%	100,0%
99	100,0%	,0%	,0%	,0%	100,0%
Toplam	57,8%	20,4%	15,7%	6,1%	100,0%

“Konuyu En Çok İzlenen Saatlerde Yayınlamıyorlar”

Tablo 87: Konunun en çok izlenen saatlerde yayınlanmadığını söyleyenler ve eğitim durumu.

Eğitim Durumu	0	evet	hayir	9	Toplam
0	98033	2161	4331	1550	106075
Okuryazar değil	390157	78983	86975	45873	601988
Okuryazar fakat bir okul bitirmemiş	161350	27551	34102	21084	244087
İlkokul	251433	129857	109219	53420	543929
İlköğretim	12199	5539	4170	3391	25299
Ortaokul	41311	22928	14523	7328	86090
Orta ve dengi meslek	1092	660	1104	244	3100
Lise	38411	24816	18912	10193	92332
Lise ve dengi meslek	10562	6775	2238	1933	21508
Yüksekokul veya fakülte	11067	9189	7583	2543	30382
Yüksek lisans, doktora	162	186	913	0	1261
99	174	0	0	0	174
Toplam	1015951	308645	284070	147559	1756225
Eğitim Durumu	0	evet	hayir	9	Toplam
0	92,4%	2,0%	4,1%	1,5%	100,0%
Okuryazar değil	64,8%	13,1%	14,4%	7,6%	100,0%
Okuryazar fakat bir okul bitirmemiş	66,1%	11,3%	14,0%	8,6%	100,0%
İlkokul	46,2%	23,9%	20,1%	9,8%	100,0%
İlköğretim	48,2%	21,9%	16,5%	13,4%	100,0%
Ortaokul	48,0%	26,6%	16,9%	8,5%	100,0%
Orta ve dengi meslek	35,2%	21,3%	35,6%	7,9%	100,0%
Lise	41,6%	26,9%	20,5%	11,0%	100,0%
Lise ve dengi meslek	49,1%	31,5%	10,4%	9,0%	100,0%
Yüksekokul veya fakülte	36,4%	30,2%	25,0%	8,4%	100,0%
Yüksek lisans, doktora	12,8%	14,8%	72,4%	,0%	100,0%
99	100,0%	,0%	,0%	,0%	100,0%
Toplam	57,8%	17,6%	16,2%	8,4%	100,0%

“Fikri Yok”

Tablo 88: Bu konuda hiçbir fikri olmayanlar ve eğitim durumu.

Eğitim Durumu	0	evet	hayir	9	Toplam
0	103009	2565		502	106076
Okuryazar degil	465917	124103		11969	601989
Okuryazar fakat bir okul bitirmemis	203861	36194		4031	244086
İlkokul	425892	106514		11525	543931
İlköğretim	21170	2459		1670	25299
Ortaokul	72919	12236		934	86089
Orta ve dengi meslek	3100	0		0	3100
Lise	82324	8078		1931	92333
Lise ve dengi meslek	18057	2806		645	21508
Yüksekokul veya fakülte	26821	2970		590	30381
Yüksek lisans, doktora	1261	0		0	1261
99	174	0		0	174
Toplam	1424505	297925		33797	1756227
Eğitim Durumu	0	evet	hayir	9	Toplam
0	97,1%	2,4%		,5%	100,0%
Okuryazar degil	77,4%	20,6%		2,0%	100,0%
Okuryazar fakat bir okul bitirmemis	83,5%	14,8%		1,7%	100,0%
İlkokul	78,3%	19,6%		2,1%	100,0%
İlköğretim	83,7%	9,7%		6,6%	100,0%
Ortaokul	84,7%	14,2%		1,1%	100,0%
Orta ve dengi meslek	100,0%	,0%		,0%	100,0%
Lise	89,2%	8,7%		2,1%	100,0%
Lise ve dengi meslek	84,0%	13,0%		3,0%	100,0%
Yüksekokul veya fakülte	88,3%	9,8%		1,9%	100,0%
Yüksek lisans, doktora	100,0%	,0%		,0%	100,0%
99	100,0%	,0%		,0%	100,0%
Toplam	81,1%	17,0%		1,9%	100,0%

Annenin Hamilelik Döneminde Meydana Gelen Ortopedik, Görme, İsteme ve Zihinsel Engelliliğin Sebepleri

Annenin hamileliği döneminde veya doğum sırasında meydana gelen ortopedik özrün nedeni

Tablo 89: Annenin hamileliği döneminde veya doğum sırasında meydana gelen ortopedik engelinin nedeni.

	Sayı	Yüzde
0	1552851	87,6
Genetik veya kalıtsal bozukluk	34780	2,0
Kan uyumsuzluğu	7717	0,4
Doğum travması	19955	1,1
Doğum sırasında oksijensiz kalma	12526	0,7
Hamilelikte kullanılan ilaçlar	5179	0,3
Hamilelikte annenin geçirdiği hastalıklar	6790	0,4
Annenin hamilelikte kötü/yetersiz beslenmesi	4189	0,2
Bilmiyor	109385	6,2
9	4553	0,3
Toplam	1757925	99,2
Noksan	14380	0,8
Toplam	1772305	100,0

Annenin hamileligi döneminde veya dogum sirasinda meydana gelen görme özrünün nedeni

Tablo 90: Annenin hamileligi döneminde veya dogum sirasinda meydana gelen görme engelinin nedeni.

	Sayi	Yüzde
0	1672043	94,3
Genetik veya kalitsal bozukluk	19710	1,1
Kan uyusmazligi	4527	0,3
Dogum travmasi	4000	0,2
Dogum sirasinda oksijensiz kalma	3537	0,2
Hamilelikte kullanılan ilaçlar	1938	0,1
Hamilelikte annenin geçirdigi hastaliklar	3524	0,2
Annenin hamilelikte kötü/yetersiz beslenmesi	1778	0,1
Bilmiyor	43683	2,5
9	1457	,1
Toplam	1756197	99,1
Noksan	16108	,9
Toplam	1772305	100,0

Annenin hamileligi döneminde veya dogum sirasinda meydana gelen isitme özrünün nedeni

Tablo 91: Annenin hamileligi döneminde veya dogum sirasinda meydana gelen isitme engelinin nedeni.

	Sayi	Yüzde
0	1681572	94,9
Genetik veya kalitsal bozukluk	14703	0,8
Kan uyusmazligi	4805	0,3
Dogum travmasi	4495	0,3
Dogum sirasinda oksijensiz kalma	1006	0,1
Hamilelikte kullanılan ilaçlar	1191	0,1
Hamilelikte annenin geçirdigi hastaliklar	3282	0,2
Annenin hamilelikte kötü/yetersiz beslenmesi	770	0,0
Bilmiyor	40962	2,3
9	3274	0,2
Toplam	1756060	99,1
Noksan	16245	0,9
Toplam	1772305	100,0

Annenin hamileligi döneminde veya dogum sirasinda meydana gelen zihinsel özüünün

Tablo 92: Annenin hamileligi döneminde veya dogum sirasinda meydana gelen zihinsel engelinin nedeni.

	Sayi	Yüzde
0	1597319	90,1
Genetik veya kalitsal bozukluk	36363	2,1
Kan uyusmazligi	10416	0,6
Dogum travmasi	10354	0,6
Dogum sirasinda oksijensiz kalma	16443	0,9
Hamilelikte kullanılan ilaçlar	3401	0,2
Hamilelikte annenin geçirdigi hastaliklar	5290	0,3
Annenin hamilelikte kötü/yetersiz beslenmesi	3593	0,2
Bilmiyor	69698	3,9
9	3182	0,2
Toplam	1756060	99,1
Noksan	16245	0,9
Toplam	1772305	100,0

Tedavi

Ortopedik Engeliyle Ilgili Yapilan Tedavi

Tablo 93: Ortopedik engeliyle ilgili yapılan tedavi.

Ortopedik özrünüzle ilgili herhangi bir tedavi yapıldı ya da yapılıyor mu?		
	Sayı	Yüzde
0	675454	44,1
Evet yapılıyor	146505	9,6
Yapıldı, tamamlandı	339445	22,1
Hayir yapilmiyor	333102	21,7
9	38579	2,5
Toplam	1533086	100,0
Noksan	6553	
Toplam	1539639	

Görme Engeliyle İlgili Yapılan Tedavi

Tablo 94: Görme engeliyle ilgili yapılan tedavi.

Görme özünlüze ilgili herhangi bir tedavi yapıldı ya da yapılıyor mu?		
	Sayı	Yüzde
0	1117187	73,0
Evet yapılıyor	83707	5,5
Yapıldı, tamamlandı	152577	10,0
Hayır yapılmıyor	159169	10,4
9	16860	1,1
Toplam	1529499	100,0
Noksan	10140	
Toplam	1539639	

Isitme Engeliyle Ilgili Yapilan Tedavi

Tablo 95: Isitme engeliyle ilgili yapılan tedavi.

Görme özrünüze ilgili herhangi bir tedavi yapıldı ya da yapılıyor mu?		
	Sayı	Yüzde
0	1272908	83,4
Evet yapılıyor	32879	2,2
Yapıldı, tamamlandı	98564	6,5
Hayir yapilmiyor	110146	7,2
9	11220	,7
Toplam	1525718	100,0
Noksan	13921	
Toplam	1539639	

Konusma Engeliyle Ilgili Yapilan Tedavi

Tablo 96: Konusma engeliyle ilgili yapılan tedavi.

Konusma özrünüzle ilgili herhangi bir tedavi yapıldı ya da yapılıyor mu?		
	Sayı	Yüzde
0	1262192	82,8
Evet yapılıyor	29633	1,9
Yapıldı, tamamlandı	56938	3,7
Hayir yapilmiyor	165736	10,9
9	10700	,7
Toplam	1525199	100,0
Noksan	14440	
Toplam	1539639	

Zihinsel Engeliyle İlgili Yapılan Tedavi

Tablo 97: Zihinsel engeliyle ilgili yapılan tedavi.

İsitleme özüünüzle ilgili herhangi bir tedavi yapıldı ya da yapılıyor mu?		
	Sayı	Yüzde
0	1426044	93,5
Evet yapılıyor	15706	1,0
Yapıldı, tamamlandı	22429	1,5
Hayır yapılmıyor	54311	3,6
9	6130	,4
Toplam	1524621	100,0
Noksan	15018	
Toplam	1539639	

Bakim

Günlük Aktiviteleri Yerine Getirme Biçimi ve Engellilik Türü

Tablo 98: Engellilik türü ve günlük aktivitelerini yerine getirme biçimi arasındaki ilişkiler.

	Ortopedik Engelli	Görme Engelli	Isitme Engelli	Dil ve Konuşma Eng.	Zihinsel Engelli
0	106409	53058	33920	73213	28700
Kendi basına bağımsız	423439	233253	152946	97312	13543
Yarı/kisim bağımlı	141880	61020	33337	34217	17036
Tam bağımlı	125225	37178	15489	46117	34932
Henüz günlük aktivitelerini yerine getirecek yaşta değil	1704	412	228	864	368
9	58975	27392	16890	11283	3999
Toplam	857632	412313	252810	263006	98578
0	12,4%	12,9%	13,4%	27,8%	29,1%
Kendi basına bağımsız	49,4%	56,6%	60,5%	37,0%	13,7%
Yarı/kisim bağımlı	16,5%	14,8%	13,2%	13,0%	17,3%
Tam bağımlı	14,6%	9,0%	6,1%	17,5%	35,4%
Henüz günlük aktivitelerini yerine getirecek yaşta değil	,2%	,1%	,1%	,3%	,4%
9	6,9%	6,6%	6,7%	4,3%	4,1%
Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Engeliyle İlgili Hizmet Aldığı Kuruluşlar

Sağlık Kuruluşu

Tablo 99: Engellilik türü ve sağlık kuruluşlarından engelliliğiyle ilgili hizmet alanlar.

	Ortopedik Engelli	Görme Engelli	İsitleme Engelli	Dil ve Konuşma Eng.	Zihinsel Engelli
0	23113	8043	6995	9369	2241
Evet	435014	215100	130047	113186	45339
Hayır	331423	156359	100413	125042	44414
9	68082	32809	15355	15410	6583
Toplam	857632	412311	252810	263007	98577
0	2,7%	2,0%	2,8%	3,6%	2,3%
Evet	50,7%	52,2%	51,4%	43,0%	46,0%
Hayır	38,6%	37,9%	39,7%	47,5%	45,1%
9	7,9%	8,0%	6,1%	5,9%	6,7%
Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Dernek, Vakif, Federasyon, Konfederasyon

Tablo 100: Engellilik türü ve dernek, vakif, federasyon veya konfederasyon gibi kuruluslardan engelliligiyle ilgili hizmet alanlar.

	Ortopedik Engelli	Görme Engelli	Isitme Engelli	Dil ve Konusma Eng.	Zihinsel Engelli
0	23113	8043	6995	9369	2241
Evet	11191	5764	4258	6419	2118
Hayir	751659	364630	225265	231295	87038
9	71668	33875	16292	15924	7180
Toplam	857631	412312	252810	263007	98577
0	2,7%	2,0%	2,8%	3,6%	2,3%
Evet	1,3%	1,4%	1,7%	2,4%	2,1%
Hayir	87,6%	88,4%	89,1%	87,9%	88,3%
9	8,4%	8,2%	6,4%	6,1%	7,3%
Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Milli Egitim Bakanligi

Tablo 101: Engellilik türü ve Milli Egitim Bakanligi'ndan engelliligiyle ilgili hizmet alanlar.

	Ortopedik Engelli	Görme Engelli	Isitme Engelli	Dil ve Konusma Eng.	Zihinsel Engelli
0	23113	8043	6995	9369	2241
Evet	2,7%	7511	9767	13735	2784
Hayir	13211	362713	219596	223819	86620
9	1,5%	34046	16452	16084	6932
Toplam	749731	412313	252810	263007	98577
0	87,4%	2,0%	2,8%	3,6%	2,3%
Evet	71576	1,8%	3,9%	5,2%	2,8%
Hayir	8,3%	88,0%	86,9%	85,1%	87,9%
9	857631	8,3%	6,5%	6,1%	7,0%
Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu

Tablo 102: Engellilik türü ve Sosyal Hizmet ve Çocuk Esirgeme Kurumu'ndan engelliliğiyle ilgili hizmet alanlar.

	Ortopedik Engelli	Görme Engelli	Isitme Engelli	Dil ve Konusma Eng.	Zihinsel Engelli
0	23113	8043	6995	9369	2241
Evet	3680	1711	1809	2696	792
Hayir	759273	368472	227554	234858	88612
9	71565	34086	16452	16084	6932
Toplam	857631	412312	252810	263007	98577
0	2,7%	2,0%	2,8%	3,6%	2,3%
Evet	,4%	,4%	,7%	1,0%	,8%
Hayir	88,5%	89,4%	90,0%	89,3%	89,9%
9	8,3%	8,3%	6,5%	6,1%	7,0%
Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Türkiye İş Kurumu

Tablo 103: Engellilik türü ve Türkiye İş Kurumu'ndan engelliliğiyle ilgili hizmet alanlar.

	Ortopedik Engelli	Görme Engelli	İsitm Engelli	Dil ve Konuşma Eng.	Zihinsel Engelli
0	23113	8043	6995	9369	2241
Evet	3962	1477	1349	2229	260
Hayır	758846	368746	228381	235692	89144
9	71710	34046	16084	15717	6932
Toplam	857631	412312	252809	263007	98577
0	2,7%	2,0%	2,8%	3,6%	2,3%
Evet	,5%	,4%	,5%	,8%	,3%
Hayır	88,5%	89,4%	90,3%	89,6%	90,4%
9	8,4%	8,3%	6,4%	6,0%	7,0%
Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Belediyelerden

Tablo 104: Engellilik türü ve belediyelerden engelliliğiyle ilgili hizmet alanlar.

	Ortopedik Engelli	Görme Engelli	Isitme Engelli	Dil ve Konusma Eng.	Zihinsel Engelli
0	23113	8043	6995	9369	2241
Evet	6838	3895	3895	4758	937
Hayir	755634	365944	225373	232809	88467
9	72046	34430	16547	16070	6932
Toplam	857631	412312	252810	263006	98577
0	2,7%	2,0%	2,8%	3,6%	2,3%
Evet	,8%	,9%	1,5%	1,8%	1,0%
Hayir	88,1%	88,8%	89,1%	88,5%	89,7%
9	8,4%	8,4%	6,5%	6,1%	7,0%
Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Diger Kuruluslardan

Tablo 105: Engellilik türü ve „diger“ kuruluslardan engelliligiyle ilgili hizmet alanlar.

	Ortopedik Engelli	Görme Engelli	Isitme Engelli	Dil ve Konusma Eng.	Zihinsel Engelli
0	23113	8043	6995	9369	2241
Evet	9446	2302	2095	3216	720
Hayir	707156	348724	212998	219718	81352
9	117916	53244	30722	30704	14263
Toplam	857631	412313	252810	263007	98576
0	2,7%	2,0%	2,8%	3,6%	2,3%
Evet	1,1%	,6%	,8%	1,2%	,7%
Hayir	82,5%	84,6%	84,3%	83,5%	82,5%
9	13,7%	12,9%	12,2%	11,7%	14,5%
Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Bir Kurulusun Hizmetlerinden Yararlandigini Bilmeyenler

Tablo 106: Bir kurulusun hizmetlerinden yararlanip yararlanmadigini bilmeyenler.

	Ortopedik Engelli	Görme Engelli	Isitme Engelli	Dil ve Konusma Eng.	Zihinsel Engelli
0	767255	371823	230667	238435	89753
Evet	23113	8043	6995	9369	2241
9	67263	32446	15148	15203	6583
Toplam	857631	412312	252810	263007	98577
0	89,5%	90,2%	91,2%	90,7%	91,0%
Evet	2,7%	2,0%	2,8%	3,6%	2,3%
9	7,8%	7,9%	6,0%	5,8%	6,7%
Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Ortopedik Engelinden Ötürü Günlük Yasamında Karsilastigi Sorunlar

Tablo 107: Ortopedik engelinden ötürü günlük yaşamında karsilastigi sorunlar.

	Fiziksel çevre düzenlemeleri olmadigindan sokaga çikamiyorum	Kamuya açık bina ve alanlara giremiyorum	Toplu tasima araçlarına binmekte güçlük çekiyorum	Sosyal ve kültürel etkinliklere katilamıyorum	Evlilik yasamimi olumsuz etkiliyor	Toplum bana nasıl yardimci olacağını bilmiyor	Devlet imkanlari yetersiz	Engelimle ilgili teknolojiye uygun aletleri alamıyorum	Diger Sorunlar
0	675454	675454	675454	675454	675454	675454	675454	675454	675454
Evet	232264	196477	367746	202533	153337	232578	457819	328432	36432
Hayir	498899	512611	363370	492525	532072	454221	268790	380086	374825
9	122976	145051	123023	159081	168731	167340	127530	145621	442883
Toplam	1533086	1533086	1539639	1533086	1533086	1533086	1533086	1533086	1533086
0	44,1	44,1	44,1	44,1	44,1	44,1	44,1	44,1	44,1
Evet	15,2	12,8	24,0	13,2	10,0	15,2	29,9	21,4	2,4
Hayir	32,5	33,4	23,7	32,1	34,7	29,6	17,5	24,8	24,4
9	8,0	9,5	8,0	10,4	11,0	10,9	8,3	9,5	28,9
Toplam	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Çocuk Felci Geçirenler

Tablo 108: Çocuk gelci geçirenler.

	Sayi	Yüzde
0	1265049	83,0
Evet	59933	3,9
Hayir	125195	8,2
Bilmiyor	61865	4,1
9	11985	,8
Toplam	1524028	100,0

Görme Engelinin Derecesi

Tablo 109: Görme engelinin derecesi.

	Sayi	Yüzde
0	1117187	73,0
İki gözünde hiç görmemesi	48466	3,2
Bir gözün az görmesi, diğerinin hiç görmemesi	74459	4,9
Her iki gözün de az görmesi	87062	5,7
Bir gözün hiç görmemesi	115134	7,5
Sasilik	42875	2,8
Diğer	24996	1,6
9	19321	1,3
Toplam	1529499	100,0

Isitme Kaybi Derecesi

Tablo 110: Isitme kaybinin derecesi.

	Sayi	Yüzde
0	1272315	83,4
Her iki kulakta da hiç isitmiyor	81966	5,4
Bir kulak az duyuyor, diger hiç duymuyor	47886	3,1
Her iki kulak da az duyuyor	62894	4,1
Bir kulak hiç duymuyor	41894	2,7
Diger	5751	,4
9	12418	,8
Toplam	1525125	100,0

Konusma Engelinin Türü

Tablo 111: Konusma engelinin türü.

	Asiri hızlı konuşuyor		Tutuk konuşuyor (kekeme)		Yarım konuşuyor		Ses bozukluğu var		Burundan – genizden konuşuyor		Hiç konuşmıyor (dilsiz)	
0	1502361	98,5	1452931	95,3	1445032	94,7	1490777	97,8	1506150	98,8	1392172	91,3
Evet	10603	0,7	60033	3,9	67932	4,5	21755	1,4	6382	,4	120793	7,9
9	12234	0,8	12234	0,8	12234	0,8	12234	0,8	12234	0,8	12234	0,8
Toplam	1525199	100,0	1525199	100,0	1525199	100,0	1524767	100,0	1525199	100,0	1525199	100,0

Hamilelikte Meydana Gelen Durumlar

Tablo 112: Hamilelikte meydana gelen durumlar.

	Atesli hastalık		Kızamık, kızamıkçık, suçiçeği, gebelik zehirlenmesi		Sarılık		Röntgen yaptırdı		Yanlış ve bilinçsiz ilaç kullanımı		Önemli bir travma (çarpma, kaza, dayak vb.)		Uyusturucu kullanımı		Sürekli ve fazla alkol alımı veya sigara kullanımı		Süregen bir hastalık sahibi		Diğer durumlar	
0	1309437	87,1	1309437	87,1	1309437	87,1	1309437	87,1	1309437	87,1	1309437	87,1	1309437	87,1	1309437	87,1	1309437	87,1	1309437	87,1
Evet	23748	1,6	1968	,1	3574	,2	11677	,8	14823	1,0	4729	,3	160	,0	5769	,4	4779	,3	15336	1,0
Hayır	157261	10,5	173245	11,5	171404	11,4	163577	10,9	160670	10,7	167120	11,1	171839	11,4	165934	11,0	166679	11,1	91284	6,1
99	13747	0,9	19544	1,3	19779	1,3	19503	1,3	19264	1,3	22907	1,5	22757	1,5	23054	1,5	23299	1,5	88138	5,9
Toplam	1539639	100,0	1504194	100,0	1504194	100,0	1504194	100,0	1504194	100,0	1504194	100,0	1504194	100,0	1504194	100,0	1504194	100,0	1504194	100,0

Konusma Engelinden Dolayi Günlük Yasaminda Karsilastigi Sorunlar

Tablo 113: Konusma engelinden dolayi günlük yasaminda karsilastigi sorunlar

	Kamu alanlarında görsel uyarı işaretleri yeterli değil	Sosyal ve kültürel etkinliklere katılamıyorum	Devlet imkanları yetersiz	Engelimle ilgili teknolojiye uygun aletleri alamıyorum	Eğitim olanaklarında yararlanamıyorum	Günlük yaşamımda karşılaştığım sorunları tercüman bulunmaması nedeniyle çözemiyorum	Haberleşme olanakım yok (isikli zil, uygun telefon, fax vb.)	Diğer
0	1262192	1262192	1262192	1262192	1262192	1262353	1261760	1262353
Evet	102965	102679	154835	119614	118512	108145	101228	67800
Hayır	112608	109114	67126	96274	98932	103794	111046	134638
9	47434	51214	41047	47119	45562	50907	50572	60409
Toplam	1525199	1525199	1525199	1525199	1525199	1525199	1524606	1525199
0	82,8	82,8	82,8	82,8	82,8	82,8	82,8	82,8
Evet	6,8	6,7	10,2	7,8	7,8	7,1	6,6	4,4
Hayır	7,4	7,2	4,4	6,3	6,5	6,8	7,3	8,8
9	3,1	3,4	2,7	3,1	3,0	3,3	3,3	4,0
Toplam	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Zihinsel Engelliler

Tek Basına Yemek, Giyinmek, Tuvalet ve Banyo Yapmak

Tablo 114: Zihinsel engellilerin yemek, giyinme, tuvalet ve banyo konularıyla ilgili bağımlılık durumları.

	Yemegini Tek Basına Yiyebiliyor mu? (s280)	Kendi basına giyinebiliyor mu? (s281)	Tuvaletini Kendi Basına Yapabiliyor mu? (s282)	Banyosunu kendi basına yapabiliyor mu?
0	1426044	1426044	1425889	1425889
Evet	40648	28474	37021	17947
Baskasının yardımı ile	19651	25933	23429	32827
Baskası tarafından	32520	38423	31251	40992
9	5758	5747	6875	6811
Toplam	1524621	1524621	1524465	1524465
0	93,5	93,5	93,5	93,5
Evet	2,7	1,9	2,4	1,2
Baskasının yardımı ile	1,3	1,7	1,5	2,2
Baskası tarafından	2,1	2,5	2,0	2,7
9	,4	,4	,5	,4
Toplam	100,0	100,0	100,0	100,0

Zihinsel Engelliligi Nedeniyle Günlük Yasantilarini Etkileyen Sorunlar

Tablo 115: Zihinsel engellilere kimin baktigi, maddi güvencesinin bulunup bulunmadigi, kısa süreli kalabilecegi bir kurumun bulunup bulunmadigi, sokakta kendisini hissedisi, toplum tarafından kabullenip kabullenilmedigi, devlet olanaklariyla ilgili görüsleri, sosyal ve kültürel etkinliklere katilip katilamadigi ile ilgili görüsleri.

	Ailesi olmasa kendine kimin bakacağı konusunda endiseleri var	Annesi (veya babası) kendisiyle ilgilenmek için çalışmıyor	Hiçbir maddi güvencesi yok	Kısa süreli kalabilecegi bir kurum/kuruluş yok	Sokaga çıkınca kendini farklı hissediyor	Toplum beni kabullenmiyor	Devlet olanakları yetersiz	Sosyal, kültürel etkinliklere katılmıyor
0	1425889	1425889	1425889	1425889	1425889	1425457	1425889	1425889
Evet	69016	34737	60862	51386	48036	39957	62649	45130
Baskasının yardımı ile	11625	38956	19612	23065	24258	32037	13831	25663
9	17936	24884	18103	24125	26283	26582	22096	27783
Toplam	1524465	1524465	1524465	1524465	1524465	1524034	1524465	1524465
0	93,5	93,5	93,5	93,5	93,5	93,5	93,5	93,5
Evet	4,5	2,3	4,0	3,4	3,2	2,6	4,1	3,0
Baskasının yardımı ile	,8	2,6	1,3	1,5	1,6	2,1	,9	1,7
9	1,2	1,6	1,2	1,6	1,7	1,7	1,4	1,8
Toplam	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Yas Gruplarına Göre Sürekli / Kronik Rahatsızlığı Olanlar

Tablo 116: Yas Gruplarına Göre Sürekli / Kronik Rahatsızlığı Olanlar

Yas Grupları	Sürekli / kronik bir rahatsızlığınız var mı?		Toplam	
		Evet		Hayir
0 – 4	Sayı	181439	6970868	7152307
	%	2,7%	11,3%	10,5%
5 – 9	Sayı	185856	6708134	6893990
	%	2,8%	10,9%	10,1%
10 – 14	Sayı	155292	6154834	6310126
	%	2,3%	10,0%	9,2%
15 – 19	Sayı	162786	5974050	6136836
	%	2,4%	9,7%	9,0%
20 – 24	Sayı	212312	5815799	6028111
	%	3,2%	9,4%	8,8%
25 – 29	Sayı	348453	6141783	6490236
	%	5,2%	10,0%	9,5%
30 – 34	Sayı	422921	5257607	5680528
	%	6,4%	8,5%	8,3%
35 – 39	Sayı	475538	4339579	4815117
	%	7,1%	7,0%	7,1%
40 – 44	Sayı	567611	3694023	4261634
	%	8,5%	6,0%	6,2%
45 – 49	Sayı	642928	3028442	3671370
	%	9,7%	4,9%	5,4%
50 – 54	Sayı	661617	2218046	2879663
	%	9,9%	3,6%	4,2%
55 – 59	Sayı	610708	1610101	2220809
	%	9,2%	2,6%	3,3%
60 – 64	Sayı	614986	1299938	1914924
	%	9,2%	2,1%	2,8%
65 – 69	Sayı	561865	1043575	1605440
	%	8,4%	1,7%	2,4%
70 – 74	Sayı	438954	672398	1111352
	%	6,6%	1,1%	1,6%
75 – 79	Sayı	242648	373895	616543
	%	3,6%	,6%	,9%
80 – 84	Sayı	112625	171344	283969
	%	1,7%	,3%	,4%
85+	Sayı	61624	132909	194533
	%	,9%	,2%	,3%
Toplam	Sayı	6660163	61607325	68267488
	%	100,0%	100,0%	100,0%

PROJE ÖZET BILGI FORMU

Proje Kodu: Proje No: SOBAG-104K077
Proje Basligi: Türkiye Özürlüleri Arastirmasi 2002, <i>Ikincil Analizi</i>
Proje Yürütücüsü ve Yardimci Arastirmacilar: Doç. Dr. Ismail Tufan, Özgür Arun
Projenin Yürütüldüğü Kurulus ve Adresi: Akdeniz Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü, Antalya
Destekleyen Kurulus(larin) Adi ve Adresi: TUBITAK, Ankara
Projenin Baslangic ve Bitis Tarihleri: 01.04.2005 – 01.01.2006
Öz (en çok 70 kelime): Türkiye Özürlüleri Arastirmasi 2002, <i>Ikincil Analizi</i> projesi kapsamında yürütülen bu çalışmada, Türkiye'nin engelli nüfusuna ilişkin olarak yapılan degerlendirmeler sonucunda, engellilere sunulan hizmetler, bunlardan yararlanma durumları ve olanakları hakkında bilgilere ulaşılmıştır. Türkiye Özürlüleri Arastirmasi 2002, <i>Ikincil Analizi</i> raporunda, bu kapsamda, engellilerin eğitim, mesleki eğitimi, sosyal güvenliği, gelir durumu, bakım ve rehabilitasyon hizmetlerinden yararlanma olanakları gibi engelliler açısından büyük önem taşıyan konular degerlendirilmektedir. Bu degerlendirmeler neticesinde elde edilen bulgular, eğitim düzeyi düşük, sosyal güvenlik olanakları az, gelir durumu kötü olan bir engelli kitlesinin mevcut olduğunu ortaya koymuştur. Engellileri toplum yaşamından soyutlayan unsurları azaltmak, mümkün olan yerlerde tümüyle ortadan kaldırmak, yaş, cinsiyet, sosyal kesim gibi unsurlardan bağımsız olarak, engellilere fırsat eşitliği olanakları yaratmak üzere, bu alanlarda görev yapan yöneticiler ve uygulama alanlarında çalışan uzmanlar açısından da ileriye yönelik yeni girişimler için birçok yeni çıkış noktaları teskil edecek niteliktedir.
Anahtar Kelimeler: engellilik, bakım ve rehabilitasyon, engelli eğitimi, engelli profili
Projeden Kaynaklanan Yayınlar:
Bilim Dalı: Sosyoloji
Doçentlik B. Dalı Kodu: 1138